Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 301 | Łódź, Niedziela, 30 Grudnia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, כ״ד טבת תרצ״ה | № 301

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ניקאלאיעוו און זיינע חברים

זענען פערמשפט געווארן צום טויט פאר ערמארדן קיראוו׳ן

מאסקווא, 29 (ספ. טעל.)

פרייטאג האט זיך פארן קריגס-געריכט אין מאסקווא אנגעהויבען דער פראצעס געגען דעם מערדער פון קיראוו׳ן, ניקאלאיעוו און זיינע 13 חברים.

צום פראצעס, וועלכער קומט פאר ביי פערמאכטע טירען, זענען נישט צוגעלאזען געווארן קיין שום פארשטעהער פון דער פרעסע: נישט קיין סאוויעטישע און נישט קיין אויסלענדישע.

„דיילי עקספרעס" מעלדעט, אז די בעשולדיגטע זענען געבראכט געווארן צום פראצעס געשמידט אין קייטען ביי די הענד און פוס.

ניקאלאיעוו האט אויף א פראגע פון פראקוראר געזאגט ענטפערן, אז ער האט בעזייטיגט פון דוסלאנד א שלעכטען מענשען.

זינאוויעוו און קאמעניעוו וועלען נישט גע־משפט ווערען דורכן געריכט, ווייל די אויספארשונגען געגען זיי האט נישט געזאמעלט קיין גענוגענדע בעווייזען.

ריגא, 29 (ספ. טעל.)

ביז איצט האט נאך די מאסקווער מאכט נישט ארויסגעגעבען קיין שום אפיציעלען קאמוני־קאט וועגען אורטייל אויף ניקאלאיעוו און זיינע חברים, ס׳איז בלויז בעקאנט, אז דער פראצעס האט זיך פערענדיגט שפעט אין אווענד. לויט די קלאנגען זענען אלע פערמשפט געווארן צום טויט.

אין צוזאמענהאנג מיט די ערקלערונגען פון די בעשולדיגטע אויפן געריכט האט זיך אנגעהויבען א נייע „טשיסטקע" און נייע ארעסטען. מען דערצעהלט, אז אין די לעצטע טעג זענען פארגעקומען 200 זעלבסטמארדען פון בעאמטע, וועלכע האבען פערלוירען די ארבייט, ווייל זיי האבען בעהערט צו דער זינאוויעוו-אפאזיציע.

פאריז, 29 (ספ. טעל.)

ווי ס׳מעלדען די מאסקווער קארעספאנדענטען פון די פראנצויזישע צייטונגען, זאל סטאלין בקרוב פאדערען פון פראנקרייך צו דערוויטערען טראצקין פון דער פראנצויזישער טעריטאריע.

מאסקווא, 29 (ספ. טעל.)

אלס וויצע-קאמיסארען פון פאלקס-קאמי־סאריאט פאר פינאנץ-ענינים זענען בעשטימט געווא־רען: לעווין, אבעלין און מאריאסין.

מאסקווע, 29 (ספ. טעל.)

אין מאסקווער טעקסטיל-אינסטיטוט האבען די פראפעסארען לובינסקי און עלענגארען פער־שפרייט בעת די לעקציעס טראצקיסטישע אנשויאונ־גען. די פרעסע פאדערט צו בעזייטיגען די פראפע־סארען און אדורכפיהרען א גרונדליכע רעוויזיע פון די פראגראמען און לעהר מאטעריאלען פון דערמאנטען אינסטיטוט.

לאנדאן, 29 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות. וועלכע זענען אנגעקומען פון מאסקווא איז ניקאלאיעוו און די מיטבעשולדיגטע דערשאסען געווארען.

פאריז, 29 (ספ. טעל.)

„האוואס"-אגענטור מעלדעט פון מאסקווא, אז זינאוויעוו און קאמעניעוו זענען דעם 27 ד. ח. שוין ארויסגעפאהרען אויס׳ן ארט פון דער פער־שיקונג. ס׳איז נאך נישט פערהאן קיין אפיציעלע בעשטעטיגונג און נישט קיין הכחשה.

פראנצויזישע רעגירונג האט פעראָרדענט

נישט צו פערלענגערן די וויזעס פון די דייטשע פליטים

פאריז, 29. (יט״א טעלעגראפיש).

דער אויסערן־מיניסטער האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, נישט צו פערלענגערן די טראנזיט־וויזעס פון די דייטשע פליטים. די פליטים דראָהט דערום אַ געפאַהר דעפּאָרטירט צו ווערען פון פראַנקרייך. די אינטערווענץ פון די יודישע אָרגאַניזאַציעס האט נישט געהאַט קיין ערפאָלג. די לאַגע פון די יודישע פליטים איז אַ שווערע.

קאמוניסטישע אפטיילונגען

זיגען אין כינע

לאנדאן, 29 (ספ. טעל.)

זייט א לענגערער צייט קומען אן ידיעות וועגען גינסטיגע רעזולטאטען פון דער אקציע גע־גען די קאמוניסטישע אפטיילונגען אין כינע. דער־ווייל איז גאר היינט אנגעקומען א ידיעה, אז דאס רויטע מיליטער האט אפגעהאלטען א רייהע נצחונות אין דער פראווינץ קווער טשאון. די קאמוניסטישע אפטיילונגען זאלען האבען פערנו־מען דריי שטעט אויף צפון-מערב פון קוויע-יאנג, וואס איז די רעזידענץ פון דער פראווינץ. די רע־זידענץ אליין איז ערנסט בעדראהט.

איין-קריע מיט 11 מענשען

איז מיטגעריסען געווארען דורך א שטורם

בערלין, 29 (ספ. טעל.)

פון מאסקווע מעלדעט מען: אויפ׳ן אזאוו־סקער ים היינטער שאגנראנ האט א שטורם מיט־געריסען אן אייזקריע, אויף וועלכער ס׳האבען זיך געפינען 11 פישער און צוויי פערד, די קריע איז אוועקגעשווימען אין מיטען ים, צו ראטעווען די אומגליקליכע זענען ארויסגעשיקט געווארען אייזברעכער און עראפלאנען. אלע מיטגעריסענע זענען דורך די עראפלאגען אפ־געראטעוועט געווארען.

ברוקנער געפינט זיך אין א משוגעים-הויז

די גרויסע ארעסטען אין דייטשלאנד

היטלער בעסערט אויס „מיין קאמף"

בערלין, (ספ. טעל.)

דער געוו. אויבער-פרעזידענט פון דייטש־שלעזיע העלמוט ברוקנער, וואס מיט זיין דעמיסיע מיט דריי וואכען צוריק האט זיך אנגעהויבען די לעצטע רייניגונג אין די רייהען פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי געפינט זיך איצט אין פאליציי-שפיטאל אין בערלין, שאנהאר־שטראסע גר. 13. ברוקנער איז אוועקגעפיהרט געווארען אין שפיטאל כלומרשט דערפאר וואס ער האט בעקומען א נערוועץ-דערשיטערונג.

בערלין. 28 (ספ. טעל.)

די אפיציעלע דייטשע אינפארמאציע-ביורא האט אפגעלייקענט די ידיעות פון די אויסלענ־דישע צייטונגען וועגען מאסען-ארעסטען און עק־זעקוציעס אין דייטשלאנד, לויט דעם דאזיגען אפיציעלען קאמוניקאט זענען ארעסטירט געווארען אין חודש דעצעמבער נאר... 300 פערזאן.

דער אריאוויזאציע-מיניסטער דארכע וועט מעהר נישט צוריקקומען אויף זיין אמט צוליב זיין קאנפליקט מיט׳ן ווירטשאפטס-מיניס-מיניסטער ד״ר שאכט.

בערלין, 29 (ספ. טעל.)

פון גוט אינפארמירטע קוועלען איז מען מודיע, אז עס ווערען געמאכט צוגרייטונגען צו א נייער, געענדערטער אויסגאבע פון היטלער׳ס ביאגראפיע „מיין קאמף". אין דער אויסגאבע זאלען געשטרא־כען ווערען אלע ערטער. וועלכע האבען ביז איצט ארויסגערופען אומצופרידענקייט אין אויסלאנד.

פאריז, 29 (ספ. טעל.)

האוואס-אגענטור איז מודיע פון בערלין, אז כמעט אלע פראנצויזישע צייטונגען, וואס זענען נעכטען אנגעקומען קיין בערלין, זענען דורך דער פאלימישער פאליציי קאנפיסקירט געווארען.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 80 יאהר אונזער ליבע און אונפערגעסליכע שוועסטער און טאנטע

נ״ע חנה אשת ר׳ מענדל ז״ל פרעכנער

(געבוירענע ווייבערג)

די לוי׳ קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 30. דעצ. 1 א זייגער בייטאג פון בית מחסה לזקנים, פאמארסקא 54, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

גאלדסמיט נישט געפאהרען קיין אמעריקא

לאנדאן, 29. (יט״א טעלעגראפיש)

אביגדור גאלדסמיד וועלכער האט געזאלט פאה־רען צו דער סעסיע פון אדמיניסטראטיוון קאמי־טעט קיין ניו־יארק איז צוליב זיין קראנקהייט נישט געפאהרען.

דעפעשע אויסטויש צווישען מלוכה-פרעזידענט און דעם רומענישען קעניג

ווארשא, 29. (טעלעפאניש)

צוליב ניי־יאהר איז פארגעקומען א הארצי־גער דעפעשע־אויסטויש צווישען מלוכה־פרעזידענט מאשטשיצקי און דעם רומענישען קעניג קאראל.

170 מיליאן פראנק אסעקוראציע

פאר דער פערברענטער שיף „אטלאנטיק"

פאריז, 29. (ספ. טעל.)

דאס אפיציעלע געריכט האט בעשטעטיגט דעם אורטייל וועגען דער שרפה פון דאמפער „אט־לאנטיק" אין שערבורג. די אסעקוראציע־געזעלשאפט וועט מוזען, לויטן אורטייל אויסצאהלען דער שיף־געזעלשאפט „זיד־אטלאנטיק" צו וועלכער ס׳האט געהערט דער דאמפער 170 מיליאן פראנק און נאך 6 פראצענט פון דער סומע, אנהויבענדיג פון טאג ווען דער פראצעס האט זיך אנגעהויבען.

פוילישער אמבאסאדאר אין רום ביי מוסאליני

רוים, 29. (ספ. טעל.)

מוסאליני האט אויפגענומען דעם פוילישען אמבאסאדאר וויסאצקי, וועלכער האט דעם איטא־ליענישען דיקטאטאר איבערגעגעבען א מעדאל אין צוזאמענהאנג מיטן אראפלאזען אויפן וואסער די שיף „פילסודסקי".

מ׳ג. בעק אין שטאקהאלם

שטאקהאלם, 29. (ספ. טעל.)

דער אויסערן־מיניסטער בעק קומט היינט פון קאפענהאגען קיין שטאקהאלם. די רייזע טראגט א פריוואטען כאראקטער.

30 גראד פראסט אין אמעריקא

ניו-יארק, 29 (ספ. טעל.)

אין מערב-טייל פון די פעראייניגטע שטאטען הערשען שטארקע פרעסט. אין געוויסע ערטער דערגרייכט די טעמפעראטור 30 אונטער זערא.

ערדציטערניש אין פארטוגאל

ליסאבאן, 29 (ספ. טעל.)

אין דער פראווינץ אלגאווור האט מען גע־פיהלט אנ׳ערדציטערניש. פיל הייזער זענען בע־שעדיגט געווארען. א טורמע אין סילוועס איז איינגעפאלען און עטליכע צעהנדליג ארעסטאנטען זענען ענטלאפען.

דזשוטא אין כינא טויזענדער קרבנות

נאנקין, 29 (ספ. טעל.)

אויף צפון פון נאנקין אין קרייז טסינג־קיאנג-פו פערשפרייט זיך די עפידעמיע פון דזשוטא. די קרבנות בעטרעפען שוין אין די טויזענדער.

נייע פאליטישע קאמבינאציע אין אייראפא

לויט דער איניציאטיוו פון פראנקרייך און איטאליען

לאנדאן, 29 (ספ. טעל.)

„דיילי טעלעגראף“ מעלדעט וועגן א נייעם סיסטעם פון זיכערקייט אין צענטראל-אייראפא, וועלכער ווערט איצט בעטראכט אין א רייה אייראפעאישע הויפט-שטעט.

קודם-כל וועלן געזיכערט ווערן די עסטרייכישע גרעניצן דורך 6 מלוכות: פראנקרייך, איטאליען, דייטשלאנד, יוגאסלאוויען, טשעכאסלאוואקיי און אונגארן. די איניציאטיוו פון דאזיגן אפמאך האט געזאלט ארויסגעהען פון פראנקרייך און איטאליען. אין משך פון צוויי וואכען זאלען שוין וועגן דעם אנגענומען ווערן דעפיניטיווע שריט.

דער יסוד פאר דעם אפמאך זאלען זיין א פולשטענדיגע פערשטענדיגונג צווישען פראנקרייך און איטאליען. ווען די אונטערהאנדלונגען צווישען די דאזיגע צוויי מלוכות, וועלכע קומען איצט פאר, וועלען זיין פערענדיגט וועט לאוואל קומען קיין רוים.

ס'דארף אויך צוערשט קומען צו א פערשטענדיגונג צווישען יוגאסלאוויען און אונגארן. טשעכיען וועט די דאזיגע קאמבינאציע אונטערשטיצען. דייטשלאנד וועט נאכ'ן פלעביסציט אין סאאר-געביט, איינגעלאדען ווערען צו דעם דאזיגען אפמאך. דעמאלט וועלען די הויפט-מלוכות מסכים זיין אפצושאפען דעם ארטיקל פון ווערסאלער טראקטאט, וועלכער רעדט וועגען בעגרעניצען די דייטשע בעוואפנונג.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

א פאמעראנץ — 35 גראשען

פערקלענערט דעם צאל אויף פאמעראנצען און מאנדארינקעס

ווארשא, 29. (טעלעפאניש).

אין „דזשענניק אוסטאווו“ איז פערעפענטליכט געווארען א פעראָרדנונג וועגען קלענער מאכען דעם צאל אויף פאמעראנצען און מאנדארינקעס, וועלכע קומען פון שפאניען, איטאליען און פאלעסטינע. דורך גדינגען פון 240 זלאטעס אויף 100 קילא ביז 48 זלאטעס אזויארום וועלען איצט פאמעראנצען אין דעטייל דארפען קאסטען נישט מעהר ווי 35 גראשען א שטיק, מאנדארינקעס 20 גראשען א שטיק.

גרויסע האנדווערקער-פערזאמלונג וועגען דער געשאפענער לאגע איז דער לאדזער האנדווערקער-קאמער

היינט זונטאג, דעם 30 דעצעמבער 4 נאכמיטאג קומט פאר אין גרויסען ענגלישען זאל (צלעג 1. מאי 2)

א גרויסע פראטעסט-פערזאמלונג

פון אלע לאדזער יודישע האנדווערקער, צו וועלכער ס'זענען איינגעלאדען געווארען וו.-פרעזעס פון פערבאנד פון די האנדוו.-קאמערן אין ווארשע י. גלאצער און וו.-פרעזעס פון פראוויזאריום פון דער ווארשעווער האנדוועריקער-צענטראלע ל. פינקעלשטיין, פערטרעטער פון אלע יודישע פראקציעס אין לאדזער שטאט-ראט, פערטרעטער פון דער יודישער קהלה און אלע יודישע ראטמענער אין דער לאדזער האנדווערקער-קאמער, ווי אויך אין דער האנדעלס-קאמער. אלע פערוואלטונגס-מיטגלידער פון די לאדזער יודישע האנדווערקער-צעכען און האנדווערקער-פעראיינען ווערען אויפגעפאדערט צו קומען אונטערשטיצען די אקציע פון דעם גאנצען לאדזער יודישען האנדווערקערטום.

בעמערקונג: 1) ס'ווערען איינגעלאדען אלע יודישע האנדוו.-ארגאניזאציעס אהן אונטערשייד פון אנגעהעריגקייט פון צענטראלעס, 2) צוליב דער דרינגליכקייט און קורצער צייט, ווערען קיין ספעציעלע איינלאדונגען צו קיין שום ארגאניזאציע נישט געשיקט.

צענטר. יוד. האנדווערקער-פערבאנד איז פוילען, אפטיילונג אין לאדז.

קרייז פריינט פון די מעדעם-שולן איז לאדזש!

אלע פריינט פון יידיש-וועלטליכן שול-וועזן טרעפן זיך ד. 31 דעצעמבער 10 אוו. אין ניי-רעמאנטירטן „ווארשאווער זאל“. פאלודניאווע 36

אויפן גראנדיעזן סילוועסטער-אוונט

ארטיסטישער פראגראם / נאך נישט געזעענע אטראקציעס / ערשטקל. דזשאז-ארקעסטער / אייגענער ביליגער בופעט / די און ארדנונג אויף דער פארוויילונג געזיכערט

בילעטן צום פרייז פון 2 זל. (פאר מיטגלידער 1 זל.) צו בעקומען אין „ארב. ווינקל“, פאלודניאווע 20; אין „קולטור-ליגע“, זאכאדניע 68 און אין טארבן-געשעפט פון מ. באדנשטיין, פוילנרסקיעגא 54

ארב. געז. פאר פיז. דערציהונג „מארגענשטערן“ אין פוילען, אפטיילונג איז לאדז

שבת, דעם 5-טען יאנואר 1935, 6 אווענד קומט פאר אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי“

א גרויסער טורן און ספארט-פעסט

פון „מארגענשטערן“

אין פראגראם: פריי-איבונגען / מכשירים-איבונגען / ספארט-טענץ / פיראמידען / פלאסטישע בילדער. ס'נעמען אנטייל 12 גימנאסטישע גרופען, 300 ספארטלער! צו די איבונגען שפילט צו א סימפאנ. ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה. בייגעלמאן. די איבונגען ווערן צוגעגרייט און אנגעפירט דורך דער אינסטרוקטאר-קאמיסיע ביים לאדזער מארגענשטערן.

בילעטן צום פרייז פון 54 גראשען ביז 2 זל. צו בעקומען יעדען טאג אין קאנצעלאריע פון „מארגענשטערן“ פאלודניאווע 36 און אין טאג פון פעסט ביי דער קאסע פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי“.

שויז ווידער ביליגער געמאכט די פרייזען אויף

גלימשערס,

פלאטען, קיכען-געשיר, פלייש-מאשינקעס און אלע אנדערע ווירטשאפטליכע ארטיקלען. אין מיין געשעפט איז אויך צו בעקומען די וועלכע פערגרעסערט דאס עלעקטרישע ליכט אויף 4 מאל גרעסער און שטארקער פרייז נור 60 גר.

REFLEKTORN

די פירמע עקזיסטירט שוין 31 יאהר.

אין דער פירמע

SALOMON GEFON, Nowomiejska 3

דעם ה'
יחזקאל הארוויטש
צו זיין חתונה מיט פרל.
רחל נייפעלד
ווינשט א הארציגען מזל-טוב
פערלאג
„נייער פאלקסבלאט“

צו דער חתונה פון די ארטיסטען פרל.
רוזשא ליבראווסקא
מיט ה'
מאקס באזשיק
ווינשט פיל גליק.
דירעקטאר
פון יודישען טעאטער „ראזמאיטאשטשי“
ד. צעלמייסטער

צוליב דער
גאלדענער חתונה
פון אונזער חשוב'ן פרעזעס און שעף
ב. א. גליקסמאן
און זיין געשעצטע פרוי
ווינשט פיל געזונטע יאהרען, פרייד און גליק. און אלס אויסדרוק פון גרויס אכטונג שפענדעט לטובת „מושב זקנים“ 1 דאלארובקע נומער 282979.
דאס פערסאנאל פון „מושב זקנים“.

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועאפעראציע א. ז. ו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 11-1 און פון 5–8 אוונט.

Dr
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- און הארץ-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
עלעקטראנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בייטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221 72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אוונט.

Dr. J. Lubicz
כירורג און אקושער
9 פאלודניאווע 9
טעל. 17-183
צוריקגעקערט

פאר גארד, ביושוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

הסתדרות דורשי ציון בלודז.
מיר ווינשען אונזער חשוב'ען
ה' משה זיידארף
א גליקליכע רייזע צו זיין אפפאהר קיין ארץ-ישראל.
דער ועד.

מזל טוב!
צו דער חתונה פון אונזער ליבע קוזינקע
פרל. בילה ראזענבלום
מיט ה' דוד מאשענבערג
ווינשען מיר זיי א הארציגען מזל-טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען.
יחיאל בארובקא און פרוי

דאנקזאגונג.
דערמיט דאנק איך דעם ה' אדוואקאט וואלמאן, פירטמאוויטשא 7 פאר זיין אומדערמידליכער און גלענצענדער פערטיידיגונג בעת דעם פראצעס, וועלכער איז פארגעקומען פרייטאג, דעם 21/12 34 אין „סאנד גראדזקי“
מיט אכטונג פינטשעווסקי
לאדז, פאמארסקא 3.

צום 25-טען יובל
פון דעם חשוב'ן קאנטאר פון ווארשאווער טלאמאצקער סינאגאגע, דעם מנגן, ספרא רבא, רעדאקטאר פון „חזנים-וועלט“
פ. שערמאן
וועלכען דער עמוד איהם, און פערקעהרט: צר-דעם עמוד האט געהייליגט אין מערלויף פון דער צייט, מיט ערהאבען רעגעל-רעכטע, אהן געקינצעלטע תפילות, וועלכע האבען געקענט דיגען אלס מוסטער, נישט פאר איין חזן — ווינשט אריכת ימים ושנים און נאך א סך פרוכטבארע מוזיקאליש ליטערארישע טעטיגקייט.
מ. דארגוזשאנסקי
כאר-דירעקטאר פון לאדזער סינאגאגע.

פיזיקאליש-טעראפישער גאבינעט
ביי „לינת הצדק“
איז מעטיג טעגליך פון 11—1 פארמיטאג און פון 4—6 נאכמ. און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעצ.
ערמעסיגטע פרייזען. דיאטערמיע 2 זל. עלעקטרישע בעדער 1.50 זל. סאלוקס 1.50, קווארצלאמפען 75 גר. פאר אונבעמיטעלטע הנחה-פרייזן
די נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק“ פיהרט איבער קראנקע אין שפיטאל און אויסער דער שטאדט.

אלע סוחרים דארפן וויסען,
… פון נאַ-יאהר מוזען אלע פיהרען האנדעלס-… ביכער. א לאנגיעהריגער בוכהאלטער פיהרט פאר … ייניגע פירמעס האנדעלס-ביכער, וועלכע ווערען … שטענדיג אנערקענט פון אגזשאנר סקארבאווי … אין די פירמעס צאהלען פאדאטקעס לויט די … ביכער. איך קען אנגעהמען צו פיהרען ביכער … נאך ביי איניגע פירמעס מיט גאראנטיע.
… צו פאהרען ביי ב. זאלצמאן,
… 1. לימאנאווסקא (קאנסטאנטינער) 46,
… רעכטע אפיזינע, 2. איינגאנג, 2. שטאק.

מעגליכקייט פון נייע הלוואות

אויף קאלאניזאציע און אינוועסטיציע צוועקן אין א"י

לאנדאן, 29 (יט"א טעלעגראפיש)

דער דירעקטאר פון דער לאידוש באנק, קאפיואן בענטאו, איז אפגעפאהרען קיין ארץ-ישראל צוזאמען מיט'ן וויצע-פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, זיף.

די רייזע שטעהט אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די באנק האלט ביי געבען נייע הלוואות אויף קאלאניזאציע און אינוועסטיציע-צוועקן.

אונרוהען אין סאוויעטישען טורקעסטאן

קאירא, 29 (ספ. טעל.)

פון קאבול קומען אן ידיעות וועגען אונרוהען אין סאוויעטישען טורקעסטאן. די אויפשטענדיגע זענען פארזעהן מיט געוועהר און אמוניציע, אפטיילונגען פון די אויפשטענדיגע זענען אנטלאפען פאר'ן סאוויעטישען מיליטער איבער דער אפגאנישער גרעניץ.

א נייע רעפובליק אין סאוויעט-רוסלאנד

ריגא, 29 (ספ. טעל.)

דאס פרעזידיום פון רוסישען „וציק" האט אנגענומען א רעזאלוציע וועגען פערוואנדלען דעם אויטאנאמישען אודמורסקער קרייז אין א אודמורער אויטאנאמישער רעפובליק.

ענטדעקט א פערשווערונג אין יאפאן

עטליכע מיניסטארען האבען געוואלט ערמארדעט ווערען

בערלין, 29 (ספ. טעל.)

פון טאקיא מעלדעט מען, אז די יאפאנישע מאכט האט ענטדעקט א פערשווערונג, ס'זענען געפינען געווארען אויפרייס-מאטעריאלען און געוועהר, א געהיימערפערבאנד פון 7 פערזאן האט געוואלט אין יום-טוב פון כריזאנטעמעס אין טאקיא צו ערמארדען דעם פירשט כעראנדזי און עטליכע מיניסטארען. צוליב דעם וואס דער יום-טוב איז אפגעלעגט געווארען איז דער אטענטאט נישט געלונגען.

רעוויזיאניסטען פראטעסטירען

געגען צונעהמען ביי אחי-מאיר'ן די א"י-בירגערשאפט

ווארשע, 29. (יט"א טעלעפאניש).

דער רעוויזיאניסטישער צ.ק. האט אויפגעפאדערט אלע הע"ר. ארגאניזאציעס צו רופן א פראטעסט-פארזאמלונגען צוליב דעם וואס מ'האט ביי אחי מאירן צוגענומען די ארץ-ישראל בירגערשאפט.

די רעזאלוציע איז איבערגעשיקט געווארען צום ענגלישען אמבאסאדאר אין ווארשע.

אין פינסק איז שוין פארגעקומען אזא מיטינג.

פון יודישן לעבען אין קאנאדע

מאנטרעאל, (יט"א). דער קאנאדער יודישער קאנגרעס וועלכער פיהרט איצט דורך א גרויסע געלד-זאמלונגס-אקציע, האט אסיגנירט 12 טויזענד דאלאר אויף הילף פאר יודען אין אויסלאנד. 5400 דאלאר אין איבערגעוויזען געווארען פליטים, 4200 דאלאר פארן „דזשאינט", און 1200 דאלאר פארן „ארט" און „היקעם".

אויף דער יעהרליכער פערזאמלונג פון „יוד העיר" אין מאנטרעאל איז אנגענומען געווארען א בעשלוס צו ארגאניזירען יודישע קהלות אין אלע שטעט, שטעטלעך און דערפער פון דער פראווינץ קוויבעק, עס איז אויך בערייטעט געווארען אז עס זאל צוגעגרייט א כשרות-ביל, וואס וועט אריינגעבראכט ווערען אין עדם קוויבעקער פארלאמענט.

דער קאנאדער יודישער קאנגרעס האט אנגענומען: א רעזאלוציע וועלכע דריקט אויס א פראטעסט געגען די רעליגיעזע רדיפות אין מעקסיקא.

ווי אזוי וועט פערווענדעט ווערן די הלוואה

פון 260.000 פונט פאר תל-אביב

ירושלים, (יט"א). די טעלעגראפישע יט"א מעלדונג וועגען דער בעשטעטיגונג פון דער הלוואה פון דער תל-אביבער שטאט-פערוואלטונג דורך דער א"י-רעגירונג דארף ערגענצט ווערען מיט פאלגענדע פרטים:

דער פארשלאג פון דער תל-אביבער שטאט-פערוואלטונג וועגען א הלוואה פון 350.000 פונט איז דורך דער א"י רעגירונג בעשטעטיגט געווארען אין דער הויך פון 260.000 פונט.

60.000 פונט פון דער סומע זענען שוין אין נאוועמבער ה.י. אויסגעצאהלט געווארען דורך דער ענגלישער פערזיכערונגס-געזעלשאפט „רודענשיעל" וועלכע גיט די הלוואה. די געלדער זייען פערווענדעט געווארען אויף נייע שול-בנינים, וועלכע ווערען שוין געבויט. אין דער נאהענטסטער צייט וועט „רודענשיעל" אויסצאהלען ווייטערע 147.000 פ. דער צינדפוס פון דער הלוואה בעטרעפט 3 מיט א פערטעל פראצענט.

כדי צו לעזען דעם שאפען שפיטאל-פראבלעם אין תל-אביב האט די שטאט-פערוואלטונג געפלאנט צו בויען א נייעם שפיטאל פאר 100.0000 פונט. די שטאט האט בעשטימט אויף דעם צוועק 40.000 פונט, און האט פערלאנגט פון דער רעגירונג צו אסיגנירען אויף דעם צוועק די זעלבע סומע, די איבעריגע 20.000 פונט האט מען געוואלט זאמלען דורך עפענטליכע שפענדונגען, (פינף טויזענט פונט אויף דעם צוועק האט שוין געשפענדעט איינע פון די גרעסטע אינטערנעהמונגען אין לאנד). די רעגירונג האט זיך אבער ענטזאגט צו אסיגנירען די פערלאנגטע פערציג טויזענט פונט, די רעגירונג האט נישט בעשטעטיגט די געפלאנטע אויסגאבע פון דרייסיג טויזענט פונט פון דער הלוואה-סומע אויף צו בויען שטאטישע וואוין-הייזער. אין תל-אביב זענען פאראן צוויי טויזענד פאמיליעס, וועלכע וואוינען איצט אין באראקען.

די בעדייטענדסטע סומע פון 90.000 פונט איז בעשטימט געווארען אויף דער פערבעסערונג פון דער וואסער-פערזארגונג פון תל-אביב, די געזונדהייטס-בעדינגונגען אין שטאט וועלען זיך פיל פערבעסערען ווען מען וועט מאדערניזירען די פרימיטיווע קאלאניזאציע-איינריכטונגען, מיסט-בעזייטיגונג א.ד.גל.

25.000 פונט איז בעשטימט געווארען אויף בויען א נייעם מאגיסטראט בנין אין תל-אביב, וואו עס וועלען קאנצענטרירט ווערען אלע שטאטישע אמטען.

10.000 פונט איז בעשטימט געווארען אויף בויען גרויסע גאראזשען פאר די שטאטישע אויטאס גאסען-ריינונגס-מאשינען א.א.וו.

10.000 פונט איז בעשטימט געווארען אויף פערגרעסערען און מאדערניזירען דעם שטאטישען שעכט-הויז.

ירושלים, (יט"א). אין צוזאמענהאנג מיט דער הלוואה פון פופציג טויזענט פונט פאר פתח-תקווה וואס איז — ווי יט"א האט שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט — שוין בעשטעטיגט געווארען דורך דער רעגירונג. ווערען איבערגעגעבען פאלגענדע פרטים וועגען דער ענטוויקלונג פון פתח-תקווה:

די בעפעלקערונג פון פתח-תקווה האט לויט דער פאלקס-צעהלונג פון יאהר 1931 בעטראפען 6880 נפשות, איצט בעטרעפט די בעפעלקערונג פון פתח תקווה אנ'ערך 10.000 נפשות, די הכנסות פון דער זעלבסטפערוואלטונג פון פתח תקווה האבען אין פערגאנגענעם יאהר בעטראפען 16.672 פונט און אויפן יאהר 1934-35 איז פרעלימינירט געווארען א סומע פון 25.565 פונט, די הוצאות זענען פרעלימינירט געווארען אויף 23.566 פונט. די גרעסטע בודזשעט פאזיציע בעציהט זיך אויף בילדונג — 7.730 פונט. ווייטער געהען געזונדהייטס-וועזען — 3.647 פונט און אדמיניסטראציע — 2,414 פונט.

Dr. Z. ARONSON

פרויען-ארצט

האט זיך איבערגעצויגען

אויף פזשעיאזד 30.

פערשטענדיגונג צווישען יאפאן און די סאוויעטען

אויף וועלכע בעדינגונגען קען זי פארקומען?

טאקיא, 29 (ספ. טעל.)

דער געוועזענער יאפאנישער מיניסטער באראן סאקאטאני איז אין דער טאקיער פרעסע ארויסגעטרעטען מיט אנ'ארטיקעל מיט בעדינגונגען, אויף וועלכע יאפאן וואלט געקענט שליסען א נישט-אגרעסיע-אפמאך מיט רוסלאנד.

דער אויטאר האט ארויסגערוקט פאלגענדע פארשלאגען: 1) נישט בעוואפענען זיך אין ראיאן פון דער גרענעץ, 2) די סאוויעטען זאלען ארויס ציהען זייער מיליטער טון ברעג ביי דער באר קאלער אזיערע, 3) יאפאן ציהט ארויס איהר מיליטער פון מאנדזשוריען א חוץ די אפטיילונגען, וועלכע זענען נויטיג אפצוהיטען די גרעניצען, 4) רוסלאנד און יאפאן וועלען זיך פערפליכטען בשותפות צו פערטיידיגען דעם כינעזישען ים אין סאכאלין אין פאל פון א מלחמה מיט א דריטער מלוכה.

דאס געזעץ געגען עולים אין גריכענלאנד

בלייבט ווייטער אין קראפט

סאלאניקי, 29 (יט"א טעלעגראפיש)

דעם יט"א-פארשטעהער האט די גריכישע פאליציי מיטגעטיילט, אז דאס געזעץ וועגען ספעציעלע דערלויבענישען פאר יורען בלייבט, טראץ אלע אינטערווענצן ווייטער אין קראפט.

DR. MED

H. Różaner

הויט, ווענערישע און מענער-שוועכקראנקהייטען

NARUTOWICZA 9, tel.8-98.

נעמט אן פון 9–12 פארמ. און פון 5–9 אווענד, פון 12–2 מיטאג אין דער לעטשניצע זגערזשער 17.

Dr. med.

P. KOTOK

אינערליכע קראנקהייטען

ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25

נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

נעהמט אן אין דער לעטשניצע בושעזשינער 11 טעגליך פון 4–5 נאכמ.

. קינא-טעאטער

„MIRAŻ"

11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16

היינט פרעכטיגע פרעמיערע!

פון מעכטיגסטען פילם פון דער סאוויעט. פראד. SOJUZKINO אין מאסקווע

„טשעליוסקין=קאטאסטראפע"

פילם דאקומענט, וואס שילדערט די אפפערונג און דעם גרויסער טריומף פון די טשעליוסקין-העלדען מיט

פראפ. אטטאן שמידט

אין דער שפיץ.

דער זאל איז גוט בעהייצט.

רעפרעזענטאנץ=טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27 טעל. 112-25

דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאסטשפילען פון דער איינציגער רעגינא צוקער

פלאם פיירדיגער קאסקאדנע סוברעטין

זי זינגט! / זי טאנצט! / זי מאכט פרעהליך! / זי ברענט א וועלט!

היינט, זונטאג — 3 פארשטעלונגען:

4.30 נאכמיטאג, 7.30 (האלב אכט) אווענט און 9.30 אווענט

היינט, זונטאג, 9.30 אווענט פאפולערע פרייזען

קארל צימבאליסט'ס צווייטע גרויסע אויפפיהרונג פרעמיערע

„איציקל שאלטיק"

אין 3 אקטען, 24 נומערן געזאנג און טענץ

מיט רעגינא צוקער אלס „איציקל שאלטיק"

היינט, זונטאג, 4.30 נאכמיטאג הנחה - פארשטעלונג

אלע בילעטען אין פארטער נור 1 זל.

יעדער קאן מיטנעהמען א קינד בחנם

„דאס חזנ'ד'ל" מיט רעגינא צוקער אלס „חזנ'דל" גרעסטע סוקצעס-אפערעטע

20 שלאגער-נומערן פון די הארציגסטע לידער, קופלעטען און טענץ.

היינט, זונטאג, 7.30 (האלב אכט) אווענט ספעציעלע פארשטעלונג

איינהייטס-פרייזען — אלע בילעטען אין פארטער נור 1 זל.

משה ליפמאנ'ס רעקארד-אויפפיהרונג

דער אייביגער נאר

3 שעה אומאויפהערליך געלעכטער, פון לאכען הילכט דער זאל, א סך פערגעניגען פאר קיין געלד, פרעג ביי די, וואס זענען שוין געווען, וועלען זיי דיר זאגען, אז אזעלכעס האבען זיי גאך נישט געזעהען.

רעגינא צוקער, דער לאדזער ליבלינג ווי אויך דער גאנצער ארטיסטען-אנסאמבל, לאדען איין דעם לאדזער טעאטער-עולם אויף מארגען, מאנטאג אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" צום „סילוועסטער-פייערונג" דער פראגראם וועט דויערען 2 יאהר פון 1934 ביז 1935. ס'וועט זיך טון אויף טיש און בענק און דאס איבעריגע..

קלאנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר דעם גרויסען יום-טוב-פראגראם! די מעכטיגע היסטארישע עפאפיי פון די געשיכטען פון פאלקען פון אלטערטום

„קלעאפאטרא" (KLEOPATRA)

אין די הויפטראלען: Claudette Colbert, Waren William, Henry Wilcoxon ■ נייער סוקצעס פון רעזשיסער Cecil B. de Mille

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע ווי אויך אקטועליטעטן פון P.A.T. — אנהויב: יום-טוב 12.30 — דער זאל ווערט שטארק געהייצט

נייע געזעץ אין האלאנד
וועגן אראפשיקען אויסלענדער פון לאנד

אמסטערדאם, 29 (יט"א טעלעגראפיש) די יודישע באפעלקערונג איז שטארק בא-זארגט צוליב דעם נייעם געזעץ פון דער האלענ-דישער רעגירונג, אז אלע אויסלענדער, וואס זענען געקומען קיין האלאנד נאכ'ן 1-טען יאנואר 1932 מוזען פארלאזען ס'לאנד. 95 פראצענט פון די אויסלענדער זענען יודען. זייער איינציגער חטא באשטעהט אין דעם, וואס זיי זענען געקומען קיין האלאנד נאך דעם דערמאנטען טערמין.

פערביטערטע שלאכטען צווישען באליוויען און פאראגוואי

סאנטיאגא דע טשילי, 29. (ספ. טעל.) צווישען דעם באליווישען און פאראגוואישען מיליטער קומען פאר הייסע שלאכטען, נעבען דער שטאט מאנטעס זענען פארגעקומען פערביטערטע קאמפען, אין וועלכע ס'האבען אנטיילגענומען 30 טויזענד זעלנער.

העץ-ארטיקעל פון „פעלקישען בעאבאכטער"
וועגן די „פראטאקאלען פון די „זקני ציון"
די נאציסטישע יודען-פרעסער נוצען אויך אויס ראספוטינ'ס נאמען פאר דער אפערע

בערלין, (י.ט.א.) דער אפיציעלער נאצי-ארגאן „פעלקישער בעאבאכטער" האט ווידער פערעפענטליכט א העצערישען ארטיקעל וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני ציון" אין צוזאמענ-האנג מיט דעם בערנער פראצעס.

דער אויטאר פון דעם ארטיקעל א געוויסער האראלד זיווערט, ווערט באצייכענט אלס „אויטא-ריטעט פון רוסישע אנגעלעגענהייטען".

זיווערט פערופט זיך אויף אלפרעד ראזענ-בערג'ס ארטיקלען וועגען דעם זעלבען ענין און חזר'ט איבער ראזענבערגס ארגומענט, דאס עס איז נישט מעגליך פעסטצושטעלען נישט די אבסא-לוטע אויטענטישקייט און נישט די פאלשקייט פון די פראטאקאלען, „היות די בעאמטע פון דער צארישער רעגירונג, וועלכע די ענינים זענען גע-ווען בעקאנט, זענען איצט אלע פערשוואונדען פון דער אויבערפלאך. און די וויכטיגסטע אנטיילנע-מער פון דער געהיימער באזעלער קאנפערענץ, הערצל, נארדוי א. אנד. לעבען שוין נישט". דער אויטאר טענה'ט ווייטער, אז די „באלשעוויסטישע יודישע רעגירונג" און אפילו דער „האלב-יוד" קערענסקי זאלען האבען פערניכטעט אלע שפורען פון דער ניליס-פובליקאציעס.

בעגרייפענדיג די לעכערליכקייט פון זיינע „ארגומענטען" בעווארענט זיך דער אויטאר פון דעם יודען-העצערישען ארטיקעל שוין פון פאר-אויס, אז „א פארמעלער אורטייל פון געריכט, וואס שטיצט זיך אויף יורידישע פאראגראפען און צווייפעלהאפטע גביית עדות", האט נישט קיין שום ממשות, דער „יודען-קענער" האלט דעריבער פאר גענוגענד די בעהויפטונג, אז „געשיכטע פון די לעצטע דריי צעהנדליג יאהר האבען בע-שטעטיגט די יודישע פלענער לויט די „פרא-טאקאלען".

כדי צו בעקרעפטיגען זיין שטעלונג ברענגט זיווערט נאך איין „בעוויז" נעמליך עפעס א סענ-סאציאנעלע בראשור, וואס איז ערשינען אין בערלין אין יאהר 1928 פון א געוויסען סימא-נאוויטש, וואס גיט זיך אן אלס פריוואט סעקרע-טאר פון ראספוטין און זאל זיין א יוד.

זיווערט ברענגט ציטאטען פון סימאנא-וויטש'עס בראשור און פערגלייכט זיי מיט די „פראטאקאלען". כדי צו שאפען דעם איינדרוק, אז „ראספוטין איז געווען א ווערקצייג אין די הענד פון סימאנאוויטש און די יודען".

געזעץ-פראיעקט פון קאנגרעסמאן דיקשטיין געגען נאציזם און קאמוניזם

ניו-יארק. (יט"א). דער וויצע-פארזיצער פון דער קאנגרעס-קאמיסיע צו בעקעמפען דעם נאציזם אין אמעריקא, קאנגרעסמאן דיקשטיין, האט מיטגע-טיילט, אז אויף דער ערשטער זיצונג פון אמעריקא נער קאנגרעס נאך די ווינטער-פעריען אין יאנואר וועט ער אריינטראגען א „געזעץ-פראיעקט וועגען בעקעמפען דעם נאציזם, פאשיזם און קאמוניזם, דער געזעץ-פראיעקט זעהט פאר די בילדונג פון א שטענ-דיגען קאמיטעט פון 21 קאנגרעסלייט, וואס זאל האבען א שטענדיגען אויפזיכט איבער דער אקציע.

געשטארבען הרב אברהם יצחק ווייס אין ניו-יארק

ניו-יארק, (יט"א). אין עלטער פון 75 יאהר איז דא געשטארבען איינער פון די בעריהמטע-סטע ניו-יארקער רבנים הרב אברהם יצחק ווייס. הרב ווייס איז געווען א מיטגליד פון ועד הרבנים און דער לייטער פון דער תלמוד תורה „אנשי צדק" אין ניו-יארק.

אין דער לוויה האבען זיך בעטייליגט פיל רבנים.

שטייער-רעפרעסיעס געגען אמעריקאנער היכשולען
וועלכע ווענדען אן דיסקרימינאציעס געגען יודען

ניו-יארק (יט"א) אין האטעל „גרא נאדא" איז פארגעקומען א פערזאמלונג געווידמעט דעם קאמף געגען אנטי-יודישע דיסקרימינאציעס אין שטאט ניו-יארק.

דער בעקאנטער אדוואקאט סאמועל לייבא וויץ האט מיטגעטיילט, אז גלייך נאך די ווינטער פעריען אין יאנואר וועט אין דעם פארלאמענט פון שטאט ניו-יארק אריינגעטראגען ווערען א געזעץ פראיעקט, לויט וועלכען אלע לעהר אנשטאלטען, וואס ווענדען אן דיסקרימינאציעס געגען יודען אדער אנדערע פרעמד ראסיגע, פערלירען די פרי-ווילעגיע פון שטייער פרייהייט און וועלען מוזען באצאלען שטייערן פון זייער אייגענטום.

העכער 20 יודישע און קריסטליכע מיטגלי-דער פון ניו יארקער שטאט פארלאמענט האבען פערשפראכען זייער אונטערשטיצונג פאר דעם דא-זיגען ביל.

אויף דער פערזאמלונג איז אויך בעקאנט געווארען, אז דער ניו יארקער בילדונגס ראט וועט דעט אן דיסקרימינאציעס געגען יודישע לעהרער ביים בעשטימען נייע לעהרער אדער ביי אוואנ-סירען אויף א העכערען פאסטען.

לאדזער נייעס

קיין ווינע פאר 112 זל.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט א'דעט איין דער היגער „וואגאן לי קוק" אין דער צייט פון 6 ביז'ן 13 יאנואר. א פאפולער'ען אויספלוג קיין ווינען מיטן בעזוכען סעמערינג דער פרייז פון אויספלוג איז 112 זל. שוין צוזאמען מיט אנ'אויסלענדישען פאס, וויזע, באהן-קאסטען און גרידע זייטען פון קאטאוויץ און קיין קאטאוויץ.

יעדער אנטיילנעהמער אין אויספלוג בעקומט 20 פראצענט הנחה אין די טעאטער'ען, 15 פראצענט הנחה אין די האטעלען. 50 פראצענט הנחה אויף די עסטרייכישע באהנען.

פאר דער בעקוועמליכקייט פון די אנטיילנעה-מער אין אויספלוג ווערט ספעציעל געגעבען א שלאף וואגען 3-טע קלאס פון קאטאוויץ קיין ווינען. פאר 18 זלאטעס-

איינשרייבונגען נעהמט אן און אינפארמאציעס ערטיילט „וואגאן לי קוק" פיעטריקאווער 64, טעל. 170-77. מען דארף מיטברענגען: א פאס מיט בירד-גער-אנגעהעריגקייט. א מיליטער-ביכעל, 2 פאטא-גראפיעס, אנ'איינמעלדונגס-צייכען, ס'איז כדאי צו בעמערקען אז ווער עס וויל אנטיילנעהמען אין דא-זיגען אויספלוג דארף זיך מעלדען שפעטסטענס ביזן 3-טען יאנואר ק. י.

אין „בערל שמערל-טעאטער"
געהט עס אויף רעדלעך

אין בערל שמערל-טעאטער איז איצט הויך-סעזאן. יעדער גומער ווערט פערציקערט. דער עולם, וועלכער פילט אויס טאג-טעגליך אין דעם קאפע „אידעאל" (פיעטריקאווער 48) איז בעגייסטערט פון די זעהר טרעפליכע טעקסטען, געלונגענע לידלעך און מוזיק.

היינט אווענד וועט אין בערל שמערל-טעאטער" ווידער זיין ליהודים – דאס אלץ פאר 1 זל. קאנסומציע.

ראדיא-פראגראם
זונטאג, דעם 30-טען דעצעמבער

9 צייט-סיגנאל, 9,03 פליטען, 9,07 גימ-נאסטיק, 9,22 פליטען, 9,40 פליטען, 10 גאטעס-דינסט, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,03 ידיעות, 12,05 טעאטער-איבערזיכט, 12.15 מוזיק. פריהמארגען, 2 פליטען, 3 רעפעראט, 3,15 פליטען, 3,45 רע-פעראט, 4,20 פארטעפיאן-קאנצערט, 4,45 שמועס פאר עלטערע קינדער, 5 פוילישע פאלקס-מוזיק, 6 הערשפיל. 6,45 רעפעראט, 7,05 פעליעטאן, 7,20 פעליעטאן, 7,30 מוזיק, 9,10 אווענד ידיעות, 9,25 „אויף די לעמבערגער פרעהליכע כוואליעס", 10 פאסט טעסטעל, 10,15 רעקלאמע קאנצערט, 10,30 ספארט, 10,45 פליטען, 11 ידיעות, סאמוניקאטען, 11,05 קאנצערט.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	–	–	–	95.22
3 פראצענטיגע	בוראוולאנע		–	45.85
4 „	דאלארובקא		–	53.50
7 „	סטאבילזאציע	(אמ.)		58.38
5 „	ווארשאווער	ס.ב.	1934	59.75
5 „	לאדזער		.	61.50
ענגלישער פונט	–	–	–	26.11
דאלאר אפיצ.	5.2850	נישט אפיצ.	–	5.26
גאלד-דאלאר	–	–	–	8.91.50
גאלד-רובל	–	–	–	4.59
דייטשער מארק	–	–	–	2.00

ספארט

דער ווינטער טורן-פעסט פון „מארגענשטערן"

ווי ס'איז געווען פאראויסצוזעהען האט דער ווינטער טורן-פעסט פון „מארגענשטערן" וועלכער קומט פאר שבת, דעם 5-טען יאנואר אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי", ארויסגערופען א שטארקען אינ-טערעס צווישען די לאדזער ספארטלער.

ווי אלעמאל פערנעמען איינעם פון די שענסטע ערטער די מוסטער-גרופען, די מוסטער-פרויען-גרופע וועט אויספער א איבונג אויספיהרען א אינטצעני-זאציע פון פאלקס-לידער. די מוסטער-מענער-גרופע וועט ווייזען א גאנצע רייה נייע איבונגען מיט און אהן מכשירים, וועלכע וועלען ארויסרופען גרויס ענטציקונג ביים עולם. א נייעס וועלען זיין די ספעציעל-צוגעגרייטע איבונגען אויף מכ-שירים, די דאזיגע איבונגען וועלען צום ערשטען מאל אין דער פארם געוויזען ווערען אויף דעם טורן-פעסט.

די בעליבסטע „טורנער" פון די „מארגנ-שטערן"-פעסטען זענען אלעמאל די קינדער, אויך דאס מאל וועלען די קלענסטע טורנער ארויסטרע-טען מיט א פראכטיגען נומער, וועלכער בעשטייט פון שפיל, טאנץ, און גראטעסק בעוועגונג. די קליינינקע „מארגנשטעריאנער" וועלען זיכער ארויסרופען דעם גרעסטען בייפאל ביי די צוקוקער.

אין טורן-פעסט עטיילליגען זיך העכער 300 ספארטלער.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער-שוואכע
אן פון 8–12 בייטאג און פון 4–9 אווענד.

Dr. H.Rakowski
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
האט זיך איבערגעצויגען פון זאוואדזקא 8
אויף טראוגוטא 5, טעל. 137-34.

Telefon
123-33
Prywatne
Pogotowie Lekarskie
czynne w dzień i w nocy
Legjonów 6 (Zielona)

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
פיעטריקאווער 62 טעל. 224-94
און נעהמט אן פון 9,30 ביז 10.30 פארמיטאג
און פון 4–6 נאכמ.
ספעצ. הארץ-קראנקהייטען

ראטעוועט אייער געזונט
קראנקע אויף רוקענדרע (ברוך-קראנקהייטען)
ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא-פעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאקעס. – גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.
(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 30 דעצעמבער 1934

פראטעסטירט האט איינער, א „יודעל"

מעשה מיט א יודישען פראפעסאר איז ענגלאנד

אין אונזער געזעלשאפט טרעפען אמאל פאסירונגען, וואס איז גאר אוממעגליך צו גלויבען און עפעס אזעלכעס. פאסירונגען, וואס קיינער וואלט גארנישט דערוועגט זיך אנצונעהמען, אז דאס זאל קאנען טרעפען.

לעבט זיך אין ענגלאנד א געוויסער הער ארטור י. מ. קאהען, אן'ענגלישער יוד. מ'ווייסט נישט, וואס און וועמען ער רעפרעזענטירט, פאליטיש, געזעלשאפטליך, מאראליש. ס'ווייזט אבער אויס, אז דער יוד גופא האלט זעהר שטארק פון דער פאזיציע, וואס ער פערנעהמט.

אלזא, אט דער ארטור י. מ. קאהען האט אפגעדרוקט א בריף אין „דיילי טעלעגראף", און אויב די צייטונג האט געדרוקט, איז דאך עס נישט פון א ליאדע וועמען.

ווי בעקאנט, האט א געוויסער טייל פון די געלעהרטע יודען, וואס זענען פערטריבען געווארען פון היטלערלאנד, געפונען א מקום מנוחה אין ענגלאנד. צווישען די פערזאנען געפינען זיך גע-לעהרטע מיט וועלט-בערימטע נעמען, און די דאזיגע געלעהרטע זענען איינגעלאדען געווארען אויף קאטעדרעס אין די ענגלישע אוניווערזיטעטען. ס'ווייזט אויס, די ענגלענדער געהען ארויס פון שטאנדפונקט, אז דער יוגענד מוז מען געבען דאס בעסטע. אלזא, פון די ארויסגעטריבענע יודישע געלעהרטע האט ענגלאנד אויסגעקליבען די אנגע-זעהענסטע און האט זיי ערטיילט קאטעדרעס אויף די ענגלישע אוניווערזיטעטען, נישט חלילה אויף שטענדיג, נאר בלויז אויף א געוויסער צייט, דאכט זיך, אז אויף יאהר. א מין גייסטיגער אזיל.

צווישען די דאזיגע יודיש-דייטשע גע-לעהרטע האט זיך געפונען איינער א געלערנטער יוד פון דייטשלאנד, פראפעסאר עדוארד פרענקעל. א קאפאציטעט אויפ'ן געביט פון די קלאסישע שפראכען. ער האט בעקומען א צייטווייליגער קא-טעדער פון לאטיין אויף דער אקספארדער אוני-ווערזיטעט.

אזוי האט דער פערטריבענער געלעהרטער געלערנט אין ענגלאנד אויף דער אקספארדער אוניווערזיטעט, ביז ר'האט איינמאל אינדערפריה גענומען אין דער האנד אריין א נומער פון „דיילי טעלעגראף" און האט דארט געפונען אן'אפענעם בריף פון זיין „גלויבענס גענאסע" און „פאלקס-ברודער", דעם הער ארטור י. מ. קאהען...

אט דער הער קאהען האט גענומען אווארט אלס ענגלישער יוד און אלטער אקספארד-מאן. ער דריקט אויס זיין בערויערן, וואס די קאטעדער אויף דער אוניווערזיטעט איז איבערגעגעבען גע-ווארען דעם פראפ. פרענקעל.

אט וואס קאהען האט געשריבען:

„ווי אזוי קען מען בערעכטיגען אזא מין שריט? הער פרענקעל איז זיכער זעהר א טאלענ-טירטער מענש, אבער צי דארפען מיר (ס'הייסט ענגלענדער) גלויבען דערין, אז ס'זענען שוין נישטא קיין ענגלישע געלעהרטע מיט פונקט אזעלכע קוואליפיקאציעס, געלעהרטע, פון וועלכע מ'וואלט נישט געדארפט זיך ענטזאגן?

אמת, גרויסבריטאניען דארף אויך ווייטער ערטיילען אזיל און הילף פאר די ארויסגעטריבענע, אבער דערפאר מעג מען אויסדריקען דעם בעדוי-ערן, וואס אזא ווינטיגען פאסטען, ווי די קאטע-דער אין אקספארד גיט מען אוועק אן'אויסלענדער צוליב געפיהלס-טעמים".

אט אזוי האט געשריבען דער הער ארטור קאהען אין יאהר 1934, ווען זיינע ברידער אין דייטשלאנד זענען געשטיקט געווארען מיט די הענד פון אזעלכע גזירות און געבעלטעס.

אבער אין דער גאנצער מורא'דיג עקעל-האפטער מעשה מיט דעם בריף פון יודען קאהען איז פאראן אן'אנדער זייט, א דערפרעהענדיגע. אויפ'ן צווייטען טאג האט זיך אין זעלבען „דיילי טעלעגראף" בעוויזען אן'ענטפער דעם ה' קאהען, דעם ענטפער האט אנגעשריבען איינער מעי, אן'אריער און קריסט פון אקספארד. דעם בריף פון ה' מעי איז ווערט צו ברענגען.

אט וואס מעי האט געשריבען:

„איך בין מסופק, צי אין אקספארד וועט זיך געפינען א מענש, נישט קיין יוד, וואס וואלט אונטערגעשריבען דעם בריף פון דעם הער קאהען. נאטירליך איז קאהען א דאנק זיין אנגעהעריגקייט צו דער יודישער ראסע געשטיצט פאר'ן שטורם פון אויפרעגונג, וואס וואלט בעמוזט אויסברעכן אויפ'ן אדרעס פון יעדן אנדערן, וואס וואלט נישט געווען קיין יוד און וועלכער וואלט אויס-געדריקט אזעלכע אנשויאונגען, וואס זענען אזוי פרעמד דעם נארמאלען ענגלענדער!

אמת, איך ווייס נישט, וואסער איינדרוק מ'האט געמאכט אויף די אוניווערזיטעט-ארגאנען אין אקספארד דער בריף פון דעם הער קאהען. אויף יעדן פאל וויל איך זיך מיט דער גאנצער קלארקייט, צו וועלכער איך בין פעהיג, אפצו-גרעניצען פון די געפיהלען פון הער קאהען און איך וויל צוגעבען, אז דער היינטיגער אקספארד וועט אייביג זיין דאנקבאר, אויב פראפ. פרענקעל וועט זיין כאטש אונגעפעהר אזא גרויסער געלעהר-טער און צוהערער, ווי ס'זענען געווען אנדערע פרעמדע געלעהרטע אין אקספארד, קודם כל, ווי ס'איז געווען פאר איהם פראפ. ווינאגראדאוו".

אט אזוי האט דער אריער מעי מאראליש אויסגעפאטשט דעם יודעל קאהען.

אזעלכע קאהענס זענען ליידער פארהאן פיל מעהר. און דערפאר האט זיך געלוינט צו ברענגען כאטשבי דעם איינצעלנעם פאקט.

דאס איבריגע זאל דער לעזער זיך אליין אונטערזאגען... (יש)

פראגע-צייכענס איבער'ן סאאר-געביט

ווי אזוי לעבט די פערוואלטונגס-קאמיסיע?

ווען די אפשטימונג אין סאאר-געביט וואלט דעם 13-טען יאנואר געווען אן'אפענע: „ווער ס'איז געגען — זאל אויפהויבען די האנד!" דאן וואלט דער געביט איינשטימיג אריבערגעגאנגען צו היטלערס דייטשלאנד.

אבער די אפשטימונג וועט זיין א גע-היימע.

מיט א יאהר צוריק וואלט דער היטלעריס-טישער „דייטשער פראנט" געקאנט בעקומען אפילו ביי א געהיימער אפשטימונג עטליכע און ניינציג פראצענט פון אלע שטימען. אבער פון דעמאלט אן האט זיך די לאגע געענדערט. די ענטשידענע און דרייסטע פאליטיק פון דער רעגירענדער קא-מיסיע האט ביסלעכווייז אפגעשוואכט די ווירקונג פון מאראלישען טעראר, די קאמיסיע בעקעמפט די פיזישע און מאראלישע ווירקונג פון טעראר. די אינערליכע פאליטיק פון היטלערן, די ידיעות וועגען ארבייטסלאזיגקייט, וועגען דער נויט אין דייטשלאנד, די רדיפות אויף דער קירכע האבען געבראכט צו אן'איבערברוך אין דער שטעלונג פון סאאר-געביט.

די אפאזיציע, וועלכע האט פאראיאהרען פערמאגט עטליכע און צעהנדליג מענשען איז אויסגעוואקסען, האט זיך ארגאניזירט, האט אנגע-הויבען פיהרען א דרייסטע אגיטאציע, זי ציילט איצט נישט הונדערטער, נאר טויזענדער מיטגלי-דער און האט אין סאאר-געביט פיר טעגליכע בלעטער: „נויע סאאר פאסט" (קאטאליקען), „פאלקס-שטימע" און „פרייהייט" (סאציאל-דעמאקראטען) „ארבייטער-צייטונג" (קאמוניסטען) און „גענעראל-אנצייגער" (אויטאנאמיסטען).

די קאטאליקען שטעלען מיט זיך פאר 72 פראצענט פון דער בעפעלקערונג. בעת די לעצטע וואהלען אין לאנדסראט (וועלכער עקזיסטירט טעארעטיש ביז איצט) אין מאי 1932 זענען פון 362,631 שטימען אפגעגעבען געווארען 156 615 פאר קאטאלישען צענטער, 84,112 פאר די קא-מוניסטען, 35,968 פאר די סאציאליסטען. די דאזיגע ציפערען האבען אייגענטליך איצט נישט קיין גרויסע בעדייטונג. די טעטיגקייט און די-פראפאגאנדע פון די נאציאנאל=סאציאליסטען האבען זיך ערשט ענטוויקעלט אין פערלויף פון די לעצטע 2 יאהר. אבער פאר די לעצטע חדשים האט זיך אנגעהויבען די ווענדונג אויף צוריק, אויף די פאזיציעס, וואס זענען געהאט פערלאזען געווארען. דער לאזונג „פאר היטלערן און דייטש-לאנד!" איז פערביטען געווארען אויף אן'אנדער לאזונג: „געגען היטלערן און פאר דייטשלאנד!"

צי איז די דאזיגע בעוועגונג גענוג שטארק אויף צו ענטשיידען דעם גורל פון סאאר-געביט אין 2 וואכען ארום? צי וועט די בעוועגונג זיך קאנען אקעגענשטעלען דער קראפט, דער דיסציפלין און דעם געלד פון „נאציאנאלען פראנט", וואס פערטרעט דאס אפיציעלע דייטש-לאנד? צי וועט היטלער בעקומען 97 פראצענט פון אלע שטימען? צי זענען פאראן וועלכע ס'איז שאנסען אויף איינצוהאלטען דעם סטאטוס קווא?

* * *

דער פארזיצער פון דער רעגירונגס=קאמיסיע פון פעלקערבונד נאקס אן'אירלענדער, וואס שטאמט פון אויסטראליע, פערנעהמט אין סאאר-בריקען נישט קיין גרויס, געמיטליך הייזעל.

ביים טויער שטייען וואך-זעלנער. די טיר איז פערשלאסען פאר בייזע. ס עפענט א זעלנער אין הערי-מינגריר. אין פארטער געפינען זיך די קאבינען פון די צוויי פערזענליכע סעקרעטארען פון נאקס'ן. אין אויפנאם-צימער הערשט א מין פיינדליכע שטילקייט.

טיי און פלעדליי פראדוקטען ברענגט מען פאר'ן קאמיסאר פון ענגלאנד אהין איבערהייס געפינען זיך ביי נאקס'ן צוויי אגענטען פון דער ענגלישער געהיים-פאליציי איינמאל אינדערוואך שאהרט נאקס קיין פראנקרייך אויף מיטאג. בכלל גייט ער כמעט נישט ארויס פון הויז. ווען ער פאהרט איוועק ציטערען זיינע נאהעסטע פאר אן'אטענטאט אויף איהם.

(אין דער אפוועזענהייט פון נאקס'ן האט מיך אויפגענומען זיין פערטרעטער זאריטשיטש, א סערב. יוסטיץ מיניסטער און מיניסטער פון פאלקסבילדונג אין סאאר-געביט, ער וויל נישט ערטיילען קיין אפיציעלען אינטערוויאו, אבער אין פריוואטען געשפרעך גיט ער גאנץ אויספיהר-ליכע אינפארמאציעס, און דער זשורנאליסט פער-לאזט דעם קאבינעט אויסגעצייכענט אריענטירט אין אלעמדינג.

פונקט אזוי גיבען נישט קיין אינטערוויאוען די אנדערע מיטגלידער פון דער פערוואלטונגס-קאמיסיע, אבער אין „פריוואטע" געשפרעכען קאן מען ביי זיי אלצדינג געוואויר ווערען: דער פינאנץ=מיניסטער מאריז (פראנצויז) די מיניסטא-רען לאסמאן און קרענראט.

מאריז איז דער איינציגער פינאנץ-מיניסטער אין אייראפע, אויב נישט אין דער גאנצער וועלט, וואס וועט איבערגעבען זיין פערטרעטער די מלוכה-קאסע אהן א דעפיציט, סאאר האט נישט קיין פראנק אינערליכע און אויסלענדישע חובות. און די בעפעלקערונג אין געביט צאהלט ווייניגער שטייערען, ווי מ'צאהלט אין פראנקרייך און אין דייטשלאנד. דאס איז אפשר נאך אן'ארגומענט פאר'ן סטאטוס קווא.

אין די רעגירונגס-קרייזען פון געביט האלט מען, אז דער טעראר פון „דייטשען „פראנט" הערט נישט אויף און האט א טענדענץ צו פער-שטארקען זיך, אבער דאך קוקט מען אויף דער לאגע אפטימיסטיש.

— דאס אינטערנאציאנאלע מיליטער איז דורך דער בעפעלקערונג אויפגענומען געווארען רוהיג. דאס איז א גענוגענדער כוח אויף אפ-צוהיטען די ארדנונג אין טאג פון פלעביסציט.

— און וואס וועט זיין נאכ'ן פלעביסציט?

— דאס ווייטערדיגע אינטערעסירט אונז נישט, ווען די מאכט וועט איבערגעגעבען ווערע דער נייער רעגירונג וועלען מיר אוועקפאהרען.

די באיקאט-בעוועגונג אין אמעריקע

(א בריף פון ניו-יארק)

דער בעריהמטער אמעריקאנער ארויסגעבער פון הונדערטער צייטונגען איבער'ן לאנד וויליאם ראנדאלף הוירסט איז לעצטענס געווען אין דייטש-לאנד, און איז אויפגענומען געווארען פון אדאלף היטלער'ן אליין, און אפילו געהאט אן'אינטערוויאו מיט אלפרעד ראזענבערג'ן. האט מען געמיינט, אז הוירסט וועט אנהויבען פערשפרייטען היטלער'ס לעהרע צווישען זיינע מיליאנען לעזער, אבער ווען איהר לייענט זיינע טעגליכע צייטונגען סיי פון ניו-יארק און סיי איבערן לאנד, זעהט מען, אז זיי זענען דורכאויס געגען די נאציס.

דאך לאזען זיך די נאציס נאך הערען דא. אויף א מיטינג אין מעדיסאן סקווער-גארדען, וואו עס זיינען זיך צוזאמענגעקומען 20 טויזענד נאציס, האט מען פון יודען געמאכט אויסצודרייען, און ווי נאר מען האט דערמאנט א יודישען נאמען האט זיך אויפגעהויבען א בוערייי און א פייפעריי. ביי יעדער געלעגענהייט גיסען זיי פעך און שווע-בעל אויף אלע יודען. דערהויפט זענען פערהאסט ביי די נאציס סאמועל אונטערמייער, דער פיהרער פון באיקאט קעגען דייטשע סחורות און סאמועל דיקשטיין.

ערב די וואהלען צום קאנגרעס און סענאט, איז די היגע נאציס געווען בעשערט א גרויס עגמת נפש. אלס קאנדידאטען פארן גובערנאטאר (פרעזידענט) פון שטאט ניו=יארק זענען „געלע-פען" 3 יודען פון אלע דריי פאליטישע פארטייען: פון די דעמאקראטען — לעהמאן (ער איז טאקע ווידער אויסגעוועהלט געווארען), פון די רעפובי-ליקאנער — מאזעס, און פון די סאציאליסטען — טשארלס סאלאמאן. דער פאקט אליין, אז דריי יודען זענען ארויסגעשטעלט אלס גובערנאטאר-קאנדידאטען האט פערנומען אויפן נאצי-מיטינג א גרויסען ארט, און זיי האבען געליארעמט און געטומעלט, אז קיין איין דייטש זאל נישט וואגען צו שטימען פאר די אלע יודישע קאנדידאטען... אויך דער באיקאט קעגען דייטשע סחורות ברענט די היגע דייטשען-היטלעריסטען גענוג. אפילו אויף דעם געשלאסענעם צוזאמענפאהר פון דער אמערי-קאנער ארבייטס-פעדעראציע איז אנגענומען גע-ווארען אן'איינשטימיגער בעשלוס, אז מען זאל פערשטארקען דעם באיקאט קעגען דייטשלאנד, „כל-זמן היטלער וועט נישט בייטען זיין פאליטיק געגען יודען, ליבעראלען און רעכטדענקענדיגע מענשען."

אגב דער באיקאט ווירקט גאר שטארק, דער אריינפיהר פון דייטשע פראדוקטען איז געפאלען אין אמעריקא אויף העכער 50 פראצענט לויט ידיעות פון וואשינגטאן. וואו איהר גייט און שטייט שטייען „סיינס" (אויפשריפטען) אין די פענסטער פון די גרויסע אוניווערסאל-מאגאזינען, אז זיי פער קויפען נישט קיין דייטשע סחורות. פערשטייט זיך, אז עס זענען דא א סך יודען וואס נוצען אויס דעם באיקאט צו מאכען א פאר דאלאר און האנד-לען נאך מיט דייטשע ארטיקלען, אבער די מעהר-סטע גרויסע געשעפטען זענען צוגעשטאנען צום באיקאט. אלס רעזולטאט פון פערשטארקטען באי-קאט האבען די נאציס ערקלערט א געגענבאיקאט געגען יודען און זיי האבען געגרינדעט א נעזעל-שאפט אונטערן נאמען „דאווא" מיטן צוועק אויס-צוראטען די יודישע קרעמער פון די דייטשע קווארטאלען. תחילת האט מען טאקע געמיינט, אז יודען אין די דייטשע קווארטאלען וועלען מאטעריעל שטארק ליידען, אבער צום סוף זעהען איין די דייטשען אליין, אז זייער אקציע איז נישט געלונ-גען און א סך דייטשען האלבע היטלעריסטען גי-בען צו, אז די „דאווא" איז אדורכפאל. א ראיה איז, אז כמעט א האלב יאהר האבען די נאציס זיך געגרייט צו א קאנפערענץ פון אלע „דאווא"=מיטגלידער אין שיקאגא און מען האט געמאכט א פראגראם אויף גאנצע פינף טעג, און דארטען אויף דער „קאנווענשאן" האט געזאלט פראקלאמירט ווע רען אן'אלגעמיינער דייטשער באיקאט אויף אלץ וואס קומט פון יודען, אויך אויף קיגא, אבער צום סוף האט די קאנפערענץ אנגעהאלטען בלויז 2 טעג, און אפילו א בלינדער קאן אויך זעהן, אז די גאנצע „דאווא"=בעוועגונג איז א דורכפאל אין אמעריקע.

אין אלגעמיין האבען די נאציס נישט קיין מזל איז אמעריקע מיט זייער פראפאגאנדע, עס גייט נישט אוועק קיין וואך, עס זאל אין ניו-יארק נישט פארקומען קיין אנטי=נאצי=מיטינג.

אט איז אין ניו-יארק פארגעקומען א ריזי=גער פראטעסט-מיטינג, איינגעארדענט פון דער גאנ צער אמעריקאנער ארבייטער-בעוועגונג. אלס הויפט רעדנער איז ארויסגעטראטען דער פיהרער פון דער ענגלישער ארבייטער-בעוועגונג סיטרין פון לאנדאן. אין זיין פייערדיגער רעדע געגען נאציזם און פא שיזם האט ער צווישען אנדערען געזאגט, אז היט-לער וועט סוף-כל=סוף מוזען פאלען, דער באיקאט ווערט אויסערגעוועהנליך שטארק און עס פארלי-זירט די גאנצע דייטשע אינדוסטריע און דאס וואס מען קוויקט זיך מיט טויט-חלשות אין דייטשלאנד, אז דייטשלאנד קאן אויסקומען אהן א פערגרעסער-טען עקספארט, איז דורכאויס פאלש. צום סוף האט ער אפעלירט צום טויזענדערקעפיגען עולם, מען זאל זעהן צו פערשטארקען דעם באיקאט געגען היטלערס דייטשלאנד, ביזן ענטגילטיגען נצחון.

לעצטענס האבען די פארשטעהער פון דייטש לאנד זיך געווענדעט צו דעם אויסלאנדס-מיניס-טער קארדעל האל, ער זאל זעהן ווירקען, אז מען זאל אפשוואכען דעם באיקאט געגען דייטשלאנד, און האל איז אפילו ארויסגעטראטען געגען באיקאט און האט אפעלירט, אז מען זאל א ביסעל אפשווא כען דעם באיקאט, אבער סאמועל אונטערמייער האט אויף מארגען עפענטליך ערקלעהרט, אז כל-זמן די דייטשע רעגירונג וועט נישט בייטען איהר שטעלונג צו יודען און ליבעראלען, וועט דער באיקאט נישט נאר נישט אפגעשוואכט ווערען, נאר פערשטארקט ווערען. (פ. ס.)

אַ מלוכה פאַר יודען

פון אירענע האראנד

די באַקאַנטע קעמפּערין געגען אַנטיסעמיטיזם די וויצער קריסטליכע פּרוי אירענאַ האַראַנד, האָט אין איהר דייטשען וואָכענבלאַט „גערעכטיגקייט״ אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקעל א.נ. „אַ מלוכה פאַר יודען״. מיר ברענגען דאָ פאַר אונזערע לעזער אין דער יהדישער איבערזעצונג דעם דאָזיגען אַרטיקעל. רעד.

קודם כל דאַרף מען פעסטשטעלען, אַז די היט־לעריסטישע רעגירונג וואָלט קיינמאָל נישט געקענט קומען צו דער מאַכט, ווען זיי וואָלטען נישט די מאַסען אַריינבעקומען דורך אַנטיסעמיטישע שלאָג־ווערטער. אַלע רעדעס פון היטלער און זיינע חברים זיינען שטענדיג געווען געווירצט מיט יודענפיינדליכע שלאַגווערטער. דעם גרעסטען ערפאָלג האָבען די נאַ־ציאָנאַל־סאָציאַליסטישע רעדנער געהאַט דורך די שקרים פון די „פּראָ־טאָקאָלען פון די זקני ציון", אמת, זיי האָבען אויך גערעדט וועגען ווירטשאַפטליכען פּראָגראַם, אָבער די ריכטיגע שטימונג איז שטענדיג געקומען, ווען מען האָט אָנגעהויבען צו העצען געגען די יודען. און ווען מיר לעזען היינט מיט שרעק, אַז דאָס היט־לעריסטישע פּראָגראַם פערשפּרייט זיך אויך אין אַנדערע מדינות, איז עס נאָר אויך צוליב דעם אַנטיסעמיטיזם דורך וועלכען עס איז אַזוי לייכט אַריינ־צובעקומען דעם המון.

פאַרוואָס אָבער קען מען אַזוי לייכט די יודען אַלס שלאָגינגלעך בענוצען? פאַר וואָס קען יעדער רשע קומען צו דער מאַכט אויפ'ן רוקען פונ'ם יוד?

ווייל זיי זענען שוצלאָז און וועהרלאָז; ווייל זיי האָבען קיינעם נישט, וועלכער זאָל זיך וועהרען פאַר זיי אָננעהמען; ווייל זיי לעבען צעשפּרייט אין דער גאַנצער וועלט און האָבען אין ערגעץ נישט קיין מעהרהייט, וועלכע זאָל זיך קענען קרעפטיג אַ־קעגענשטעלען; ווייל זיי האָבען נישט קיין מלוכה, וועלכע זאָל קענען אויפ'ן דיפּלאָמאַטישען וועג אַרויס־טרעטען פאַר זיי; ווייל אַ טייל פון זיי, זענען צוליב זייער טיכטיגקייט און פלייס געקומען אין מאַנכע לענדער צו אַנזעהן און עשירות און דורכדעם דער־וועקט די קנאה פון די נישט־יודישע קאָנקורענטען.

די פיהרענדע מענער פון דער וועלט האָבען אַ גוטען ווילען (?) די ענגלישע, פראַנצויזישע און אי־טאַליענישע מלוכה־מענער זענען, שוין צוליב אייגע־נע אינטערעסען שטאַרקע געגנער פונ'ם היטלעריזם. אמת, אָבער, מען קען נישט צווינגען די דייטשען צו ענדערען זייער פּראָגראַם, מוז מען העלפען די יודען אויף אַן'אַנדער אופן.

מיר, אמתע קריסטען, קענען זיך נישט רוהיג צוזעהן אויף די דאָזיגע אַרט פיהרונג פון דער וועלט. דער פעלקערבונד האָט זיינערצייט בעשלאָסען צו שאַפען פאַר יודען אין פּאַלעסטינא אַן'עפענטליך־רעכטליך געזיכערטע היים. פון דעמאָלט אָן איז שוין אַ סך יודיש בלוט פערגאָסען געוואָרען און אַ סך יודישע טרעהרען געפלאָסען. אַ סך יודישע עקזיס־טענצען זענען רואינירט געוואָרען, די סיטואַציע איז היינט אַ גאַנץ אַנדערע, ווי אין דער צייט פון דער באַלפור־דעקלאַראַציע. היינט איז אויפגעשטאַנען אַ פיינד, וועלכער וויל די יודען אינגאַנצען פערניכטען, היינט איז אַ יודישע מלוכה אַ דרינגענדע נויטווענ־דיגקייט.

די מלוכה־מענער פון דער וועלט מוזען קומען צו דער איבערציינונג, אַז דער אַנטיסעמיטיזם איז אַ געפאַהר פאַר זייערע אייגענע מלוכות; און נישט נאָר די מענשליכקייט, נאָר אויך די חכמה פון די פעל־קער פערלאַנגט, אַז עס זאָל געשעהן אַן'ענטשיי־דענע טאַט געגען אַנטיסעמיטיזם. די דאָזיגע טאַט קען נאָר זיין די גרינדונג פון אַ זעלבסטשטענ־דיגע און פרייע יודישע מלוכה.

מיר, קריסטען זענען די ערשטע פערפליכטעט צו העלפען שאַפען אַזאַ מלוכה. מיר וועלען דורכדעם פאַר די גאַנצע מענשהייט אַ גרויסע זאַך שאַפען. דאַבייי מוז בעטאָנט ווערען, אַז מיר שטעהען פעסט אויפן שטאַנדפּונקט דאָס צווישען יודען און קריס־טען טאָר נישט געמאַכט ווער'ן קיין שום חילוק אין קיין שום לאַנד און יעדער יודישער בירגער פון יעדען לאַנד מוז קעמפען פאַר אַ יודישע מלוכה, בלייבענדיג דאַביי דער העכסטער פּאַטריאָט פון דעם לאַנד אין וועלכען ער וואוינט.

עס איז די פליכט פון יעדען מענש, אָהן אונ־טערשיד פון אָפּשטאַמונג אָדער גלויבען, מיטצוהעל־פען, עס זאָל געשאַפען ווערען אַ יודישע מלוכה, זאָל קענען אַלס מיטגליד פונ'ם פעלקערבונד אַרויס־טרעטען זעלבסטשטענדיג געגען די גרויזאַמקייטען און צרות, וועלכע אונזערע יודישע מיטמענשען ליי־דען.

קיין שום לאַנד איז צו דעם נישט אַזוי געפּאַסט ווי פּאַלעסטינא, מיר זענען פערכאַפּט ווען מיר לעזען מיט וועלכער עקשנות און מיט וועלכער פאַנאַטישער אָפּפערוויליגונג די יודישע קאָלאָניסטען שאַפען אין פּאַלעסטינא פון מדבריות און זומפּען בליהענדע פעלדער. צי האָט דען די יודישע איינוואַנדערונג אין פּאַלעסטינאַ געשטערט די אַראַבער? צי איז דען דאָרט נישט ענטשטאַנען צוליב דעם וואוילשטאַנד און איבערפלוס? פּאַלעסטינא איז דאָך יעצט דאָס איינציגע לאַנד, וואו עס איז נישטאָ קיין אַרבייטסלאָזיגקייט און וואו די אַראַבישע אַרבייטער געפי־נען ברויט און אַרבייט. פאַרוואָס הערוועקט זיך נישט די מענשהייט צו שאַפען אַזעלכעס וואָס וואָלט דעם היינטיגען דור פערשאַפט כבוד אויף איביגע צייטען?

אמת, אַז דער גרעסטער טייל יודען וואָלטען גע־בליבען וואוינען אין די היינטיגע לענדער, וועלכע זיי ליבען, אָבער אַ יודישע מלוכה מוז געשאַפען ווערען. זי מוז געשאַפען ווער'ן פאַר די יודישע מאַ־סען, וועלכע דער אַנטיסעמיטישער טעראָר און די ווירטשאַפטליכע לאַגע צווינגט צו עמיגרירען.

לאָמיר אַרויסרייסען פונ'ם שטן זיינע קרבנות! לאָמיר מעגליך מאַכען פאַר די מיליאָנען, וועלכע האָבען קיין עצה נישט, צו קומען אין אַ לאַנד וואו מען זאָל זיי נישט בעטראַכטען ווי לעסטיגע געסט, נאָר ווי אייגענע קינדער.

דער היינטיגער צושטאַנד אין פּאַלעסטינא איז נישט אויסגעהאַלטען, די יודען שאַפען מיט שווייס און בלייבען דאָך פרעמדע. ווייל ענגלאַנד קוקט הער־רויף ווי אויף אַ קאָלאָניע. דער ציל וואָס דער פעל־קערבונד האָט געוואָלט שאַפען אין פּאַלעסטינא איז פערגעסען געוואָרען. עס האַנדעלט זיך דאָ אום די גערעכטיגקייט. דאָס ערשטע מאָל זייט דער וועלט געשיכטע האָבען מיר די געלעגענהייט אַזעלכעס צו שאַפען, ענגלאַנד מוז זיך שטעלען בראש פון יענע פעלקער, וועלכע דאַרפען אָנווענדען אַלע כוחות, כדי צו שאַפען אַ זעלבסטשטענדיגע יודישע מלוכה פון ביידע זייטען ירדן.

די וועלט איז דעם יודישען פאָלק זעהר פיל שולדיג. מיר האָבען די יודען אין אַ מוראָדיגע לאַ־גע געבראַכט. מיר האָבען זיי אוממעגליך געמאַכט זיך מיט ערד צו בעשעפטיגען. אָדער האַנדווערקער צו ווערען. מיר האָבען זיי געטריבען צום האַנדעל.. און טראָצדעם האָט אונז דאָס דאָזיגע פאָלק אויף אַלע געביטען פונ'ם מענשליכען לעבען געשאַפען אומשעצבאַרע אוצרות, אויב מיר האָבען דערוויילע נישט די מעגליכקייט צו שטערען די אַנטיסעמיטישע רשעים זייערע שאַנדטאַטען מוזען מיר פאַר זייערע קרבנות שאַפען אַ מלוכה וואו זיי זאָלען קענען רוהיג לעבען, אַרבייטען און שאַפען פאַר דער מענש־הייט.

איך בין איבערצייגט, אַז אַ זעלבסטשטענדיגע יודישע מלוכה וועט שאַ־פען אין אַ קורצער צייט גיגאַנטישעס פאַר די קולטור – ווערטען פון דער מענשהייט.

אין דעם דאָזיגען פאָלק איז פאַראַן אַזוי פיל זיטליכע און גייסטיגע כוחות, אַז מיר ווילען שאַפען אַ וואונדערבאַרען רעזערוואַר פון קולטור און פּאָרטשריט, אויב מיר וועלען שאַפען אַ מלוכה, וואו די דאָזיגע מענשען, וועלען זיך קענען אַזוי אויס־לעבען ווי מיר קריסטען אין אונזערע מדינות.

אין אַ יודישער מלוכה וועט די אַראַבער קיין עוולה נישט געטאָן ווערען. אַ בליק אין אַלטען טעס־טאַמענט בעווייזט אַז יודען האָבען זיך אין אַלע צייטען גוט בעצויגען צו זייערע מיטוואוינער, די אַראַבער וועלען זיך קולטורעל און ווירטשאַפטליך אַ סך בעסער ענטוויקלען אויב זיי וועלען געהער'ען צו אַ זעלבסטשטענדיגע יודישע מלוכה. יעדענפאַלס, וועט זיי ביי די יודען אַ סך בעסער זיין ווי ביידע טערקען פאַר דער מלחמה.

יודיש – נאָכטאַרבאַ.

מוזיקאַלישע נאָטיצען

פריהמאָרגען־קאָנצערט אונטער דער לייטונג פון טעאָדאָר רידער מיט אימרע אונגאַר אלס סאָליסט

אונזער סימפאָנישער אָרקעסטער בעווייזט זיך זעהר זעלטען. יעדעס מאָל דאַכט זיך, אַז ער איז אויפגעשטאַנען תחית המתים. די ערשיינונג בעווייזט אַז ער איז איבערהויפּט נאָך נישט טויט — ווען אַפילו איינציגע גלידער פון זיין קערפּער זענען אָפּגע שטאָרבען. מיר מיינען געוויסע מיטגלידער — אַריער — וועלכע זענען ווי לויט אַ בעפעהל נישט־געוואָרען.

ביז איצט איז אונזער סימפאָנישער אָרקעסטער נישט געווען געטיילט אויף אַריער און נישט־אַריער. נאָר אויף מוזיקער. דעריבער האָבען מיר געקענט האָבען קאָנצערטען פון הויך־מוזיקאַלישער בעדייטונג אונטער דער לייטונג פון אַזעלכע קאַריפעען־דיריגענטען: בירנבוים, אַבענדראָט, שאַלק, אָסקאַר פריד, מאַסקאַני, קוסעוויצקי, (נישט דער חזן), מלינאַרסקי, פיטעלבערג, שולץ, מאַזורקעוויטש, בערדיאַיעוו, און פיל אַנדערע.

מ'קאָן זיך פאָרשטעלען, וואָס פאַראַ נחת־רוח די דאָזיגע קאָנצערטען האָבען פערשאַפט אונזער לאָדזער פּובליקום, וואָס איז אגב אויך נישט געווען געטיילט אויף אַריער און נישט־אַריער. מען איז ממש עולה־רגל געווען צו די מוזיקאַלישע יום־טובים צו הערען די בעסטע שאַפונגען פון קלאַסישער, ראָ־מאַנטישער און מאָדערנער מוזיק.

דער קריזיס האָט אפשר גורם געווען, אַז די ימים־טובים זאָלען אַזוי וואָכעדיג ווערען, אַז מיר זאָלען צו זיי ווערען אָפּגעקיהלט. און אַזוי שטו־פענווייז איז אונזער אָרקעסטער אַריין ווי אין אַ לעטאַרגישען שלאָף, אַזוי, אַז מ'האָט געקענט מיי־נען, אַז ער איז שוין טויט, אָבער ביים ערשטען בעסטען רוף האָט מען זיך געקענט איבערצייגען, אַז אונזער אָרקעסטער לעבט, און עקזיסטירט, ווען נישט איז זיין אַמאָליגער טעטיגקייט, איז אין זיין צוזאַמענשטעל און אין זיין גייסט. איז פּלוצלינג... דער בלאָטער האָט געפּלאַצט.

די מוזיק און איהרע דינער האָבען זיך אָנגעהויבען צו פיהלען אַלס אַרישע און נישט־אַרישע. איהר הערט? די קונסט, וועלכע איז אַלמענשליך און מאַכט נישט קיין אונטערשיד פון מיר ביז דיר. איז לויטן אַריש־אַלטראַאיסטישען פּרינציפּ געוואָרען... מיינס און דיינס!

אין דעם קאָנצערט האָבען מיר דאָס געפיהלט, וואו אונזערע האָבען געמוזט שפּי־לען נאָר פאַר אונזערע. לויט דער דאָזיגער שטימונג איז געווען אויך די פּראָדוקציע...

דעם שטאָק־בלינדען מוזיקער אימרע אונגאַר אַהרען נישט די אַלטראַאיסטישע „פּרינציפּען" פון אונזערע „פיינד" און ער שפּילט ווי זיין לויכטענ־דיגע יודישע נשמה דיקטירט איהם, און עס דאַכט זיך, אַז ער שפּילט כסדר אַלץ בעסער און בעסער.

D-ski

מישא טראַיאַנאָוו

גאַנג פון דורות

(דערצעהלונג)

אין דעם קליינעם שטעטעל, אין זיין היים, איז ר' זלמן ליבראַך געווען פון די אָנגעזעהענע מענשען, צו וועמען איטליכער האָט געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ — גוט מאָרגען, פאַר וועמען יעדער איי־נער האָט געהאַט דרך־ארץ פאַר זיין אויסגעאיידעלט לומדיש פּנים; פאַר זיין בגדיש צעקעמטער באָרד און לסוף פאַר זיין ריינעם, זויבערן הילוך און רוהיגען פערטראַכטען גאַנג, און כאָטש ר' זלמן איז געווען אַ יוד, וועלכער האָט אַלע יאָהרען געלעבט פון דעם, וואָס זיין ווייב דבורה האָט פער־קויפט אין איהר שטוב הייוועז צום חלות באַקען און קידוש־וויין אויף שבת. האָבען דאָך אַלע יו־דען פון שטעטעל געהאַט פאַר איהם דעם זעלבען דרך־ארץ, וואָס פאַר אַלע נגידישע, שעהנע יודען. אַפילו די רייכע שניט־קרעמער און די נגידישע תבואה־סוחרים האָבען איהם גערופען נישט אַנ־דערש נאָר ר' זלמן; און האָבען תמיד געהאַט אַ חנופה־שמייכעלע אין פּנים, ווען זיי האָבען איהם בעגעגענט.

ווער האָט נישט געוואוסט אַז ר' זלמן איז אַ יהד, וואָס איז אויסגעהיטען פון אַן'איבעריג וואָרט, איז אויסגעהיטען פון לשון־הרע, אַ יוד מיט אַ פערטיפט פּנים, וואָס זעהט אויס ווי ער וואָלט זיך נאָך קיינמאָל אין זיין לעבען נישט אויסגע־לאַכט; קאָמט ווייניג צווישען מענשען, נאָר זיצט פערמאַכט ב יחוד אין שטוב ביז אין דער האַל־בער נאַכט פערטיפט אין היילגע ספרים.

האָט טאַקע דאָס גאַנצע שטעטעל געקויפט הייוועז און וויין אויף שבת ביי דבורה ר' זלמנ'ס און זי, דבורה האָט געהאַט איהר „שטאָט" אין דער ווייבער־שהל, סאַמע אויפ'ן מזרח, צווישען באָסל פון דער מיהל און אסתר די אַלטע רביצין.

אין דעם דאָזיגען שטעטעל האָט ר' זלמן זיינע יאָהרען פערבראַכט. דאָ איז ער געבוירען ביי זיין פאָטער ר' שלום. אַ שיינער יוד מיט אַ גרויסער ווייסער באָרד, וואָס האָט געהאַלטען אין מאַרק, די ווייך־שענק און גלערנט אין די שבת־נאָכמיטאָג'ס מיט'ן פּראָסטען עולם אין בית־המדרש „חובת־הלבבות". אויף דער עלטער איז איהם דאָס ווייב קראַנק געוואָרען אויף אַזאַ משונה'דיגער קרענק, וואָס אַפילו דער אַלטער קאָוואַלסקי — דער גרייד־גרויסער דאָקטאָר פון שטעטעל, וועלכער האָט געז שמ'ט אַרום אין די גאַנצע אומגעגענד פאַר אַ גרויסען מומחה — האָט באַכדעם ווי ער איז אַזוי געפאָהרען במשך פון אַ גאַנצען חודש אויף זיין גוטמעגער קאַטש צום קראַנקען — האָט ער געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ און געזאָגט: — נו, גאָט קאָן דאָך העלפען, נאָר עס וואָלט נישט געשאַדט מען זאָל דעם קראַנקען כאַפּען קיין וויין.

אין דער קרענק האָט ר' שלום אַוועקגעפּטרט דאָס גאַנצע פערמעגען. אין די לעצטע יאָהרען האָט שוין ר' שלום אַליין געמאַכט וויין אויף קידוש. פון דעם האָט ער זיך מפרנס געווען ביז זיין לעצטען טאָג, אויף זיין לויה, וואָס איז גראַד געווען אין אַ מאַרק־טאָג האָט דאָס גאַנצע שטעטעל פערמאַכט די קראָמען און מיטגעגאַנגען אַרויס ביז צום בית־עולם. כאָטש עס איז געווען אַ קאַלטער ווינטער טאָג. טאַקע פון זיין פאָטער האָט ר' זלמן איבער־גענומען די חזקה צום פערקויפען וויין אויף שבת.

אַזוי האָט ר' זלמן דאָ אין דעם שטעטעל אויסגעלעבט זיינע יונגע יאָהרען. נאָך ווען ער איז געווען „בחור" — דער־ציילען יודען אין שטע־טעל — איז ער שוין געווען אַ מאָרגער מענש. פלעגט נאָר שווייגען, זיין אָפּגעשיידט פון חברותא, אין די פאַרנאַכטען פלעגט מען איהם טרעפען שפּאַצירען איינער אַליין אונטער דער שטאָט אויף די פעלדער און לייענען פון קליינע ספרימ'לעך, וואָס ער האָט תמיד געהאַט פערבעהאַלטען אין די קעשענעס. מען זאָגט, אַז צו יענער צייט, האָט ער עוסק געווען אין חכמת־הטבע. דערנאָך ווען ער האָט חתונה־געהאַט מיט דעם פערשטאָרבענעם שוחט'ס טאָכטער, מיט דער יונגסטער טאָכטער — דבורה'לע — אַ מיידעל, אַ פער'חלומ'טע, וואָס איז תמיד געזעסען אין שטוב פערלייענט איז ביכלעך — האָט ער נאָך דער חתונה אָנגעהויבען צו לייענען די צייטונג. נאָך היינט געדענקען יו־דען אין שטעטעל, אַז צו ר' זלמנ'ען פלעגט אין די ערשטע יאָהרען נאָך דער חתונה — יעדען טאָג אַריינברענגען דער פּאָסט־טרעגער די צייטונג. אָבער אַפילו דעמאָלט האָבען שוין אַלע געהאַט פאַר איהם אַ יראת־הכבוד און איהם נישט געטשעפּעט, צוליב זיין פערטראַכטען, שטילען גאַנג.

ווען איהם איז אונטערגעוואַקסען דער איינ־ציגער זוהן, האָט ר' זלמן גאַנצע טעג אָפּגעגעבען זיך מיט איהם. תמיד האָט ער איהם געהאַלטען ביי זיך אין שטוב, געלערנט מיט איהם און גע־האַט די השגחה אויף יעדען טריט זיינעם. דער זוהן איז אַרויסגעוואַקסען אַ געזונטער, פרעהלי־כער בחור מיט פייערדיגע שוואַרצע אויגען און שטאַרקע פּלייצעס.

איינמאָל אין אַ געוועהנליכען טאָג, האָט דער זוהן אַריינגערופען דעם טאַטען אין זיין צימערעל און איהם געזאָגט:

— זאָלסט וויסען טאַטע, איך פאָהר שוין מאָר־גען אַוועק פון דאַנען — אַוועק אין דער גרויסער שטאָט, — ער האָט זיך געבעטען ביים פאָטער, ער זאָל דאָס דער־ציילען דער מאַמען. איהר גע־בען צו פערשטעהן, אַז איהם וועט גאָר נישט אָפּ־האַלטען, ווייל ער האָט אַזוי ביי זיך אָפּגעמאַכט.

צומאָרגענס האָט דער פאָטער בעגלייט דעם זוהן צום באַהן. און איבער דעם גאַנצען וועג איז איהם אַריינגערעדט, איהם געוואָרנט, ער זאָל ווייסען ווי צו פיהרען זיך, ווי אַזוי צו לעבען, ער זאָל געדענקען, אַז אַ מענש דאַרף גיין אין גלייכען וועג. די מאַמע האָט אָפּגעווישט די פערטרוקענע טרעהרען פון פּנים, האָט זיך צוגעהערט צו די רייד, וואָס דער פאָטער רעדט צו איהם. האָט אויף איהם צערטליך געקוקט און געשוויגען.

אין גאַנצען שטעטעל האָט מען גערעדט, אַז לייב, ר' זלמנ'ס איז אַוועק פון טאַטען, איז גע־פאָהרען אין דער גרויסער שטאָט. אלע האָבען געפּרובט פערטייטשען פאַרוואָס ער איז אַוועק פון דערהיים. האָבען אַ סך דערציילט, מען האָט איהם געזעהן גיין אונטער דער שטאָט אָהן היטעל, געאַרעמט מיט מיידלעך. אַנדערע האָבען דער־מאָהנט, אַז די לעצטע צייט פלעגט ער זיך אַוועק־נאַרען פון טאַטען און זיצען ביים הערפּעאישען לעהרער ראַזען, אָדער ער פלעגט גאָר פערפאַלען ווערען אויף גאַנצע טעג. האָבען טאַקע די ווייבער געשמועסט צווישען זיך, אַז ר' זלמנ'ס זוהן איז געפאָהרען שטודירען אויף דאָקטאָר, סיי־ווי פלעגען די בייזערגע ווייבער אָפּשטעלען דבורה'ן אין גאַס און אַ פערגעטשען;

— זי זאָלען מיר לעבען, דבורה'שי, וואָס איז עפּעס איהנס לייבטשע אַוועק?

דבורה פלעגט נאָך די רייד אַראָפּלאָזען פאַר־שעהמט דעם קאָפּ און זי האָט זיך באַלד פערדעדט וועגען גאָר עפּעס אַנדערש.

איינמאָל אין העלען טאָג זענען אין ר' זלמנ'ס וואוינונג אַריין, דער קאָמיסאַר פון שטעטעל מיט צוויי פּאָליציאַנטען. זיי זענען רעש אַריין אין דעם שטיבעל ווי ער איז געזעסען פערקלערט איבער אַ ספר, געהייסען איהם ער זאָל זיך אויפשטעלען, ער זאָל דערציילען ווי זיין זוהן געפינט זיך. ר' זלמן אַ בלאַסער פון שרעק, האָט צו זיי גערעדט: — ער איז אַוועקגעפאָהרען מיין זוהן, שוין אַ יאָהר ווי ער איז אַוועק.

דער קאָמיסאַר האָט בעפוילען, ער זאָל עפענען די שאַנק, די שופלאָדען פון טיש, האָט אָנגע־וויזען די פּאָליציאַנטען, ווי אַזוי זיי זאָלען זוכען. זיי האָבען אַרומגעפּלינדערט אין אַלע ווינקעלעך, צעוואָרפען די בעטען, אויסגעקוקט יעדעס אָרט אין שטוב און אַז ר' זלמן האָט שוין געציטערט ווי אַ בלאַט, האָט דער קאָמיסאַר אויסגעגלייכט זיך די וואָנסעס, געגעבען צייכען מיט דער האַנד, אַז עס איז שוין גענוג. איידער זיי זענען אַרויס פון שטוב, האָט דער קאָמיסאַר מיט אַ געמאַכטער שטרענגקייט געזאָגט: — זאָלסט וויסען זלמן, דיין זוהן זיצט אין תפיסה, אַ שיינעם בנאַק האָסטו דיר אויפגעצויגען... ער וויל דאָך מאַכען אַן־אַנדער „פּאָזשאַנדעק" אויף דער וועלט!

אין אַ שעה שפּעטער איז דאָס גאַנצע שטעטעל זיך צונויפגעלאָפען פאַר ר' זלמנ'ס דירה. פאַר דעם פענסטער איז געווען שוואַרץ פון מענשען. עטליכע יודען האָבען אויף די הענד אַריינגעטראָגען דבורה'ן מיט אַ ווייסע שוים פאַרן מויל און אויסגעשטייפט טע פיס, זי איז אין גאַס אָוועקגעפאַלען חלשות.

ווען ר' זלמן האָט זיך אויפגעהויבען פון דער שבעה, איז זיין שוואַרצע באָרד געווען גרוי ווי ביי אַ זקן און אַ ווייסטער טרויער האָט זיך בעזעצט אין זיינע אויגען.

אין אַ צייט שפּעטער, האָט ר' זלמן דער־האַלטען אַ בריף פון זוהן: ער בעט זעהר דעם טאַטען, ער זאָל קומען צו איהם אין שטאָט. ער וויל זעהר זיין צוזאַמען מיט'ן טאַטען; ר' זלמן האָט געליינט דעם בריף און פון זיינע אויגען זענען געריבען טרעהרען.

אין אַ קליין שטיבעל האָט געוואוינט דער טאַטע מיט זיין זוהן. ביידע האָבען געגעסען אין אַן'איינזאַמער שטילקייט פון איין שיסעל. ביידע זענען שווייגענדיג געזעסען ביים טיש. און ביידע האָבען געטראַכט פערשידענע טראַכטענישען.

לייב פלעגט גאַנצע טעג אַפּזיצען אין דעם קליינעם צימער. אַ שאָטען אַ טונקעלער האָט זיך געקרייזט אַרום זיינע שוואַרצע אויגען. און ר' זלמן, האָט זיך אַן'עלענדער גאַנצע טעג אַרומגע־שלעפּט, אַרומגעדרייט זיך אין שטאָט, צוגעקוקט, צו געהאָרכט צו דעם גרויסשטאָטישען ברויזענדיגען לעבען און אין די אָוונטען פלעגט ער אַהיימקו־מען פערמאַטערט, גייט צו צום שענקעל ספרים, וואָס ער האָט מיטגעבראַכט מיט זיך פון דערהיים און לעהנט־אָן דעם קאָפּ אויף דער שאַנק. שטעלט זיך לייב אויף פון טיש, גייט צו דעם טאַטען, פרעגט איהם:

— וואָס איז דיר טאַטע?

נאר אין פאריז קאן אזא זאך טרעפען

עלעגאנטער פערשויז בעקענט זיך מיט א פרעמד מיידעל אין א קאפע

און פערקויפט זי צו א רייכען אלס זיין פרוי

א טשיקאווע געשיכטע האט נישט לאנג צוריק פאסירט אין פאריז, און בלויז אין פאריז האט עס געקענט טרעפען.

אידיטה טאיסאן א שעהנע יונגע מיידעל פון די אריסטאקראטישע קרייזען אין לאנדאן, איז געווען אויף א בעזוך אין פאריז, איז זי געגאנגען אנקוקען פערשידענע פלעצער און מערקווירדיגקייטען פון דער בעריהמטער שטאט, זיצענדיג איינמאל אב'אוונט אין א רייכען קאפעהויז, האט זי געהערט ווי אימיצער ביי א טישעל הינטער איהר זאגט:

„אין דער גאנצער וועלט איז נישטא אזא פלאץ ווי דער".

די ווערטער זענען געזאגט געווארען כמעט אין איהר אויער אריין, און איהר האט זיך אויסגעדוכט, אז דער מאן, וואס האט עס געזאגט, לייענט איהרע געדאנקען. האט זי נישט ווילענדיג אומגעדרעהט אביסעל דעם קאפ, א קוק צו טון ווער עס רעדט. ס'פערשטעהט זיך, אז ס'וואלט געווען א סך גלייכער, ווען זי קוקט זיך נישט אום, ווען זי איגנארירט איהם אין גאנצען, ווי ס'פאסט פאר א לאנדאנער אריסטאקראטישער מיידעל, דאס איז דאך אבער געווען אין פאריז, וואו מ'איז נישט שטארק מקפיד אויף די אנגענומענע קאנווענציאנעלע פיהרונגען. און אפשר האט זי עס געטון אום צו דערלאנגען איהם א קאלטען שטאלצען בליק.

ווען זי האט אבער געכאפט א בליק אויף איהם, האט זי דערזעהן, אז ער איז זעהר עלעגאנט געקליידעט און האט אנ'אנגענעהמען געזיכט. האט זי א שמייכעל געטון, און ער האט געענטפערט מיט א שמייכעל. נו, איז דער מאן באלד צוגעקומען און זיך אוועקגעזעצט ביי איהר טישעל, און מען האט זיך פונאנדערגעשמועסט.

טאיסאן איז געקומען קיין פאריז זוכען פערגעניגען, און אנ'אוואנטורעלע.

דער עלעגאנטער מאן האט געהאט זעהר פיינע מאניערען און האט גערעדט ענגליש אויסגעצייכענט. ער האט פערבראכט עטליכע יאהר אין ענגלאנד, האט ער איהר געזאגט. און ס'האט זיך באלד ארויסגעוויזען, אז ער איז גוט בעקאנט מיט די אריסטאקראטישע קרייזען פון לאנדאן און פאריז. ער האט געקענט אלעמען ביי די נעמען, און דערצעהלט איהר א סך פיקאנטע איינצעלהייטען וועגען זיי. האט זי זיך גענומען פיהלען באך היימ ליכער מיט איהם.

איז ווען ער האט איהר פארגעשלאגען צו ווייזען איהר פאריז, האט זי קיין שום פערדאכט נישט געהאט. או מ'וויל זעהן פאריז, די ריכטיגע פאריז, מוז מען געהן אין אוונד און שפעט ביינאכט, האט ער איהר ערקלערט. ערשט דאן קען מען זעהן וואס אזוינס פאריז פערמאגט, און ער האט פארגעשלאגען צו בעהמען זי אין א פלאץ וואוהין מען לאזט נישט אריין קיין פרוי אהן דער בעגלייטונג פון א מאן. האט זי דעם פארשלאג מיט פערגעניגען אנגענומען.

ס'איז געווען א פרעהליכער פלאץ — מוזיק, טענץ, דער עולם האט זיך משמח געווען, געקלאפט געשריגען. אלע אלץ אזוינע טשיקאווע מענשען, און פארלעך האבען זיך געקושט, געקישעט פון געלעכטער ביי די אומיגע טישלעך.

וואס ווייטער מ'איז אריינגעפאהרען אין דעם אוונד, איז אלץ לוסטיגער געווארען, און דער עולם האט זיך גענומען אויסמישען צווישען זיך. אין ענגלאנד האט זי קיינמאל אזוינע זאכען נישט געזעהן. דאס איז אבער אלעס צוגעגאנגען אויף אזא גוטמוטיגען, פריינדליכען שטייגער, אז דאס איז אויסגעקומען גאנץ נאטירליך, פשוט.

צו זייער טישעל איז באלד צוגעקומען א דזשענטעלמאן פון דרום-אמעריקע, וואס האט גערעדט שפאניש צו מיס טאיסאנס בעגלייטער, ער האט אבער אויך גערעדט ענגליש. דער דאזיגער דזשענטעלמאן האט גענומען געבען דער טאיסאן קאמפלימענטען, אז ער איז בעצויבערט פון איהר שעהנקייט א. אז. וו. ער האט איהר אויך אריינגעשושקעט אין אויער אזוינע סארטען ליבעס-ערקלערונגען, פון וואס זי וואלט רויט געווארען, ווען דאס פאסירט אין אנ'אנדער פלאץ. אבער דא, אין פאריז, אין אזא קאבארעט, האט עס אויסגעוויזען פאסיג, נאטירליך. האט זי מקבל בהבה געווען אלע זיינע ליבקע, נישט גאר זויבערע רייד.

דער דזשענטעלמאן פון דרום-אמעריקא איז קענטיג געווען זעהר רייך, ער האט געהאלטען כסדר אין בעשטעלען די בעסטע, די טייערסטע סארטען שאמפאניער.

איהר בעגלייטער האט באלד גענומען רייזען מיט איהם אויף שפאניש. וואס זיי האבען גערעדט, האט זי, פערשטעהט זיך, נישט געוואוסט. זי האט א בער געזעהן, אז דער דזשענטעלמאן פון אמעריקא אין פון דעם געשפרעך זעהר א צופרידענער געווען. מיט שטראהלענדע אויגען האט ער גענומען קוקען אויף איהר, און מיט גרויס פרייד און ליבע האט ער איהר אגלעט געטון די האנד.

וואס דאס האט בעדייטעט, האט זי נישט געוואוסט. מסתמא דארף דא אזוי זיין, האט זי געטראכט, און זי האט ווייטער געקוקט אויף די טאנצענדע פארלעך און דעם לוסטיגען עולם, וואס האט זיך משמח געווען, ווי עס וואלט געווען עפעס א גרויסער יום-טוב, צי א ניי-יאהרס אוונד.

ווען זי האט זיך אומגעקוקט, האט זי געזעהן ווי איהר בעגלייטער לעגט עפעס אריין א פעקעלע אין קעשענע. אין א ווילע ארום, איז ער פערשוואונדען אומבעמערקט, און זי איז פערבליבען אליין מיט'ן דרום-אמעריקאנער.

ווען ס'איז אריבער א שעה און איהר בעגלייטער האט זיך נישט בעוויזען, האט זי ערקלערט, און זי פיהלט זיך שוין מיד און וויל געהן אהיים, אין איהר האטעל, דער דרום-אמעריקאנער האט זיך אויפגעהויבען מיט מער מינוט צו בעגלייטען זי.

— איהר דארפט זיך נישט בעאומרוהיגען, האט זי געזאגט, איך קען אליין פאהרען אהיים.

האט ער איהר מאדנע אנגעקוקט, און געזאגט:

— צו אייער האטעל, ס'פערשטעהט זיך, בעהמען די זאכען, איך וועל, נאטירליך, מיטפאהרען און העלפען איבערפיהרען די זאכען אין מיין האטעל....

— וואס... וואס? וואס רעדט איהר? — האט זי אנ'ערשטוינטע איהם אנגעקוקט

האט ער שעלמיש א שמייכעל געטון, און ווייכער געווארען.

— אויב איהר ווילט נישט איצט, קען מען ווארטען ביז אינדערפריה, און דאן אריבערפיהרען אייערע זאכען.

— איך פערשטעה נישט, וואס מיינט איהר?

— האט זי איהם אנגעקוקט.

— איהר זייט דאך מיינע, האט ער ערקלערט, איך האב דאך אייך אפגעקויפט ביי אייער מאן.

— מיין מאן!? — האט זי ערשטוינט א זאג געטון, און די פיס האבען ביי איהר גענומען ציטערען.

— יא, ער האט מיר געזאגט, אז איהר זייט איינער דעם אנדערען מיאוס געווארען, און איהר זייט צופרידען צו פערלאזען איהם און געהן מיט מיר. איך האב איהם בעצאהלט 500 דאלאר.

א שרעק איז אויף איהר אנגעפאלען. זי האט געוואוסט, אז דער קאבארעט איז אין אפיל פון פאריז, וואס האט א שלעכטען נאמען, און מאלט וואס אך קען פאסירען.

— לאזט מיך צורוה, א נישט מאה איך קולות.

— האט זי געזאגט.

דא איז צוגעקומען דער דירעקטאר פון קאבארעט, וועלכער האט שוין פון דערווייטענס בעמערקט, אז עפעס איז נישט גלאט צווישען די דאזיגע געסט, און ער האט געוואלט אויסמיידען אינאנגענעהמע סצענעס אין זיין פלאץ, ווען ער האט זיך דערוואוסט די געשיכטע, האט ער גערופען פאליציי. דער דרום-אמעריקנער האט גאר נישט געקענט טון. די פאליציי האט די טאיסאן אפגעפיהרט אהיים. און דעם „מאן", וואס האט זי פערקויפט פאר 500 דאלאר צום דרום-אמעריקאנער, זוכט מען איצט. די פאליציי, זאגט, אז דאס איז שוין נישט דעם ערשטען מאל, ווען דער דאזיגער עלעגאנטער מאן האט ארויסגעשווינדעלט געלד דורך דעם האזיגען טריק

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג
און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונד.
זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

צום קארנאוואל
עמפפעהלט
די בייסטע פאריזער
פערפומען
די איינציגע
קאנקורענץ-פערפומעריע
J. DRUKIER
5 ZAWADZKA 5
TEL. 175-92.
די פיינסטע
טואלעט-זייפען,
פודערן,
ווי אויך אלערליי
קאסמעטיק
אין און אויסלענדישע
בעמערקונג: ענגראסיסטען בעקומען א ספעציעלען ראבאט.

א „קריסט", וואס האט געליטען פאר זיין יודישקייט

שפאנענדע געשיכטע פון דר. ראדעריגא לאפעז, וועמען די ענגלישע קעניגין עליזאבעט האט אפגעהאקט דעם קאפ

פון יוסף מיזליק

ווען פערדינאנד און איזאבעלא, די צוויי הערשער פון שפאניע, האבען אין זומער פון 1492 ארויסגעטריבען אלע יודען פון זייער לאנד, איז דער הויף-דאקטאר הערנאנדא לאפעז, געווען איינער פון דער קליינער צאהל יודען, וועלכע האבען פערוואורפען זייער יודישקייט און זענען געווארען קאטאליקען, אבי צו פערבלייבען אין לאנד.

אבער נישט גרינג איז געווען דאס לעבען פון דעם נייעם קריסט לאפעז. ער איז טאקע געבליבען לעבען ווייטער אין מאדריד, אזוי ווי ער האט געוואלט, אבער איהם איז געווען אומהיימליך און אומעטיג. די מעהרסטע פון זיינע קרובים און פריינד זענען פערטריבען געווארען און זיינע נייע פריינד האבען איהם נישט איבעריגס ליב געהאט.

נאכדעם ווי דאקטאר הערנאנדא לאפעז האט אזוי אפגעלעבט ארום צעהן יאהר אין מאדריד, האט ער שוין מעהר נישט געקאנט פערטראגען דעם נייעם אינקוויזיטארישען גייסט פון דער יודען לאזער שפאניע, ער האט גענומען זוכען א נייעם ווינקעל וואוהין אויסצוואנדערען, — אלס שפאנישער קריסט האט ער געקאנט פאהרען ענגלאנד, און אהין האט ער זיך טאקע אוועקגעלאזט.

צו יענער צייט זענען אין ענגלאנד קיין יודען נישט געווען — מען האט זיי נישט אריינגעלאזען. יודען זענען פון ענגלאנד פערטריבען געווארען אין 1290 און ערשט אין 1665 האבען זיי דארט ווידער בעקומען דאס איינרעכט. ווען הערנאנדא לאפעז איז אנגעקומען קיין לאנדאן, האט ער דארט אויך געטראפען א קאלטע אטמאספערע. כאטש און ענגלאנד זענען קיין יודען נישט געווען, זענען אבער די ענגלענדער דאן געווען דורכגעזאפט מיט א ביטערן יודען-האס.

די קליינע גרופע משומדים, הויפטזעכליך סוחרים און קאמע-ציעלע פערמיטלער, וועלכע האבען זיך דאן געפינען אין לאנדאן, כאטש זיי האבען געמאכט אנ'אויסערליכען אנשטעל פון קריסטליכער פרומקייט, זענען געגאנגען אפט אין קלויסטער און האבען געטיילט צדקה מיט אנ'אפענער האנד, דאך האט מען זיך צו זיי בעצויגען מיט אומצוטרוי און שנאה.

הערנאנדא לאפעזס לאגע איז געווען אביסעל בעסער, שוין דערפאר אליין, וואס ער איז געווען א דאקטאר. נאך אין די צייטען פון דעם מיטעלאלטער האבען זיך די יודען דערווארבען א גרויסע רעפוטאציע אלס דאקטוירים, ווייל זיי האבען זיך געלערנט די מעדיצינישע וויסענשאפט נישט פון די אומוויסענדע און פאנאטישע קריסטען, נאר ביי די מורען אין דרום-שפאניע, וועלכע האבען דאן געמאכט גרויס פארטשריט אויף דעם געביט.

באלד נאך זיין אנקומען אין לאנדאן איז הערנאנדא לאפעז געווארען דער הויז-דאקטאר פון דעם שפאנישען אמבאסאדאר. דער צופאל האט איהם געבראכט ממשה'דיגע נוצען. ווייל דאס האט איהם אריינגעפיהרט אין אנגעזעהלשאפט, וואו ער האט זיך געקאנט ערווערבען א רייכען קלאס פאציענטען. אזוי ארום האט ער זיך ביסלעכווייז איינגעארדענט אין לאנדאן און איז דארט פערבליבען רוהיג לעבען.

אין יאהר 1515 איז ביי הערנאנדא לאפעזן געבוירען געווארען א זוהן, וועמען ער האט א נאמען געגעבען ראדעריגא. ווען ראדעריגא איז אביסעל אויסגעוואקסען, האט זיין פאטער מיט איהם אליין געלערנט שפאניש, אראביש, לאטיין און ענגליש. אזוי גוט ווי ראדעריגא איז געווארען אלט גענוג, האט ער איהם אויך גענומען געבען אונטעררריכט אין מעדיצין.

ווען ראדעריגא איז אלט געווען פופצעהן יאהר, האט ער שוין געקענט גענוג אויף צו פאהרען שטודירען אין אויסלאנד, אין די בעריהמטע מעדיצינישע אקאדעמיעס פון סאלערנא, פאדוא, אין איטאליע, און פאריז, אין פראנקרייך. איבער זעקס יאהר איז ראדעריגא געווען אין דער פרעמד, זאמדערענדיג פון איין לאנד אין א צווייטער, זאמדערענדיג קענטענישען, וויסען און לעבענס-ערפאהרונג.

ווען ראדעריגא האט זיך ענדליך אומגעקערט אהיים, אין לאנדאן, אנ'אויסגעשטודירטער דאקטאר, איז שוין זיין פאטער געווען אלט און שוואך און האט שטארק געליטען פון רומאטיזם, אין די קאלטע, פייכטע טעג, וועלכע פלעגען זיך אפט מאכען אין לאנדאן, פלעגט דער אלטער לאפעז פון הויז נישט קאנען ארויסגעהן און פלעגט מוזען צוריקווייזען איינלאדונגען צו פאציענטען. גלייך נאך זיין אנקומען האט ראדעריגא אנגעהויבען צו פראקטיצירען זיין פראפעסיע צוזאמען מיט זיין פאטער.

אויסער וואס ראדעריגא איז געווען א דאקטאר און אנ'אלזייטיג-געלערנטער מענש, האט ער פערמאגט נאך א סך אנדערע, פערזענליכע אויסצייכענונגען. ער איז געווען קלוג און טאקטפול און האט געהאט אידעאלע מאניערען, ווי עס האט געפאסט פאר מענשען פון זיין שטאנד. מיט זיינע פאציענטען און גלאט בעקאנטע האט ער גערעדט אין א רוהיגען, געלאסענעם און געמיטליכען טאן, וואס האט ארויסגערופען אכטונג און צוטרוי צו איהם.

פאר הויכגעשטעלטע פערזאנען האט זיך ראדעריגא נישט גע'חנפ'עט און נישט געבויגען, נאר האט זיך בענומען ווי א גלייכער מיט גלייכע. ווי יעדער אידעאלער יונגער מענש מיט בעשטימטע פעהיגקייטען און פערדינסטען, איז ראדעריגא געווען זעהר אמביציעז. ער האט געהאט גרויסע האפנונגען, ער האט גע'חלומ'ט פון גרויסע דערגרייכונגען, פון כבוד און פון מאכט. איהם האט זיך געדוכט, אז אלץ וואס עס איז נויטיג פאר איהם זיינע טרוימען צו פערווירקליכען, איז צו זיין ענערגיש, טיכטיג און דרייסט — און דאס איז ער געווען.

אבער עס האט לאנג נישט געדויערט און ראדעריגא האט אויסגעפונען, אז אלע זיינע פלענער און אמביציעס זענען נישט מעהר ווי אילוזיעס, ווייל כאטש ער האט זיך בעטראכט פאר א פולשטענדיגען קריסט — זיין פאטער האט מיט איהם אלעמאל אויסגעמידען צו רעדען וועגען יודישע ענינים — און פאר א שטאלצען און לאיאלען ענגלישען בירגער, האבען אבער די עכטע ענגלענדער איהם בעטראכט אלס א יודען און האבען איהם בעוואוסטזיניג אויסגעמידען, ער האט זיך גאר אינגיכען דערפיהלט איינזאם און פערשטויסען.

ראדעריגא איז אין דעם גאר נישט געווען שולדיג; עס איז אפילו א פראגע, אויב מען קאן זיין פאטער אין דעם בעשולדיגען דערפאר. וואס ער האט איז איהם נישט אייזעפלאיצט קיין יודישען בעוואוסטזיין. דער אלטער הערנאנדא לאפעז האט זיין איינציג'ער בשמה דורכגעמאכט די גרעסטע טראגעדיע, וואס א יוד קאן, ווען ער איז איבערלעבען.

פאר זיינע אויגען איז דאס שטאלצע און הייליגע שפאניש-יודישע פאלק אויסגעווארצעלט און פערטריבען געווארען, ווי א הילפלאזע סטאדע. ער האט אליין געזען צו רעטען זיין פערזענליכען לעבען דורך שמד, און דאס האט ער ... אין צופרא-עו. ער האט געמיינט, אז מיט דעם, וואס ער וועט זיך אריבערקלייבען אין אנ'אנדער לאנד, וועט ער געפינען מעהר רוהע און פרידען פאר זיך און א שעהנערע צוקונפט פאר זיינע קינדער: ער האט אבער געמאכט א טעות, וועלכער אויך די אומשטענדען, איז געווען אונפערמיידליך.

די גרויזאמקייט פון זיין געזעלשאפטליכער לאגע איז לאנדאן איז געווען זעהר א פיינליכע ענטדעקונג פאר דעם יונגען ראדעריגאן. אלע זיינע יאהרען האט ער זיך געפלייסט ארויסצוברענגען פון זיך אלע זיינע פאטענציעלע פעהיגקייטען, און האט ערווארטעט אויפגענומען צו ווערען, אמוויזיגסטען, לויט דעם ווערט פון זיין נוצליכקייט. און איצט, ווען ער איז געקומען צו זיין ציל, האט ער געטראפען א פערהאקטע טיר.

(ווייטער מארגען)

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

נאטיצען

נאך אלץ וועגען די הויכע געריכטס-אפצאהלען

אנימאלט האבען מיר קאנסטאטירט א פאקט, אז די איינגעשטעלטע אונגעהויער הויכע אפצאלן, אז די איינגעפיהרטע פערשארפטע בעדינגונגען ביים אנערקענען ארימקייט=רעכט, פערשליסען אויף זיבען שלעסער דעם צוטריט אין די געריכטן פאר די ברייטע מאסען ארבייטסלאזע, פעראָרים-טע און ארימע מאסען און שטעלען זיי פשוט אוועק אויסערן שוץ פון געזעץ.

איצט ווילען מיר דעם בעריהרטען ענין דערגענצען מיט נאך א ביישפיל, גענומען פון דער פראקטיק ביי עקסמיסיע=פראצעסען, וועלכע זענען דאך נוגע די ארימסטע און אממייסטען פון קריזיס געטראפענע שיכטען.

ביי אלע, אויף עקסמיסיעס איינגעקלאגטע לאקאטארען איז איינגעוואורצעלט א מיינונג, אז אויף דער ערשטער פערהאנדלונג איז אלעמאל גלייכער זיך ניט צו שטעלען. אזא טאקטיק איז א פאלשע און ביי עקסמיסיע-פראצעסען ממש א פערפיהרערישע, קומען טאקע מייסטענטייל אזעלכע פראצעסען פאר אין דער אפוועזענהייט פון די איינגעקלאגטע לאקאטארען און ממילא געווינען די ווירטסלייט וויראקען, פערזעהענע מיט אזוי גערופענע „ריגארען".

פרובען דאך דאן די פערצווייפעלטע לאקא-טארען צו דערלאנגען אפאזיציעס. ווייזט זיך ארויס, אז דאס פערגעניגען איז פערבינדען מיט איבער 20 זלאטעס געריכטס-אפצאהל און ווען מ'נעמט נאך אין אכט אויך דעם אומשטאנד, אז בכדי דער ריגאר זאל ווערען אראפגענומען פון ארויס=געטראגענעם פסק דין, איז אונבעדינגט נויטיג די אינטערווענץ פון אן אדוואקאט — מוז אלזא אזא לאקאטאר גרייט זיין אריינצובראקען אין עסק א שעהנע פאר צעהנדליג גילדען.

ווער פון אט דער דערמאהנטער קאטעגאריע לאקאטארען פערמאגט אזא סומע? טאקע צוליב דעם, וואס דער רוב אזעלכע לאקאטארען זענען נישט ביכולת ארויסצוקריגען אזא סומע, מוזען זיי באין ברירה רעזיגנירען פון דער בענוצער ווידער-שטאנד-אקציע, אפזאגען זיך פון אלע רעכטליכע שוץ-מיטלען, וועלכע דאס געזעץ שטעלט צו זייער דיספאזיציע און איבערלאזען זיך פערלאזען אויפ'ן חסד פון הויזווירט.

דערווייל ווערט דער עקסמיסיע-פסק-דין געזעצליך. קוים נעהמט נאך דעם אלעם דאך אונטער אזא לאקאטאר אן'אקציע וועגען אפלעגען דעם טערמין פון אויספיהרען די ארויסגעטראגענע עקסמיסיע ביז איבער די ווינטער חדשים, איז ערשטענס קאסט אויך אזא אקציע געלד און צוויי-טענס, ווערט זי כמעט אלעמאל אפגעווארפען מיט'ן מאטיוו, וואס דער פראצעס איז נישט פריהער דורכגעפיהרט געווארען אין אלע געריכטס אינסטאנצען.

די איבענגעבראכטע בעמערקונגען ברענגען אלזא אן'איבעריג מאל צום אויספיהר, אז דער שעהנער דעמאקראטישער פרינציפ "פאר'ן געזעץ זענען אלע בירגער גלייך", האט נישט אבסאלוט קיין שום ווערט דאן, ווען געלד-מניעות שטעהען אין וועג צו דערשלאגען זיך צו אט דער דאזיגער גלייכהייט.

אפצאהלונגען לטובת דער קראנקען-קאסע

אין פאל, ווען ס'איז פעסטגעשטעלט געווא-רען, אז אן'אונטערנעהמער האט נישט געמאלדען אן'ארבייטער, טאר די קראנקען-קאסע נישט מאנען פון איהם פאר א לענגערע צייט אפצאהלונגען, ווי פאר א טערמין פון 3 יאהר צוריק.

אפרעכנונג-ביכלעך אלס בעווייזען

אפרעכנונגס-ביכלעך קאנען דינען פאר א בע-וויז אין א תביעה פון אן'ארבייטער געגען זיין אונטערנעהמער אפילו דאן, ווען די פערשריבענע פאזיציעס זענען דורכ'ן אונטערנעהמער נישט אונטערגעשריבען.

קינדיגונג פון אן'ארבייטער

אויב אן'ארבייטער שרייבט אונטער א בע-שטעטיגונג אין דער צייט פון אפארבייטען דעם קינדיגונגס-טערמין, אז ער האט די גאנצע שכירות בעקומען און האט נישט מעהר קיין שום פרע-טענציעס, איז די בעשטעטיגונג גילטיג און מיט קיין שום טענות וועגען געצוואונגענקייט און פרעסיעס קאן די בעשטעטיגונג נישט אנולירט ווערען.

אויסבעסערען טעותים אין נעמען

א נאמען א געענדערטער, זאל זיין אפילו א פערקריפעלט געווארענער, קוים איז ער אנגע-

נומען דורכ'ן „פאלק" קאן ער נישט ווערען אויסגעבעסערט אין צוריקגעשטעלט לויט'ן אור-שפרינגליכען קלאנג, למשל: „איטשע" אויף יצחק, מאניא אויף מרים. דאגעגען אויב דעם פעטענט'ס נאמען איז פערשריבען פערצויגען, קאן דאס אויף א געריכטליכען וועג יא אויסגעבעסערט ווערען, למשל: „יאנקעל" אויף יעקב, „הערשעל" אויף הערש, „פייגעל" אויף פייגע, „מאניעק" אויף משה.

סובלאקאטאר און לאקאטאר

ווער ס'דינגט א טייל פון הויזווירטס אייגע-נער דירה, ווערט אנערקענט פאר א סובלאקאטאר, סיידען דער דינגער האט א שריפטליכען אפמאך אלס לאקאטאר.

בירגערשאפט און שטראף ביי דעזערציע

דאס צוגעהמען בירגערשאפט פאר אויסמיידען מיליטער-דינסט איז א ריין אדמיניסטראטיווע סאנקציע און האט נישט קיין שום שייכות מיט דער דראה-ענדער שטראף, וואס ווערט אויסגעמאסטען דורך די בערופענע געריכטען. די שטראף ווערט דורך דער דערמאהנטער סאנקציע נישט בלויז נישט געדעקט, נאר אפילו אויך נישט געמילדערט.

רעכט אויף שטיצע פון דער שטאט-פערוואלטונג

רעכט אויף שטיצע מצד דער שטאט-פער-וואלטונג האבען נישט בלויז זקנים, קאליקעס און אנדערע ארבייטס-אומפעהיגע, נאר אפילו אויך געזונדע, יונגע און ארבייטספעהיגע, אויב זיי זענען אויסערגעוועהנליך ארים, בעמידהען זיך וועגען ארבייט און קאנען אבער קיין ארבייט נישט בעקומען.

פערזיכערונגען פון גייסטיגע ארבייטער

עקספעדיענטען און פערקויפער אויפ'ן ארט זענען פיזישע ארבייטער, אקוויזיטארען און רייזענדע פערקויפער זענען יא גייסטיגע ארבייטער.

קלאסיפיקאציע פון פאטענטען

אויפ'ן סמך פון ארומטראג-פאטענט קאן מען פערקויפען סחורה נאר פון א קאסטען, זאק, קויש. ער מעג אבער צופיהרען דעם קאסטען, זאק, קויש צום פערקויפס-ארט אויף א וועגעלע און מוז בכלל נישט טראגען די גאנצע צייט די לאסט אויף די פלייצעס.

אן'אויפקויפס - פאטענט (סקופ) בערעכטיגט נישט בלויז אויפצוקויפען סחורה ביים פראדוצענט (פויער, פריץ) נאר אויך ביי סוחרים. ער בערעכ-טיגט אויך אויפצוהאלטען א ביורא; אן'אויפקויפס-פאטענט דערלויבט נישט אויפצוהאלטען קיין געשעפט, נישט צו פערקויפען קיין קאנסומענטען.

האנדעלס-ביכער

די בעשטימונגען פון נייעם האנדעלס=קאדעקס, וועלכע קלאסיפיצירען די טעטיגע אונ-טערנעהמונגען אויף גרעסערע (ערשטע צוויי האנדעלס-קאטעגאריעס און ערשטע 5 אינדוסטריע קאטעגאריעס פאטענטען) און קלענערע (לעצטע דריי קאטעגאריעס האנדעלס= און די לעצטע דריי אינדוסטריע-פאטענטען) און וועלכע, אפהענגיג דערפון נארמירען די פליכט צו פיהרען האנדעלס-ביכער, דארפען פערשטאנען ווערען אין דעם זין, אז אויף אונטערנעהמונגען, אנערקענטע דורכ'ן האנ-דעלס=קאדעקס פאר קלענערע, איז קיין צוואנגס-בוכהאלטעריע נישט חל. לגבי זיי קאן דעריבער נישט אנגעוואנדען ווערען די פארגעזעהענע תפיסה-סאנקציע אין ארטיקעל 280 פון שטראף-קאדעקס אין פאל, ווען זיי פיהרען נישט קיין האנדעלס=ביכער. וויבאלד אזא קלענערע אונטער-

נעהמונג פיהרט אבער גוטוויליג יא איין האנדעלס ביכער, מעג זי, און אויב זיי געפינען זיך אין דער פארשריפטליכער ארדנונג מוז די מאכט זיי אנערקענען.

קורץ: קוים האנדעלט זיך צוליב מורא פאר א שטראף, מוז א קלענערע אונטערנעהמונג נישט פיהרען קיין ביכער, געהט אבער וועגען שטייער-צוועקמעסיגקייט, דארף אזא אונטערנעהמונג יא איינפיהרען האנדעלס-ביכער.

וואס שייך דער פארם פון די ביכער, פער-פליכטעט פאר א גרעסערער אונטערנעהמונג א נארמאלע בוכפיהרונג און פאר א קלענערער אונטערנעהמונג — איינפאכע בוכפיהרונג.

ביידע פארמען נארמירט גענוי די פער-ארדנונג פון פינאנץ-מיניסטער פון 13 אפריל 1932 (דז. אוסטאוו נומ. 41 פאז. 412

א-ד.

● ר. איזראעל

דער בערזע=סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

77

— דזשאן, איך האב שוין לאנג געוואלט מיט דיר רעדען.

— וועגען וואס?

— איך ליב דיך שטארק. אויב דו נארסט מיך נישט, האסטו מיך אויך ליב.

— איך האב נאך נישט גענארט קיין שום מענשען אין דער וועלט, נאך מעהר אין ענינים פון ליבע.

— אויב אזוי, פארוואס פייניגסט דו מיך? איך בין איצט פריי און איך ליב אויך...

— צי איז דא דאס ארט וועגען דעם צו רעדען? צי איז איצט די צייט דערצו?

— דזשאן, דו דאסט מיך היינט איינגאנצען גרויסגעפיהרט פון גלייכגעוויכט, איך קען נישט אפלעגען דאס געשפרעך. איך וויל, אז דו זאלסט אוועקווארפען דעם אמט אין דער פאליציי מיט די אלע פערהערען און אויספארשונגען. ווארף דאס אלץ אוועק און קום צו מיר. איך האב געלד גענוג דערווייל, וועגען דעם ווייסט דו, מיר וועלען קענען גליקליך לעבען.

דער דאזיגער פארשלאג קען נישט בעטראכט ווערען אזוי אויפ'ן שפרונג, איך מוז מיר דאך דעם ענין איבערלעגען.

— איז דאס דען א געשעפט, וועלכעס מ'דארף זיך איבערלעגען? דאס זענען דאך זאכען פון געפיהל, וועלכע פערלאנגען נישט קיין שום איבערלעגען.

— אבער אלץ נישט אין דער רגע. איך וועל היינט קומען צו דיר אין אוועגד.

שולמית איז אוועק און דזשאן האט זיך אוועקגעזעצט און אנגעשריבען א שיפרירטע דע-פעשע קיין לאדז. דער אנהויב פון דער דעפעשע איז געווען: „דער ערמארדעטער פון „טויטען קאפ" האט געהייסען לעאן בקומאן, א יוד, א פוי-לישער בירגער, שטענדיג געוואוינט אין פוילען, נאר פון צייט צו צייט געקומען אויף עטליכע טעג קיין לאנדאן".

קאפיטעל 15

דער פאליציי=אינספעקטאר אין לאדז

דער לאנדאנער פאליציי-אינספעקטאר איז אנגעקומען קיין לאדז און איז געווען דער גאסט פון דער לאדזער פאליציי. מ'האט איהם זעהר בכבוד אויפגענומען. עפיס א קלייניגקייט. דער הויפט-פאליציי-אינספעקטאר פון לאנדאן, מ'האט איהם געשטעלט צו דיספאזיציע אלע מיטלען און יעדע מעגליכע הילף, אז זיין ארבייט זאל האבען ערפאלג. דער אינספעקטאר האט זעהר פארזיכטיג געארבייט, ער האט אפילו נישט איבערגעגעבען דער לאדזער פאליציי. קודם=כל האט ער זיך אנגעפרעגט אויף שמעון מארקוס און ער האט בעקומען וועגען איהם די ריכטיגסטע אינפארמא=ציעס. מ'האט איהם אויך איבערגעגעבען דעם ענין מיט דעם שווינדעל, וועלכען מ'האט אדורכגעפיהרט ביי מארקוס'ן און וועגען דעם געלד, וועלכעס מ'האט ביי איהם צוגענומען. דאס אלץ האט דער פאליציי-אינספעקטאר צווישען זיך פערבונדען.

דער אינספעקטאר האט נאך אלץ נישט געוואלט אריינציהען מארקוס'ן אין דער ראל פון א בעשול-דיגטען. דער אינספעקטאר האט דעריבער געהאלטען פאר נויטיג, איידער ער נעהמט נאך עפעס פאר איבערצורעדען מיט מארקוס'ן אליין. דער אינ-ספעקטאר האט דעריבער בעשלאסען צו זיין ביי מארקוס'ן אין דער וואוינונג און מיט איהם איבער-צורעדען אויג אויף אויג. דערווייל האט דער אינספעקטאר בעקומען די דעפעשע פון זיין גע-הילף דזשאן אויס לאנדאן. ער איז געווארען איבערראשט ווי אזוי איז דאס מעגליך געוועז. אז דזשאן זאל אין אזא קורצער צייט, וואס האט נאר געדויערט זיין רייזע פון לאנדאן קיין לאדז, זאל זיך שוין האבען דערוואוסט אזעלכע גענויע פרטים וועגען דעם טויטען קאפ, דזשאן האט דאך שוין געהאט איינגאנצען רעזיגנירט און אפילו נישט געוואלט זיך אונטערנעהמען עפיס צו טאן אין דער פראגע און מיטאמאל ווייסט ער אזעלכע פרטים, צי וועלכע מ'האט געדארפט גאנצע וואכען. דער אינספעקטאר האט נאך געצווייפעלט, צי דאס וואס דזשאן טעלעגראפירט איהם שטימט מיט דער ווירקליכקייט. ער איז נאך זעהר נאאיוו דער דאזיגער גוטער דזשאן, אפשר האט איהם אימיצער אפגענארט, דאס ווען מען זיך אבער קענען דערוויסען פון מארקוס'ן.

דער אינספעקטאר איז ארויף צו מארקוס'ן, נישט אנקונדיגענדיג אפילו, אז ער קומט צו איהם. מארקוס איז געווען איינער אליין אין שטוב און דער אינספעקטאר איז אריין צו איהם אין צימער.

מארקוס האט איהם באלד אין דער ערשטער מינוט דערקענט. מארקוס האט זיך אבער נישט דערשראקען, נאר געוואונדערט, ווי קומט דער לאנדאנער פאליציי-אינספעקטאר דא אהער צו איהם אין דער וואוינונג.

— גוט מארגען, הער מארקוס, האט דער אינספעקטאר געזאגט, איהר וואונדערט זיך וואס איך קום דא אהער און דאס צו אייך אין דער וואוינונג.

— אמת, איך וואונדער זיך, ס'איז טאקע זעהר מאדנע.

— איך קען דאך אויך אמאל אוועקפאהרען קיין אויסלאנד. מיר איז דאך דאס ערלויבט.

— ביטע זעהר, איך האב זיכער גארנישט געגען דעם.

— און דא האב איך זיך דערוואוסט, אז איהר וואוינט אין לאדז און איך בין געקומען אייך בעזוכען.

— איך ווייס נישט, צי מ'קען אייך פאלי-ציאנטען גלויבען אלץ אויפ'ן ווארט. מיר לעגט זיך גארנישט אויפ'ן שכל, אז איהר, דער מאכט-האבער פון לאנדאן, דער הויפט-פאליציי-אינספעק-טאר אין גאנץ ענגלאנד, זאל קומען צו מיר אויף בעזוך. ס'איז עפיס נישט אזוי...

— איהר זענט גערעכט. ביי אונז קען מען נישט אפטיילען דאס פריוואטע לעבען פון דעם פאליצייאישען. אמת איז, אז איך בין געקומען צו אייך גאנץ פריוואט. אין דערזעלבער צייט האב איך אבער אין זין צו ערלעדיגען א געוויסען ענין.

— וואס פארא ענין?

— אן'ענין, וואס האט נאך אלץ א שייכות מיט דעם מארד איבער רובינע'ן.

— וואס האבען די מענשען צו מיר, וואס יאגען זיי מיך נאך?

— ווער זענען דאס די מענשען, וועלכע יאגען אייך נאך?

מארקוס האט זיך פערלוירען. ער האט דאך נישט געוואלט אויסזאגען, אז די פרוי רובין איז געוועזן אין לאדז. איבעריגענס האט ער דאך נישט געוואוסט, צוליב וואס דער אינספעקטאר איז אהער געקומען.

— נו, איהר זעהט דאך, אז אפילו איהר יאגט מיך נאך.

— איהר האט דאך אבער גערעדט וועגען מעהר מענשען?

(פארטזעצונג קומט).

נייער פאָלקסבלאַט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאָלקסבלאַט

זונטאג 30 כד טבת תרצ"ה

דעצעמבער
זון־אויפגאַנג 7.45
זון־אונטערגאַנג 3.30

מאָרגען דער לעצטער טאָג

זיך צו בעמיהען וועגען אַ האַנדווערקער־קאַרטע, אויסצוקויפען פּאַטענטען, אויסצושטרייכען די פירמע פון האַנדעלס־רעגיסטער

מאָרגען איז דער לעצטער טאָג פאַר ביי־יאָהר. די האַנדווערקער, וועלכע האָבן געהאַט זייערע זעלבסטשטענדיגע וואַרשטאַטען פאַרן 15 דעצעמבער 1927 דאַרפן געדענקען, אַז מאָרגען ביז 12 אַ זייגער איז דער לעצטער טערמין ווען מ'קען אָפּגעבן ביטעס אין דער האַנדווערקער־קאַמער און אין דער אינדוסטרי־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט וועגן האַנדווערקער־קאַרטען. די האַנדווערקער־פאַרבאַנדען, פּעטריקאַווער 20, פּילסודסקיעגאָ 69, ציגעל גאַס 4 און דער קאָמיטעט פאַר יידישער מלאכה, וואָלטשאַנסקאַ 35, וועלען היינט אַ גאַנצען טאָג ערטיילען אינפאָרמאַציעס.

מאָרגען איז דער לעצטער טאָג אויסצוקויפען פּאַטענטען, דעם 2 יאַנואַר וועלען שוין קאָנטראָלירט ווערען די אונטערנעהמונגען וועלכע האָבען נישט קיין פּאַטענטען.

מאָרגען איז דער לעצטער טאָג אויסצושטרייכען די פירמעס פון האַנדעלס־רעגיסטער פאַר די, וועלכע ווילען נישט פיהרען קיין ביכער, אויב מ'וועט נישט אויסשטרייכען די פירמע פון האַנדעלס־רעגיסטער וועט מען מוזען פיהרען ביכער. ווער ס'האָט נישט קיין געלד איינצוצאָהלען פאַר אויס־שטרייכען פון רעגיסטער דאַרף יעדענפאַלס איינגעבען אַ ביטע אין דער רעגיסטראַציע־אָפּטיילונג פון קרייז־געריכט, אַז מ'זאָל שטרייכען די פירמע און דאָס געלד וועט מען מוזען שפּעטער בעצאָהלען.

(2) די וואַרשאַווער פּרעסע שרייבט אַז עס זאָל ערשיינען אַ מיניסטעריאַלער ציר־קולאַר מכוח דעם ווי־אַזוי צו טראַקטירען די האַנד־ווערקער, וואָס בעמיהען זיך, אַז זייערע רעכט זאָ־לען אַנערקענט ווערען.

כּלומר, זענען די האַנדווערקער, וועלכע האָבען פאַרן 15־טען דעצעמבער 1927 געפיהרט זעלבסט־שטענדיגע וואַרשטאַטען און האָבען נאָך לעת עתה נישט קיין האַנדווערקער־קאַרטען, מחויב צו אַנגע־בען ביטעס אין דער האַנדווערקער־קאַמער און אינ־דוסטרי־אַמט ביזן 1 יאַנואַר 1935.

איצט האָט דאָס מיניסטעריום בעאויפטראַגט אַז מ'זאָל נישט אַנווענדען קיין ריגאָר לגבי די, וואָס האָבען נישט קיין האַנדווערקער־קאַרטען, אין משך פון 3 חדשים.

די האַנדווערקער מעגען זיך אַלזאָ, סטאַרען צו בעקומען די קאַרטען ביזן 1 אַפּריל.

אַנ׳ „אידען־קאַמף"...

שיער אוועקגעשיקט דעם אייגענעם פּאַרטיי־קאַסירער אויף יענער וועלט

(2) אין דער נאַכט פון׳ם 19 אויפן 20 מאַי ד.ה. אַ וואָך ערב די וואַהלען אין לאָדזשער שטאָט־ראַט, איז אויף ראָג באַרוטאָוויטשאַ און וויעזשבאָווא פאַרגעקומען פאָלגענדע בלוטיגע געשיכטע:

אין דער קריטישער נאַכט האָבען עטליכע ענ־דעקעס בעקומען אַנ׳אויפטראַג פון זייער פּאַרטיי־פיהרערשאַפט פונאַנדערצוקלעפּען פּאַרוואַהל־אַפי־שען אויף די מויערן.

אין שטאָט זענען אַרויס 2 גרופּען:

אין דער ערשטער גרופּע איז געווען: סטאַניס־לאַוו קאַמינסקי (19 יאָהר אַלט), יוזעף קאַמינסקי (21 יאָהר אַלט). סטעפאַן צימערמאַן (34 יאָהר), סטעפאַן דזשוויעצקי (28 יאָהר).

אין דער צווייטער גרופּע איז געווען: דער סעקרעטאַר און קאַסירער פון די לאָדזשער ענדעקעס — העבריק מאַיעווסקי צוזאַמען מיט זיין ווייב.

די ערשטע גרופּע האָט געזאָלט אָוועקגעהן מיטן טונעל אויף טראַמוואַיאָווא אויף פשעיאַזד־גאַס. און מאַיעווסקי מיטן ווייב — מיט באַרוטאָווי־טשאַ אויף זאַגאַיניקאָווא.

ווען מאַיעווסקי מיט זיין ווייב זענען שוין גע־ווען אויף ראָג באַרוטאָוויטשאַ און וויעזשבאָווא האָבען די 4 חברה־לייט פון דער ערשטער גרופּע, אַנשטאָט צו גיין אויף פשעיאַזד גאַס, זיך געלאָזט באַגגיין מאַיעווסקי׳ן מיט זיין ווייב, און זיי זענען איהם [illegible] אומגעריכטערהייד בעפאַלען.

מ'האָט דעם אייגענעם „כשרן" סעקרעטאַר מכבד געווען מיט אַזעלכע פעסטע טרוקענע קלעפּ, אַז מ'האָט איהם צובראָכן אַ קינבאַק און איבגאַנצן צוקאַליעטשעט.

מאַיעוואָווע האָט איהם באַלד דערנאָך אָפּגע־פיהרט אין שפּיטאָל, וואו ס'איז דעם שווער־פאַר־וואונדעטן קוים געלונגען צו דערהאַלטען ביים לעבען.

נעכטען זענען די 4 חברה־לייט געשטעלט גע־וואָרן פאַרן היגען קרייז־געריכט.

עטליכע עדות, פאַרשטייער פון דער מאַכט, האָבען אַרויסגעזאָגט אַ השערה, אַז אַזוי ווי ס'האָט ביי די ענדעקעס קורסירט אַ ווערסיע אַז מאַיעווסקי איז אַ פּאָליציי־קאָנפידענט, איז בעשלאָסען געוואָ־רען דורך זיינע פּאַרטיי־חברים איהם „קאַלט צו מאַכען".

די בעשולדיגטע גופא האָבען אָבער געלייקנט אין דער דאָזיגער ווערסיע, און סטאַניסלאַוו קאַמינ־סקי האָט דערקלערט אַז דאָס האָט ער מאַיעווסקין געטון, ווייל ער האָט בשעתו דעמאָלירט די וואוי־נונג פון זיינעם אַ פריינט, אַ געוויסען כאַיבאַצקי...

אין רעזולטאַט האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגן פאָלגענדען אורטייל:

סטאַניסלאַוו קאַמינסקי איז פאַרמשפּט געוואָרן אויף 8 יאָהר טורמע. און סטעפאַן דזשיעוויעצקי — אויף צעהן חדשים.

די איבעריגע צוויי, זענען מחמת מאַנגעל אין בעווייזען פריינגעשפּראָכען געוואָרען.

אַ מיליאָן 1.000.000 זל.

קענסטו געווינען, קויפענדיג אַ גליקליך לאָס צו דער IV־טער קלאַס פון דער 31־טער מלוכה־לאָטעריע נור אין דער גליקליכער קאָלעקטור פון

J. A. FAJNGOLD

8 שרודמיעסקאַ 8
טעל. 108-99

כל קודם זכה! כל קודם זכה!

מיט 31 מעסער־שטעך

האָט ער דערמאָרדעט די וואורשט־פערקויפערין

דער מערדער האָט בעקומען — אייביגע טורמע

(2) דאָס לאָדזשער קרייז־געריכט האָט עהער־נעכטען געמשפּט דעם צוואַנציג־יאָהריגען עדוואַרד פלעץ, וועלכער האָט לעצטענס געוואוינט ביים פאָר־פאָלק פראַנציזשעק און סטעפאַניאַ סטזשעלטאָווסקא אויף מאַרישינער גאַס 24.

דער דאָזיגער עדוואַרד פלעץ איז דעם 5 דע־צעמבער 7 אין אָוונט אַריין אין דעם וואורשט־האַנדעל פון קאַראָל פעצניק (קילינסקיעגאָ 28) און דאָרט אויף אַ בעסטיאַלישען אופן דערמאָרדעט די פערקויפערין גענאָוועפאַ גיידאַ.

אין דעם בעשולדיגונגס־אַקט ווערט דערציילט, אַז פלעץ איז אַריין דורך דער הינטער־טיר און גע־בעטען ביי דער גיידא, זי זאָל איהם פערקויפען וואורשט. אַז דאָס מיידעל האָט איהם איינגעפּאַקט דאָס פּעקעל וואורשט, איז ער צוגעגאַנגען צו דער הינטער־טיר און זי פערשלאָסען, ווען די גיידא האָט איהם אַ פרעג געטון, וואָס ער טוט, האָט ער גע־ענטפערט: „גלאַט אַזוי".

גלייך דערנאָך האָט ער זיך אויף איהר אַ וואַרף געטון, און מיט אַ מעסער געגעבען פינף מוראַדיגע קלעפּ אין קאָפּ.

אַז דאָס אומגליקליכע מיידעל איז אַ שעה־בליך פערוואונדעטע אַנידערגעפאַלען אויף דער פאָדלאָגע איז ער צוגעגאַנגען צו דער קאַסע און אַוועקגע־נומען 187 זלאָטעס — די גאַנצע ליזונג פון טאָג.

דערנאָך האָט ער צוגענומען דאָס פערבלוטיגטע מעסער, און זיך גאַנץ רוהיג אַוועק...

די מעדיצינישע עקספּערטיזע האָט שפּעטער פעסטגעשטעלט אַז דאָס אומגליקליכע מיידעל האָט בעקומען 31 מעסער־שטעך — 10 אין קאָפּ, 15 אין די הענט און פיס, און 6 אין פנים און האַלז.

דאָס מיידעל האָט מען זעלבסטפערשטענדליך נישט געקאָנט דערראַטעווען, און זי איז געשטאָר־בען אין שפּיטאָל.

דער מערדער האָט זיך דערווייל געמאַכט אַ שטיקעל שפּאַציר איבער די גאַסען, דערנאָך צוריק געקומען אויפן אָרט פון׳ם מאָרד, אַ „קוק טון, ווי עס זעהט אויס" ס'אַראַ אויפלויף עס איז. און קוי־פענדיג אַ פלאַש בראַנפן און אַ שאַכטעל שפּראָטען, איז ער אַוועק צו זיך אין דער וואוינונג, וואו ער האָט געגעבען דער באַלעבאָסטע זיינע פופציג זלאָ־טעס על חשבון דירה־געלט (געקומט האָט איהר בלויז 36). און מכבד געווען זי מיט אַ שנעפּסעל...

אַז די באַלעבאָסטע, די סטזשעלטאָווסקא האָט איהם געפרעגט, וואָס עס איז די מעשה, וואָס ער איז אַזוי בע׳שמחה׳ט, און פון וואַנען ער האָט מיט־אַמאָל גענומען ס׳געלט, האָט ער געענטפערט — „כ׳האָב אַ גלעט געטון אַ מיידעל"...

הכלל, ער האָט אָפּגעגעסען, אָפּגעטרונקען, אַ־ביסעל צוזעצעוונגען אויך, און זיך געלייגט שלאָפען...

פּאָליציי האָט איהם באַלד אַרעסטירט, ווייל מ'איז שנעל געקומען אויף זיינע שפּורען צוליב דעם, וואָס ער האָט בשעתו אויף געאַ־בייט אין פעצניקס וואורשט־געשעפט. דאָרט האָט מען איהם געקינדיגט און ער האָט געהאַט אַ חשד, אַז ער האָט פערלוירען דעם פּאָסטען צוליב דער גיידא...

דאָס געריכט האָט פערמשפּט דעם מערדער אויף אייביגע טורמע און צו פערלירען אַלע רעכט.

„פילהאַרמאָניע" — לעצטע 2 פאָרשטעלונגען
היינט, זונטאַג, דעם 30. דעצעמבער — לעצטע 2 פאָרשטעלונגען
פון וועלט־בעריהמטען פאָלקס־קינסטלער
א. סאַמבערג
נאָך דעם גרויסען ערפאָלג! שטורמישע אָוואַציעס! פון וואָס לאָדז איז ענטציקט!
4.30 נאָכמ. פון 50 גר. | 9.15 אָוונט פון 70 גר.
„אַרבייטסלאָזער"
אין 3 אַקטען, 9 בילדער פון מאַרטא ווערבאַ. ס'נעמט אַנטייל דער גאַנצער קינסטלער־אַנסאַמבל.
רייכע מוזיק־אילוסטראַציע! הערציגע הומאָר געזאַנג! אַנציהענדער סיוזשעט!
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

איינאָהריגע אַגרי־קולטור און גערטנער־קורסען אין ווילנא
פון יוד. אינזשיניערן־אַגראָנאָמען־פאַרבאַנד אין פּוילען
קאָנצעסיאָנירט דורך דעם ווילנער שול־קוראַטאָריום אונטער פּראָטעקטאָראַט פון דער פּויליש־ארץ־ישראל'דיגער האַנדעלס־קאַמער אין וואַרשאַ און דער אָרגאַניזאַציע „ויזאָ"
טעאָרעטישער און פּראַקטישער קורס
ביי די קורסען אַ אינטערנאַט און אַגריקולטור־פערמע
(שטח 13 העקטאַר)
אינפאָרמאַציעס ערטעלט און איינשרייבונגען נעהמט אָן: די פּויליש־ארץ־ישראל'דיגע האַנדעלס־קאַמער, וואַרשאַ, פּרעדרו 10. די אָפּטיילונג פון דער קאַמער אין לאָדז, פּיאָטרקאָווסקאַ 113, אָרג. „וויזאָ", וואַרשאַ, נאַלעווקי 15. די אָפּטיילונגען פון „וויזאָ" אויף דער פּראָווינץ ווי אויך דער ליטער פון די קורסען אינזש. ה. קאַפּלאַן, ווילנא, קאַלוואַריסקאַ 51.

יודיש
מאַריאָנעטען־שפּיל
„בערל־שמערל־טעאַטער"
אָנפיהרונג משה בראָדערזאָן
אין קאַפע „אידעאַל"
(פּיעטריקאָווער 48)
היינט, זונטאַג.
2 פאָרשטעלונגען: 8 און 10 אָוו.
קאָנסומאַציע 1 זל.
דאָס ערשטע פּראָגראַם א. נ.
„אַזוינס און אַזעלכעס"
עס ווערן געגעבן קאַריקאַטורן פון:
ד"ר רויז־און־בלאַט, ד"ר פּלויש, אָסקאַר קאַנטאָר, מאַקס קאַנטאָר, יצחק גרינבוים, חיים ראָסנער, דיר. צאַהל־מייסטער, לייביש פאַן ראָזענבערג, גרשון וואָלדמאַן, ר' יאַמפּלע מנ'ער, קאָמענדאַנט בערעק מיינלעראָוויטש, פּאַני די הוז'טע, מאַדאַם אסתר טענדעראָווא, באָקס ראַטהאַלץ, שמעריל־עט־בעריל, פּיניעלע מוזיק, יעקב קנאַק־אוט, פּאַנטע דעפּטאָקובנא, וואַלענטי ראַדי, וואַיטשעק כאַווא די דאָזאָרצעכע.
טעקסטן: משה בראָדערזאָן, י. אַבערזשאַנעק און ח. י. בושוסטאָווסקי, לאַלקעס בעשניצט — ש. מאַבאַק. מוזיק אַראַנזשירט: דוד בייגעלמאַן.
קאָנסומאַציע 1 זל.

פערלענגערט אויף 3 יאָהר די קאָנווענץ פון די קאַמגאַרן־שפּינער

(אַג) ווי מיר האָבען שוין געמעלדעט, איז די קאָנווענץ פון די קאַמגאַרן־שפּינער פערלענגערט געוואָרען אויף 3 יאָהר. די קאָנווענץ האָט די אויפגאַבע צו שיצען די אינטערעסען פון די פּוי־לישע קאַמגאַרן־שפּינערייען, אונטערשטיצען דעם עקספּאָרט און נאָרמירען דעם אינערליכען מאַרק. דעם 2־טען יאַנואַר ווערט ביי דער קאָנווענץ גע־עפענט אַ געמיינזאַמע איינקאַסאָ־ביוראָ פאַר אַלע שפּינערייען, וואָס געהערען צו דער קאָנווענץ.

דאָפּעלטע שווינדלער,

וואָס פערדאָפּלען „קונציג" באַנקנאָטען

(2) נעכטען זענען אין העליגן אַרעסטירט געוואָרען די 2 חברהלייט יוזעף ראַטשקאָווסקי און יוזעף טאַנסקי, וועלכע האָבען בשעתו אַרויס־גענאַרט ביי אַ געוויסען סאַווינסקי 2,800 זלאָטעס דורך דעם וואָס זיי האָבען איהם פערקויפט אַ פּראָסטען הילצערנעם פּרעס־מאַשינדעל.

זיי האָבען איהם איינגערעדט, אַז דאָס דאָזיגע מאַשינדעל מאַכט פון איין באַנקנאָט — 2 באַנקנאָטען, און אַז מ'קאָן „ספּאָסאָבעם גאָס־פּאָדאַרטשים" אַליין מאַכען געלד האָט סאַווינסקי'ן זעלבסטפערשטענדליך פערשמעקט...

די צוויי חברהלייט זענען אויך פערמישט אין אַנדערע מיאוס'ע עסקים.

מכבד געווען דעם גאַסט...

בלוטיגער פינאַל פון אַ פריילעכער סעודה'לה

(2) נעכטען ביינאַכט, אַנ׳ערך 1 אַ זייגער, איז ביי אַנטאָני וולאָדאַרטשיק'ן אין שטוב (זשע־ראָמסקיעגאָ 46) פאָרגעקומען אַ סעודה'לע.

בעת מעשה האָט זיך דער „מכניס אורח" וולאָדאַרטשיק צווערטעלט מיט זיין גאַסט גזשע־גאָזש וואַיטקיעוויטש (זאַקאָנטנאַ 52) נעכאַפּט אַ קוך־מעסער און אַריינגעזעצט איהם אין דער ברוסט און אין קאָפּ.

אין אַ גוסס'ן צושטאַנד האָט מען וואַיט־קיעוויטשן אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

Dr. med.
B. Robinson
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
Piotrkowska 10, tel. 131-86
נעמט אָן פון 2–4 נאָכמ. און פון 6–9 אָוו.

דאָס פילאַנטראָפּישע לאָדז פייערט היינט די גאָלדענע חתונה

פון דעם פערדינסטפולען נדבן ב. א. גליקסמאַן און זיין פרוי

היינט, זונטאָג, דעם 30-טען ד. ה. ווערט אין אונזער שטאָט געפייערט די גאָלדענע חתונה פון דעם אין לאָדז בעקאַנטען אינדוסטריעלער און פּאָפּולערען עסקן ב. א. גליקסמאַן.

דער נאָמען פון דעם חתן היובל איז גוט בעקאַנט אין אַלע קרייזען און שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג. ער געהער צו דעם אַלטען טיפּ עסקנים, וואָס האָבען געאַרבייט לשמה. ב. א. גליקסמאַן האָט קיינמאָל נישט געזוכט קיין בענקעל, האָט זיך נישט געיאָגט נאָך כיבודים. א דאַנק זיין פשטות, איבערגעבענהייט און ענערגיע, האָט ער בעוואויגען די לאָדזער נגידים צו עפענען די טייסטער'ס. דאָ וואו גליקסמאַן קומט אַריין, געהט ער שוין נישט אַרויס מיט לעדיגע הענד, ער איז דער, וואָס בעוועגט אַנדערע צו געבען אַ נדבה און גיט אַליין מיט אַ ברייטער האַנד.

אין די בעזאַלשאַפטליכע קרייזען רופט מען איהם דערפאַר „דער גרויסער שנאָרער".

* * *

ב. א. גליקסמאַן איז געבוירען אין יאָהר 1862 אין זגערזש זיין פאָטער אברהם הערש ז"ל שטאַמט פון גרויסען יחוס — פון די חכמי לאָסק, בעווען אַ גרויסער תלמוד חכם.

געקומען קיין לאָדז איז ה' גליקסמאַן אין 1877 ער איז געשטאַנען ביים וויגעלע פון דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע. אַלס יונגערמאַן האָט ער זיך מיט גרויס פלייס גענומען צו פאַבריקאַציע און אַ דאַנק זיין ערליכקייט האָט ער זיך באַלד ערוואָרבען אַ גוטען נאָמען אין אַלע קרייזען.

אָבער שוין דאַן, נאָך אַלס יונגערמאַן האָט ער שוין געהאַט פערשטענדניש פאַר פילאַנטראָפּישע אַרבייט. אין זיינע פרייע שעה'ן האָט ער זיך פערנומען מיט וואוילטאָט.

ס'איז גענוג צו פערצייכענען, אַז ה' ג. איז געווען מיטגרינדער פון „בקור חולים" „אוזדראָוויסקאָ". מיטגרינדער פון „לינת החולים", פון „עזרת אלמים". אין דער לעצטער איז ער יאָהרען-לאַנג געווען פּרעזעס, איצט איז ער עהרען-פרעזעס.

אַ בעזונדער בלאַטעל פון ה' גליקסמאַנס טעטיגקייט פערנעמט אָהן ספק דער „בית מחסה לזקנים" וואו ער פערנעמט דעם פּרעזעס-אַמט אַ רייהע יאָהרען. אין דער אינסטיטוציע איז ער די זייל אויף וועמען ס'האַלט זיך די עקזיסטענץ, א דאַנק זיין אָפּפערוויליגער אַרבייט האָט זיך די דאָזיגע אינסטיטוציע פונאַנדערגעבויט און ביים היינטיגען טאָג פערנעמט זי אַ בכבוד'ן אָרט צווישען די לאָדזער יודישע אינסטיטוציעס. עס איז דערום קיין חידוש נישט, וואָס דער יובילאַר איז אַזוי בעליבט און געשעצט ביי אַלע קרייזען און שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז.

* * *

אין טאָג פון זייער יום-טוב דאַרף אויך געווידמעט ווערען עטליכע ווערטער וועגען דער פרוי גליקסמאַן:

פרוי מרים מלכה גליקסמאַן איז געבוירען אין קאַליש, איז אַ טאָכטער פון דעם בעקאַנטען משכיל און גביר אברהם דאַבזשינסקי ז"ל, אַ מקורב פון ר' יהושע'לע קוטנער ז"ל און פון וולאָצלאַוועקער רב ר' יוסף חיים קאַרא ז"ל, און אַן אינטימער פריינד פון פרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו.

צום לויב פון פרוי מרים מלכה גליקסמאַן דאַרף געזאָגט ווערען, אַז זי געהט אין איהר מאַנ'ס דרכים, איז אַ טעטיגע פערוואַלטונגס-מיטגלידערין אין פיל פרויען-פעראיינען און גיט צדקה בסתר.

אין שייכות מיט דער גאָלדענער חתונה, האָט די פערוואַלטונג פון „בית מחסה לזקנים" בעשלאָסען איהם אינטערצוטראָגען אַ מתנה. די מתנה בעשטעהט אין אַרויסגעבען אַ זאַמלונג פון דעם יובילאַר'ס געדריקטע אַרטיקלען און זיינע בעקאַנטע „בריף אין רעדאַקציע".

* * *

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער גאָלדענער חתונה, האָבען מיר פון דער פערוואַלטונג פון „עזרת אלמים" דערהאַלטען אַ גרעסערע נאָטיץ מיט אויסדריקען פון סימפּאַטיע און הארציגע ברכות פאַר איהר עהרען-פּרעזעס ב. א. גליקסמאַן און זיין פרוי און ווינשען זיי נאָך פיל יאָהרען פון פרוכטבאַרער אַרבייט.

אַלס צייכען פון דאַנקבאַרקייט שפענדעט די פערוואַלטונג פון „עזרת אלמים" 150 זל. פאַר דער אינסטיטוציע און 50 זל. פאַר'ן „בית מחסה לזקנים".

וואָס איז וויכטיג פאַר די עולים קיין ארץ־ישראל?

[illegible] די עליה קיין ארץ־ישראל, בעקאַנט וואָס ווייטער אַלץ אַ גרעסערן פערנעם און אַלץ ווייטער אָן דערויף, אַז אין די נאָהענטסטע חדשים איז צו ערוואַרטען אַ [illegible] פון דער צאָהל עולים.

ס'איז בעקאַנט ווי די רייזע קיין ארץ־ישראל איז פערבונדען מיט פיל שוועריגקייטען און יעדער עולה האָט צו ערלעדיגען אַ מענגע פאָרמאַליטעטען, ווען דער עולה איז שוין אַלץ איבערגעקומען, זיך שוין בעזאָרגט מיט אַ ווידזירטען פאַס און מיט אַ שיפס־קאַרטע, — מוז ער ערנסט אַ קלאָר טון וועגען איבערטראַנספּאָרטירען זיינע זאַכען און אויב ער איז אַ האַנדווערקער — וועגען אַריבער־פיהרען זיין וואַרשטאַט, וואָס זאָל איהם ווי אַמשנעלסטען געבען אַן עקזיסטענץ־מעגליכקייט אין זיין נייעם פאַטערלאַנד.

לעצטענס קומט־אויס אָפט צו הערען וועגען פיל פאַלען ווען דער עולה איז געקומען קיין ארץ־ישראל [illegible] ס'איז איהם אויסגעקומען צו וואַרטען וואָכען־לאַנג, ביז ער האָט אַרויסבעקומען זיין אייגענטום וואָס ער האָט אונפאַרזיכטיג אָנגעטרויט אונבעריפענע און נישט־קוואַליפיצירטע פערזאָנען צום טראַנספּאָרטירען.

ס'האָט זיך אויך געטראָפען, אַז אַ בעל־מלאכה, אָפּהענגענדיג אין ארץ־ישראל זיין אַרבייטס־וואַרשטאַט, פון וועלכער ער דאַרף שוין ציהען זיין חיונה פאַר זיך און פאַר זיין פאַמיליע, האָט מיט וועהטאָג פעסטגעשטעלט דאָס צוליב שלעכטער פעראַפּאַקונג אין מאַנגעל פון השגחה אויפן וועג, זענען די געגענשטאַנדען בעשעדיגט געוואָרען, און ער מוז — אַנשטאָט זאָפאָרט צוטרעטען צו דער אַרבייט — זיך פערנעהמען גאָר מיט פעררעכטען די שאָדענס, וואָס איז זעהר אָפט פערבונדען מיט גרויסע קאָסטען.

פון דעם אַלעם איז געדרונגען ווי וויכטיג עס איז פאַר די עולים, זיי זאָלען זיך בעצייטענס בעוואָרענען, אַז די אַרויסגעשיקטע זאַכען זאָלען זיך בעקומען אויפן אָרט אין אָרדנונג און אָהן פערשפּעטיגונג.

מיר דערוויסען זיך, אַז די סאָלידסטע אינטערנאַציאָנאַלע טראַנספּאָרט־געזעלשאַפט „אַמבּיפער" וואַרשאָ, טלאָמאַצקע 9, ערלעדיגט אין ברייטען פערנעהם דעם טראַנספּאָרט קיין ארץ־ישראל פון הויז זאַכען, מעבעל, סחורות, פאַבריק־און וואַרשטאַט־איינריכטונגען א.אַ.וו. דער אַרויסשיקער האָט די פולע שטענדיגע גאַראַנטיע אַז אַלץ וועט בעקומען ווערען פּינקטליך צום אָפּגערעדטען טערמין און אין פולסטער אָרדנונג, אונבעשעדיגט, די פרייזען זענען צוגענגליכע, לויט די ביליגסטע טאַריפען.

מיר קאָנען מיט אַ רוהיגען געוויסען רעקאָמענדירען אונזערע לעזער־עולים, די פערטרויענספולע געזעלשאַפט „אַמביפער", און מיר זענען איבערציינט, אַז זיי וועלען זיך נישט ענטוישען, אָנטרויענדיג דעם טראַנספּאָרט פון זייערע זאַכען דער דערמאָנטער פאַכמענישער און בעגלויבטער געזעלשאַפט.

וועגען די „עקוויטעבל" - פּאָליסען

פריהלינג זאָל שוין אַרויסגעגעבען ווערען אַן'אורטייל

(2) קיין לאָדז איז געכטען אָנגעקומען אַ ידיעה פון ניו־יאָרק, מכוח דעם לאַנגדויערנדען סכסוך וועגען אויסצאָהלען ענטשעדיגונג פאַר די אינהאַבער פון די אַמעריקאַנישע פּאָליסען פון דער אַסעקוראַנץ געזעלשאַפט „עקוויטעבל", וואָס זענען אויסגעשטעלט געוואָרען פאַרן קריג אויפן טעריטאָריום פון דער געוועזענער רוסישער אימפּעריע.

דער דאָזיגער סכסוך איז אַדורך אַלע אינסטאַנצען און ווערט איצט בעטראַכט דורכן העכסטען פּער־אַל־געריכט אין ניו־יאָרק.

דער אורטייל ווערט אָנגעוואַרט דעם קומענדיגען פריהלינג.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אַז אויף פינף טויזענד פערזאָן אין פּוילען, וואָס מאַהנען זיך פון דער געזעלשאַפט אַן ערך צוואַנציג מיליאָן זלאָטעס, געפינען זיך אין לאָדז אַרום פינף הונדערט פּאָליסען־בעזיצער פון [illegible] גע. „עקוויטעבל".

DR. MED. **H. LUBICZ**

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אָוונד

זונטאָג און יום-טוב פון 9–11 בייטאָג.

אין יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַר-טזאַל.

Dr. REICHER

פּאָלודניאָוואַ 28, טעל. 93-201

ספּעציאַליסט

פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג.

סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען

נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–8 אָוונד

געקינדיגט אַלע דאָקטוירים אין דער „אובעזפּיעטשאַלניע"

ס'זאָלען איינגעפיהרט ווערען נייע רעפאָרמען

(א) געכטען האָבען אַלע דאָקטוירים, וואָס זענען בעשעפטיגט אין דער היגער „אובעזפּיעטשאַלניע" בעקומען קינדיגונגען אויף דריי חדשים צייט, ד.ה. ביזן 31 מערץ 1935.

פון די קרייזען פון דער "אובעזפּיעטשאַלניע" גיט מען איבער, אַז די געקינדיגטע דאָקטוירים וועלען נאָך דעם טערמין נישט בעזייטיגט ווערען, נאָר די אַרבייטס־בעדינגונגען וועלען פאַר זיי געענדערט ווערען.

אגב ווערט אויך געמאָלדען, אַז בכלל דער גאַנצער הייל־וועזען וועט אַמאָל אין אַ נאָוויגע ווידער רעאָרגאַניזירט ווערען אויף אַזאַ אופן, אַז אַנשטאָט די ביז איצטיגע פינף צענטראַלע הייל-אַנשטאַלטען, וואָס עקזיסטירען אין לאָדז, וועלען פונקציאָנירען בלויז דריי — אויף באַלוט, כאָיני און אין צענטער שטאָט. צו דעם צוועק וועט געדונגען ווערען אַ ביי־ער גרויסער לאָקאַל אין צענטער־שטאָט (אַנשטאָט נומער 17 פּעטריקאָווער, קאַראָלאַ און ווידזעו).

וועלכע לאַוויקעס וועלען בעשטעטיגט ווערען

און וועלכע וועלען נישט בעשטעטיגט ווערען

די וואָיעוואָדזטווע בעטראַכט נאָך נישט, צוליב די חגאות די פראַגע וועגען בעשטעטיגען אָדער נישט בעשטעטיגען די וואַהלען צו דער שטאָט־פער־וואַלטונג.

לויטן געזעץ קענען נישט בעשטעטיגט ווערען דער פּרעזידענט און וויצע־פּרעזידענטען, דאַגעגען די לאַוויקעס מוזען בעשטעטיגט ווערען, אַ חוץ די וועלכע האָבען נישט די נויטיגע קוואַליפיקאַציעס וואָס ווערען פערלאַנגט פון אַ לאַוויכ, לויט ווי ס'איז פאַראויסצוזעהען וועלען אין לאָדז נישט בעשטעטיגט ווערען די צוויי ענדעקישע לאַוויקעס גושע און שאַק און סטאַלאַרעק וועלכע האָבען אויך זיך אַ פּראָצעס וואָס וועט פאָרקומען אין חודש יאַנואַר, דאַגעגען די איבעריגע לאַוויקעס וועלען בעשטעטיגט ווערען דורך דעם וואָיעוואָדע

טוריסטען־איבעררייזעס קיין ארץ־ישראל

אָרגאַניזירט דורך דער

פּויליש א״י־דיגער האַנדעלס־קאַמער

גענויע אינפאָרמאַציעס ערטײלט די פּויליש־ארץ־ישראל׳דיגע האַנדעלס־קאַמער, וואַרשאַ, פּרעדרי 10, ווי אויך די לאָדזער אַבטיילונג פון דער קאַמער, לאָדז, פּיאָטרקאָווסקאַ 113.

רעגיסטראַציע פון „אַבּ־צאַכראַיאָווצעס"

(א) דעם 31 ד.ח. ענדיגט זיך דער טערמין פון די דערלויבענישען פאַר פּרעמדלענדער וואָס וואוינען אין לאָדז, און דער וואָיעוואָדזטווע, צו פער־בלייבען אין לאַנד.

אין שייכות דערמיט ווערט דערמאָנט די פער־אינטערעסירטע, אַז זיי דאַרפען אין משך פון דריי טעג אָנגעבען ביטעס וועגען פערלענגערען זייער אויפענטהאַלט און צושטעלען דערביי די געהעריגע דאָקומענטען, וואָס שטעלען פעסט, אַז זייער אָנוועזענהייט איז נויטיג אין לאַנד א.אַ.וו.

די שולדיגע וואָס נישט אָנגעבען די ביטעס און די דאָקומענטען דראָהט די סכנה אויף אַ צוואַנגס־אופן אַרויסגעשיקט צו ווערען פון פּוילען.

טראַמוואַיען אין דער סילוועס־טער־נאַכט

(א) פון דער טראַמוואַי־דירעקציע גיט מען אונז איבער, אַז די טראַמווייען אין דער סילוועסטער־נאַכט וועלען קורסירען נאָרמאַל, ווי אַלע נאַכט, עס וועלען בלויז געהען צו עטליכע וואַגאָנען.

אונטערגעוואָרפען אַ קינד אין דער יודישער גמינע

(א) אין פיהרוז פונ'ם לאָקאַל פון דער יודישער גמינע (אויף פּאָמאָרסקאַ 18) האָט מען געפינען אַן'אונטערגעוואָרפען קינד — אַ מיידעלע פון אַ יאָהר אַנדערטהאַלבען.

דאָס קינד האָט מען אַריבערגעשיקט אין שטאָטישען ערציהונגס־הויז.

פּאָליציי פיהרט אַן'אויספאָרשונג.

פערוואונדעט ביי דער אַרבייט

(2) אין דער פאַבריק פון דער פירמע „קאַראָל קרעניג און קאָמפּ". (אויף קאָנטנאַ 39—41) איז נעכטען ביי דער אַרבייט שווער פער־וואונדעט געוואָרען ביי אַ מאַשין די 48 יאָהריגע אַרבייטערין יוליאַ אַנדערס (ראָקיטשינער 11).

מ'האָט זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף דער זאַגיניקאָוואַ גאַס.

ערפאָלג פון א. סאַמבערג אין „אַרבעטסלאָזע"

צוליב אונדערוואַרטעטע לאָקאַלע סיבות האָבען סאַמבערגס גאַסט פאָרשטעלונגען זיך אָנגע־הויבען שבת בייטאָג, און דאָך איז דאָס טעאַטער שבת ביי טאָג און ביי נאַכט געווען איבערפולט און דער דערפאָלג איז געווען אַ גרויסער.

„אַרבעטסלאָזער" ווערט געשפּילט די לעצטע 2 מאָל היינט בייטאָג 4,30 און אָוונד 9.15.

GABINET KOSMETYCZNY I. NAMIOTOWEJ

ul. Narutowicza 11 front, I piętro

przyjm.: 10–3 i 5–8.

Masaż twarzy, maquillage, trwałe przyciemnianie brwi i rzęs, usuwanie brodawek oraz zbędnego owłosienia.

Porady bezpłatne.

Ceny przystępne.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: יאַנקעלע־וויטש (סטאַרי־רינעק 9), שטעקעל (לימאַנאָווסקיעגאָ 37), גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 6), האַמבורג גלובנאַ 50), פּאַוולאָווסקי (פּיעטריקאָווער 307), פּיאָטראָווסקי (פּאָמאָרסקאַ 91).

היינט האַנטווערקער־מיטינג

וועגען דער האַנטווערקער־קאַמער

היינט זונטאָג קומט פאָר אין גרויסען ענגלי־שען זאַל אַ. 1 מאַי 2 אַ בעריכט מיטינג וועגען דער טעטיגקייט פון דער לאָדזער האַנדווערקער־קאַ־מער. צו דער פערזאַמלונג קומט ספּעציעל צו פאָהרען פון וואַרשאָ דער פּרעזעס פון פּראָוויזאָריום אַדוו. מאַנדעלבערג, וויצע־פּרעזעס לעאָ פינקעל־שטיין, וויצע־פּרעזעס פון פערבאַנד פון די האַנדוו. קאַמערען אין פּוילען י. גלאַצער.

פון לאָדז וועט אַנטייל־נעהמען די יודישע פראַקציעס אין שטאָט־ראַט, קהלה, און אַלע יודישע ראַטמענער אין דער האַנדווערקער־קאַמער און אויך מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג אין האַנדווער־קער־קאַמער.

בעקאַנטע פּעלץ־פירמע ח. טו־ראַבינער אין אַ ניי לאָקאַל

דאָס בעקאַנטע פּעלץ־וואַרען געשעפט א.פ. ח. טוראַבינער איז איבערגעטראָגען געוואָרען אין אַ ניי רעמאָנטירט און קאָמפאָרט איינגעאָרדנט לאָ־קאַל אויף פּעטריקאָווער 78. די אויבינע פּעלץ־פירמע האָט זיך ערוואָרבען אַ גרויסע ערשטקלאַסיגע קונדשאַפט צוליב די רעעלע בעהאַנדלונג און סאָ־לידקייט. די פירמע בעזיצט אַ רייכען לאַגער פון אַלערליי פּעלץ־וואַרען און די נייעסטע פּאַריזער מאָדעלען.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאָלג. טעג!

דער פרעהליכסטער יום־טוב־פּראָגראַם!

פּוילישע פילם־פּראָדוקציע א.ג.

„רעזערוויסטען־פּאַראַדע"

אין די הויפּט־ראָלען:

T. Mańkiewiczówna

A. Dymsza

Wł. Walter

St. Sielański

סירצליד:

„דער זינגער פון וואַרשאַ"

אָנהויב פון די סעאַנסען: שבת און יום-טוב 12 אַ זייגער. געווענליכע טעג 4 נאָכמ.

ש. זשוכאוויצקי

ערְאינערונגען

איך בין געבוירן געוואָרן אין יאָהר תרמ"ג (1883) אין מינסקער גובערניע, זייענדיג נאָך גאָר אַ קליין יונגעלע איז געקומען אַ מלמד צו אונז אין שטוב, וואָס האָט געלערנט מיט מיינע עלטערע ברידער און איך פלעג זיך אויפמערקזאָם צוהערען צום לערנען, און ווי פערוואונדערט איז אַמאָל דער רבי געוואָרען ווען ער האָט זיך איבערצייגט, אַז איך קען אויך אויסווייניג אַלץ, וואָס ער האָט געלערנט מיט מיינע ברידער, אויב אַזוי, האָט דער רבי געזאָגט, דאַרפסטו טאַקע לערנען. פון דאַן אָן האָב איך אויך שוין דאַן מיטגעלערנט.

אַלט ווערענדיג 6 יאָהר בין איך אָפּגעגעבען געוואָרען אין חדר, וואָס האָט זיך געפינען אין באַהעבטען שטעטעל. אַזוי האָב איך זיך צושיידט מיטן דאָרף. אָבער מיין בענקשאַפט צו דער נאַטור איז געווען זעהר גרויס; ביי יעדער געלעגענהייט פלעג איך בגנבה לויפען אונטער דער שטאָט, כדי צו שעפען אַביסעל פרישע לופט און צו שמעקען מיט די שמעקעדיגע בוימער. מיין בענקשאַפט צו דער זון, צום וואַלד, צו די פויגעל, צו בלומען און על כולם צו די לויטערע הימלען איז געווען אַזוי שטאַרק אַז איך האָב זיך נישט געקענט בעהערשען, און פלעג יעדעס מאָל אַרויסלויפען אין דרויסען, כדי זיך אָפּצופרישען מיט דער מאָרגען־לופט און זיך איבערצוקוקען אין שיין פון דער זון, אין חדר האָב איך פונדעסטוועגען געלערנט מיט התמדה און צו צעהן יאָהר בין איך געפאָהרען קיין סלאָבים לערנען פון ר' הירש מעצעטער.

איינמאָל האָט דער רבי מיר פאָרגעלעגט איך זאָל בלייבען ביי איהם אין שטוב וועלען מיר צוזאַמען לערנען, מיר פלעגען אויפשטעהן פאַרטאָגס און פלעגען געהן אין שוהל אַריין, די שוהל האָט זיך געפינען נעבען זיין שטוב. ווען עס איז אָנגעקומען די צייט פון דאַווענען שחרית, האָט דער רבי אָנגעהויבען זאָגען קריאת שמע מיט התלהבות און מיט דבקות און איך נאָך איהם. „ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", מיט גרויס אויפרעגונג האָט ער זיך אָנגעהויבען בעקלאָגען: וואָס איז דאָס, ווי באַלד איך גיב דיר, גאָט, איבער מיין גאַנץ האַרץ, און מיין נשמה, וואָס פאַר אַ ווערט האָט נאָך מיין פערמעגען, צי דאַרף איך נאָך בעזונדער צוזאָגען איהם מיינע פערפוילטע בגדים? האָט עפּעס אַ זין אזא צוזאָג? און דאָ פלעגט ער ווידער אָנהויבען זאָגען הויך אויפן קול און איך נאָך איהם: ואהבת את ה' אלקיך... ווען מיר פלעגען קומען צום פסוק פון „והיה אם שמוע תשמעו" פלעגט ער זיך ווידער אָפּשטעלען און נעמען טענהן מיט גרויס פערביטערונג: וואָס פאַר אַ תנאי רעדסטו עס אויס מיט אונז, רבונו של עולם, און וואָס שרעקסטו אונז מיט געבען רעגען און נישט געבען קיין רעגען? האָב איך דאָך דיך ליב מיטן גאַנצען האַרצען אָהן שום בעדינגונגען און דראָהונגען און פאַרוואָס רעדסטו עפּעס אויף אַזאַ אופן מיט דעם, וואָס האָט דיך ליב? און טרעהרען האָבען געריבען פון רבינ'ס אויגען, הייליגע טרעהרען און זיינע ליפּען האָבען געשעפּטשעט: פאַרוואָס? פאַרוואָס? און איך אַ צעהן יעהריגער יונגעל, האָב איינגעהאַלטען דעם אָטעם, כ'האָב געקוקט אויפן רבין און האָב געוויינט צוזאַמען מיט איהם. פון השתפכות הנפש צום אויבערשטען האָבען די טרעהרען געריבען פון רבינ'ס אויגען און אויך פון זיין תלמידס אויגען.

אין עטליכע מינוט אַרום האָט זיך ווידער דערהערט אין טיפער שטילקייט די ציטערדיגע שטים פון רבי „ואהבת את ה' אלקיך". דער איינדרוק פון דאָזיגען דאַווענען צוזאַמען מיטן רבין האָט זיך טיף איינגעקריצט אין מיין האַרץ און איז נישט פערשוואונדען עד היום און ווען איך זאָג „קריאת שמע" געפין איך זיך אונטערן דאָזיגען איינדרוק, פון דעמאָלט אָן בין איך צוגעבונדען געוואָרען צו איהם מיט גרויס פריינטשאַפט און ליבע.

נאָכדעם האָב איך זיך בעקענט אין סובאַלק מיט אַ רב, וואָס האָט מיר אָנגעצייכענט דעם וועג פאַר מיין גאַנץ לעבען, ער האָט מיך שטאַרק ליב געהאַט און האָט מיך אַריינגענומען צו זיך אין שטוב און געלערנט מיט מיר, מיט דער צייט האָט ער אָנגעהויבען אַנטפּלעקען פאַר מיר זיין האַרץ נישט קוקענדיג דערויף וואָס איך בין נאָך דאַן געווען אַזוי יונג, האָט ער מיך געהאַלטען פאַר גענוג רייף, כדי צו פערשטעהן זיין געמיט און איך פלעג זיך טאַקע צוהערען מיט גרויס פעראינטערעסירונג צו אַלץ, וואָס ער פלעגט מיר דערציילען, איך האָב אַ סך געלערנט פון זיין דערציילען וועגען זיין לעבען, איך האָב געוואוסט ווי שווער עס איז זיין לעבען, ווי ווייט מענשען רעכענען זיך נישט מיט זיין ווילען און זיין צייט, רויבען צו זיין רוה צו יעדער מינוט צוליב פראַגען פון נישטיגען ווערט. איינמאָל האָב איך איהם געפרעגט פאַרוואָס ער דערלויבט אַזאַ בעציהונג צו איהם און ווי עס ווייזט אויס האָט מיין פראַגע איהם געגעבען אַ געלעגענהייט זיך אָפּצוהאַרציגען אַרויסצוזאָגען וועגען זיינע פריוואַטע ענינים. ער האָט מיר געגעבען צו פערשטעהן די גאַנצע שווערקייט און לאַסט, וואָס איז פאַראַן אין זיין אַרבייט אַלס רב, אַז ער איז דער אומגליקליכסטער מענש אויף דער וועלט, ער איז אַ משועבד צו יעדען דריטע קאָפּ און צו יעדע שפּלע בריאה און ער קען זיך נישט העלפען. דער רבי פלעגט מיט מיר אָפט רעדען וועגען מיין לעבען און דער צוקונפט און תמיד פלעגט ער פערענדיגען זיין שמועס מיט דער וואָרנונג: מיין טייערער, זאָלסט נישט מאַכען פון דיין תורה קיין „קרדום לחפור בו", דאָס הייסט, זאָלסט נישט ווערען קיין רב פאַר געצאָהלט געלט און זאָלסט אויך נישט ווערען קיין געזעלשאַפטליכער עסקן פאַר געלט און ער פלעגט מיר שילדערן, ווי ווייט אזאַ מענש איז אַ משועבד צו קהל.

איך האָב זיך צוגעהערט צו זיינע רייד און ווען איך האָב זיך מיט איהם געזעגענט, האָט ער ווידעראַמאָל איבערגעחזרט זיין וואָרענונג און האָט פערענדיגט: זאָלסט נישט זיין קיין רב, זאָלסט נישט אָננעהמען קיין שום אַמט און בעווידער קיין געזעלשאַפטליכען אַמט פאַר בעלוינונג; געה דיין וועג און געדענק די רייד פון דיין רבין, וואָס האָט דיך ליב בלב ונפש ווען דו וועסט עלטער ווערען וועסטו פערשטעהן דעם זין פון מיינע רייד.

(סוף — מאָרגען).

באָראָכאָוו-אַקאַדעמיע איז „ראָזמאַיטאָשטשי"

נעכטען שבת־נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען אין „ראָזמאַיטאָשטשי" אַ טרויער=אַקאַדעמיע געווידמעט דעם 17=טען יאָהרצייט פון דעם פיהרער און טעאָרעטיקער פון „פּועלי־ציון", בער באָראָכאָוו.

ה' עדעלמאַן ערעפענט די אַקאַדעמיע. מיט אַ לענגערען רעפעראַט איז אַרויסגעטרעטען ד"ר בערמאַן פון וואַרשע וועגען באָראָכאָוו'ן אַלס מאַרקסיסטישען טעאָרעטיקער פון דער יודישער אַרבייטער בעוועגונג.

דער בעקאַנטער דיכטער און דראַמאַטורג ל. מאַלאַך וואָס איז ערשט צוריקגעקומען פון ארץ־ישראל האָט געלייענט איינעגע סאָציאַלע לידער: „ציגיינער־מיידעל" און „דער רויטער טאַנץ". דער פערזאַמעלטער עולם האָט וואַרים בעגריסט און געדאַנקט דעם חשובען גאַסט.

ה' זאַגאַן פון וואַרשע האָט געהאַלטען די שלוס־רעדע וועגען באָראָכאָוו'ן און באָראָכאָוויזם אין ליכט פון דער יודישער אַרבייטער־ווירקליכקייט.

ביי שטוהל־פערשטאָפּונג

העמאָרידען, פערדייאונגס־שטערונגען געהמט מען פריה־מאָרגענס ניכטערנהייט אַ גלאָז נאַטירליך ביטערוואַסער

Franciszka Józefa

פרעגט דאָקטוירים. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד־אַפּטעשנעס.

היינט 3 פאָרשטעלונגען אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

היינט זונטאָג, ווערען אין „ראָזמאַיטאָשטשי" טעאַטער געגעבען 3 פאָרשטעלונגען.

4,30 נאָכמיטאָג טרעט אויף די בעליבטע סוברעטין רעגינאַ צוקער אין איהר שלאַגער=ראָלע אַלע „דאָס חונדל".

7,30 (האַלב 8) אָוונד ווערט געגעבען משה ליפּמאַנ'ס אויפפיהרונג פון דער זעהר־אויסגענומענער לעבענס־פיעסע „דער אייביגער נאַר".

9,30 אָוונד ווערט געגעבען די ווידערהאָלונג פון דער פּרעמיערע פון דער פרעהליכער מוזיקאַלישער קאָמעדיע „איציק'ל שאַלטיק" מיט רעגינאַ צוקער אין דער טיטול=ראָלע.

מאָרגען גרויסע סילוועסטער-פאָרשטעלונג

אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

מאָרגען אָוונד ווערט צום ערשטען מאָל אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" געגעבען ווערען אַ פייערליכע סילוועסטער־פאָרשטעלונג מיט אַ זעהר אינהאַלטרייכען פּראָגראַם.

עס ווערט געשפּילט מיט רעגינאַ צוקער די נייע פרעהליכע קאָמעדיע „איציקל שאַלטיק". נאָך דער פאָרשטעלונג וועט דירעקטאָר דוד צעלמייסטער אויף אַ הומאָריסטישען אופן בעגריסען דאָס נייע יאָהר, דערנאָך וועט געגעבען ווערען אַ אַקטועלע סצענקע: דאָס געזעגענען זיך פון יאָהר 1934 און דאָס אָנקומען פון יאָהר 1935. עס וועט אויך געשפּילט ווערען אַ קאָמישער איינאַקטער „ווער איז דער טעאַטער?". צום סוף וועלען אַלע אַרטיסטען אויפטרעטען אין אַ גראַנדיעזען קאָנצערט־טייל.

סילוועסטער=באַל אין „פילהאַרמאָניע"

מאָנטאָג ביי נאַכט אָרדענט איין די פּאָפּולערע און פערדינסטפולע יודישע געזעלשאַפט „צאַוזדראָוויסקאַ" אַ טראַדיציאָנעלען סילוועסטער־באַל אין די הערליך־דעקאָרירטע זאַלען פון „פילהאַרמאָניע", ביי די קלאַנגען פון 3 אָרקעסטערס און פיל אַטראַקציעס וועט זיך יעדער קענען גוט פערוויילען.

די פערוואַלטונג פון „אוזדראָוויסקאַ" האָט בעשלאָסען אויך צו פערקויפען הנחה=בילעטען אין פּרייז פון 3 זלאָטעס.

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane Ceny przystępne. Narutowicza 11 m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

פרנסה קען האָבען ווער עס וועט דינגען אין מיין איינגעפיהרט מאַנופאַקטור=געשעפט, אין בעסטען פונקט פריי פון פּאַטענט, אויך געוויסע מאַנופאַקטור־בראַנזשעס אָדער שניידער - צודאַטען. אָפערטען אונטער „פרנסה" אין אַדמ.

ס'איז פערלוירען געוואָרען אַ וועקסעל. צאָהלבאַר 30/12 34 אויף 20 זל. אויסשטעלער באַרנשטיין, קאַמיענגאַ 2, אָרדרע אַבראַמזאָן. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אומגילטיג.

אַנ'ערשטקלאַסיגע פרעס צו שטרימף אין נייעם צושטאַנד געלעגענהייטליך ביליג צו פערקויפען, אַנדזשעיאַ 38, בעכער. טרעפען פון 8 ביז 10 אָוו. 6670

אַ 13־יעהריגע יונגעל פון אַנשטענדיגע עלטערן קען זיך מעלדען ביי S. Gefon Nowomiejska 3, פון 5–7

ראַכאַלעז

אַ צימער אין פאַרטער אָהן אָפּטרעט־געלד אויף אַנ'אַרבייטס־ווערקשטאַט צו פערמיטען קילינסקעגאָ 41 וו. 30.

אַ שטוב מיט אַ קוך מיט בעקוועמליכקייטען פון זאָפאָרט צו פערדינגען, 28 p. strzelców Kan. № 3. m. 8.

צו פערמיטען אַ צימער און קוך. צו ערפאַהרען ביי מאַשקאָוויטש, קילינסקיעגאָ 50. 6672

צוויי צימער און קוך מיט אַלע בעקוועמליכקייטען באַלד אָבצוגעבען גדאַנסקאַ 65a. צו ערפאַהרען ביים וועכטער. 5568

פּרייזע פּאַסטענס

עס ווערט געזוכט אַ טיכטיגער אינקאַסענט אין אַנ'אינסטיטוציע. אָפערטען אונטער „ענערגיש" אין אַדמ.

ס'איז נויטיג אַ מעדעל צו הויז־ווירטשאַפט, ווי אויך אין שפּייז־געוועלבאַריין. צו ערפאַהרען גדאַנסקאַ 22, ביי מאַנעלאַ.

אַ לערן=יונגעל פון אַנשטענדיגע עלטערן, ווערט געזוכט ביים דאַמען=שניידער כאַבאַנסקי, פּעטריקאָווסקאַ 37.

פערשידענעס

אַ מעדעל וויל מיטנעהמען אַ יונגען־מאַן פון 30 יאָהר קיין ארץ־ישראל. אָפערטען אונטער „J"

קלינג טעלעפאָן 90=247. סמאָקינגען און פראַקען אויף סילוועסטער פרישט אויף Pomoc Krawiecka „Wygoda" Narutowicza 13 מיר ברענגען און שיקען אַ היים אומזיסט

פּאַקען=פּאַלטענס און זשרעבאַק פּאַלטענס ווי אויך סקונקס קרעגען ביליג ביי Najtańsze źródło wyrobów futrzanych Brzezińska 25/27 (פראָנט געוועלב)

אַ רוטינירטער פּעדאַגאָג ערטיילט לעקציעס פון העברעאיש, פּויליש, דייטש ווי אויך בוכהאַלטעריע צו זעהר מעסיגע פּרייזען. צו ווענדען זיך: Kilińskiego 87 m. 44 5532

צו ד"ר געעהרטער קונדשאַפט איך מאַך בעקאַנט, אַז די לאַנג־עגזיסטירענדע

דרוקעריי

אויף פּילסודסקיעגאָ 55 עגזיסטירט ווייטער נאָר אונטער דער פירמע

ש. בוים

גלייכצייטיג טייל איך מיט, אַז די אַרבייטען ווערט ווייטער אויסגעפיהרט פּינקטליך, רעיעל און ביליג. מיט אַכטונג

ש. בוים פּילסודסקיעגאָ 55

לעטשניצע

פאַר ווענערישע קראַנקע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1

טעל. 122-73

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.

ווענעריש־קראַנקע, מענער־שוועכע און הויט־קראַנקהייטען אַנאַליזען פון בלוט און אורין די פערהיטונגס=סטאַציע איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל

אַ בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען

זגערזשער 17

טעל. 116=33

רענטגען=גאַבינעט

ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום

פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.

וויזיט 3 זל.

Dr. med. Z. Wajs

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

נאַוואָמיעסקאַ 5 (פראָנט)

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט, ווענערישע, האָר און געשלעכטס־קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 9—1 און פון 3½—8 אָוונד. זונטאָג און יום־טובים פון 9—1 טאָג

צו לעטשניצע־פּרייזען.

Dr. LUDWIK WOLF

בעהאַנדלונג מיט הויך־פרעקווענץ־שטראָם Dr. F. G. Zelleis, Galspach אָריג.

איז פון אויסלאַנד צוריקגעקעהרט און נעהמט ווידער אָן:

Warszawa, Widok 12-1, tel. 697-69

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

6. שערפּיעז 37 (בענעדיקטאַ)

נעהמט אָן פון 5–7 נאָכמ.

ברוך־קראַנקע!!!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל־אַנשטאַלט אין לאָדז, פון דעם אין גאַנץ פּוילען בעריהמטען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעד דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אָנערקענט פון פיל בוואוסטע פּראָפעסאָרען.

J. Rapaport

ברוך־ליידענדע! ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע גומי־ הייל־באַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעד. הייל־אַנשטאַלט בעזיטיגען אָהן שום אָפּעראַציע, דעם ברוך גיכער אויף וויכטיגער מיט דעם נייעסטען ערפּאָלג, די שווערסטע, געפערליכסטע און פערפאַלטערטסטע פערדענטע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספּעציעלע אָרטאָפּעד. הייל־באַנדאַזשען פאַר צוריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציעס, ווי אויך ספּעציעלע אינדיווידועלע צוגעפּאַסטע אָרטאָפּעד. בויך־באַנדאַזשען געגען אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס.

פאַר קאַליקעס, הויקערס און אַלטערע פּעהלער פון גוף!

אין מיין אָרטאָפּעד. הייל־אַנשטאַלט ווערען אויסגעפּערטיגט די היילבאַרסטע און פון פיל פּראָפעסאָרען אַנערקענטע מעטאָדע ספּעצ. אָרטאָפּעד. הייל־גאָרסעטען פאַר פערקרימונג פון רוקען־ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין־שווינדזוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואַקסענע, קינסטליכע הענד (פּראָטעזען) און פיס, ווי אויך די פּראַקטישסטע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פאַר שמערצליכע פלאַטפיס לויט גיפּס־מאָדעל.

אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל־אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט.

30 יעהריגע פּראַקטיק, פולע גאַראַנטיע!

ערמעסיגטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו.

עס ווערען אויך אָנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. ספּאָל. (קאַסאַ־כאָריך).

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל־אַנשטאַלט אין לאָדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאַנק

הוערמיט דריק איך אויס עפענטליך מיט גרויס צופרידענהייט מיין הערצליכסטען דאַנק דעם בעריהמטען ספּעציאַליסט פאַר ברוך־קראַנקהייטען דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, פון דער ערשטער און איינציגער אָרטאָפּעד. הייל־אַנשטאַלט אין לאָדז וואָלטשאַנסקאַ 10, דערפאַר וואָס ער האָט מיר געראַטעוועט פון פיל גרויסע ברוך־שמערצען, איך האָב אַ סך יאָהרען געליטען פון מיין יעהר שווערען פערעלטערטען ברוך, וואָס קיין שום פאַס האָט מיר נישט געקאָנט צוריקהאַלטען, דאַנק אַ דאַנק זיין מיר פערלעגען אויסגעצייכענטען אָרטאָפּעד. הייל־באַנדאַזש, האָט ער מיר באַמת אַ וואונדער בעוויזען, איך פיהל מיך אויסגעצייכענט גוט און בין פעהיג צו יעדער אַרבייט.

(—) יוסף ברוך לאַזינגער.

לאָדז, וואָלבאָרסקאַ 26.

אוי סערן פראַגראַם: דער קאָלירטער פילם
„ŚWIĘTY MIKOŁAJ"
בעמערקונג: פאר אונזערע ב׳ קינא-בעזוכער פאַטאָגראַפיעס פון די שרטנסטען.
קיינט פריהמארגען-פארשטעלונג
„KING-KONG" 11 אַ זייגער פרי
איינטריט 25 גר.

הומאָר! געלעכטער! סענסאַציע! קעניג פון הומאָר
Buster Keaton
אין פילם בוסטער עראָבערט מיליאָנען
און דאס הארץ פון אַ מיידעל
1001 פאסירונגען און 1001 אונגליקען!

HARRY PEEL
אין MARJA SOLWEG אין פילם
„אונטערגאנג"

CORSO
די גרעסטע יום-טוב-אַטראַקציע פון לאדז!
דאס האט לאדז נאך נישט געזעהען!
צום ערשטען מאל אין לאדז!

בעמערקונג: אונזער פילם האָט נישט קיין שום שייכות מיט דער אַלטער קאָמעדיע מיט Buster Keaton מיט אַזאַ ענליכען נאָמען.

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH
„HIGJENA"
Gdańska 31a, tel. 192-64
אָפען אַ גאַנצען טאָג. נעמט אָן אַלערליי אַנאַליזן
פאַר אומפערמעגליכע — ביליגערע פרייזן.

GABINET ŚWIATŁOLECZNICZY
עלעקטרישע בעשטראַלונגען, קווארץ-לאַמפען, סאָלוקס, דיאַטערמע.
Gdańska 31a, parter, tel 192-64

Dr. L. FALK
ספעצ. ארצט פאר הויט- און וועניערישע קראַנקהייטען
Nawrot 7, tel. 128-07.
עמפפאַנגט פון 10–12 און פון 5–7 נ״מ

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאַליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4–8 אָוונד.

Dr. med.
ROZENHAUZ-EDELISTOWA
ספעציאַל-ארצט פאר קינדער-קראַנקהייטען
וווינט איצט פאַלודניאָווא 6
טעל. 110-49
נעהמט אָן פון 8 – 9 פריה
און פון 4– 6 נאָכמיטאָג.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און וועניערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט
זונטאָג פון 11–2 מיטאָג.
פאר פרויען אַ ספעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

Dr.
S. Kantor
ספעציאַליסט פאר הויט און וועניערישע קראַנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער-שוואַכע
פּיעטריקאָווער 90 טעל. 129-45
נעמט אָן פון 8–2 נאָכמ. און פון 4–9 אָוו., זונטאָג און יום-טוב פון 8–2 נאָכמ.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Niewiażski
ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
פּראַנט, 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. Z. Henrykowski
ספעציאַל-ארצט פאר וועניערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען אויף פּיעטריקאָווער 86
טעל. 143-63
נעמט אָן פון 8 – 11 און פון 6—9 אָוונט.
פאַר פרויען אַ ספעציעלער וואַרטע זאַל.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פּאַלטענס און אַנציגער
פון די בעסטע ביליצער און מאַמאָשאַ-ווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, אין אַ גרויסען אויסוואַהל. בעקומט מען נאָר ביי
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09
געדענקט. פראַנט 2 שטאָק.
געדענקט. פראַנט 2 שטאָק.
נאַוואָמיעסקאַ 2 שטאָק.

מעטאַל-בעטען
מאַטראַצען אַלער אַרט
קינדער-וועגעלעך
אין אַ רייכען אויסוואַהל
וויזשימאַטשטעס, אייז-קאַסטענס. פעלד-בעטען פּאַטענט „Perfekt" א. ד. גל. קויפט מע אַמביליגסטען אין דער עלטסטער און רעעלסטער פירמע
J. B. WOŁKOWYSKI
עקזיסטירט פון יאהר 1896
פאַבריקס-לאַגער:
לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 11
טעל. 137-70
געדענקט דעם אדרעס!
ספעצ. רעפּעראַטור-ווערקשטעל און לאַקירעריי

צו אַלע מיינע געעהרטע קונדען!
דרוקעריי
בראַמבערג
לאָדז, צעגעלניאַנאַ 8
איז ערעפענט
אַלע-אַרט דרוק-אַרבייט
ווערט שוין אָנגענומען
כריסטע שריפטען
מאָדערנע אָרנאַמענטען

וויכטיג פאַר אינדוסטריעלער, סוחרים און באַנקען!
האַנדעלס-ביכער, בעקאַנט מיט זייער ערשטקלאַסיגער קוואַליטעט און אויספערטיגונג פון אַלערליי גרויסען און ספעציעלע שעמאַטעס, קאַרטאָטעקען, קאָלעקציעס, קאָלירטע קאַרטען פאַר אַלע צווייגען פון דער אינדוסטרי, עמפּפעהלט:
Fabryka ksiąg handlowych i kolekcji
Ch. D. Szymszewicz, Łódź,
ul. Piotrkowska 26, tel. 133-86.
קאָנקורענץ-פרייזען!

אָטוואָצק
קלימאַטישע וואַלד-סטאַציע
7.50 זל. טעגליך
Sanatorium
D-ra med. W. PRZYGODY
לונגען-אָפּטיילונג: ס׳ווערען געהיילט לונגען-קראַנקע לויט די נייעסטע מעטאָדען.
כירורגישע אָפּטיילונג: ווערען געמאַכט: אָדמע, איבערברעכונג פון פּערוואַקסונגען, דורכשניידען פונ׳ם נערוו א. ז. וו.
ספעציעלער פּאַוויליאָן! ריטשאַלט-פרייזען צוגע-פּאַסט צו דער איצטיגער קריזיס-צייט נעמען אַרום: פולע אויסהאַלטונג, מעדיצין, אויפזיכט, רענטגען, אַנאַליזען אַ״א
כשר׳ע קיך! געשמאַקע כשר׳ע קיך. כשר׳ע קיך!
פאַר רעקאָנוואַלעסצענטען זאָרגפעליגע אויפזיכט.

OGŁOSZENIE.

W związku z zawiadomieniem Banku Gospodarstwa Krajowego z dnia 10 grudnia 1934 roku Komitet Rozbudowy Miasta podaje niniejszem do publicznej wiadomości o przydziale dla miasta Łodzi i miejscowości podmiejskich — podlegających warunkom ustawy budowlanej (Dz. U. R. P. Nr. 52 z dnia 18. VII 1929 roku poz. 422), — kontyngentu kredytów budowlanych na rok 1935 w następujących wysokościach:

a) na budownictwo blokowe 700.000 zł.
b) „ „ drobne 700.000 „ oraz
c) „ remonty domów o małych mieszkaniach 65.000 zł.

Z kontyngentu tego Bank Gospodarstwa Krajowego będzie udzielał pożyczek z Państwowego Funduszu Budowlanego z zastosowaniem przepisów rozp. Prezydenta Rzplitej z dnia 22. IV 1927 roku o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 372) rozporządzenia wykonawczego z dnia 3. XI 1927 roku (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 913) zmienionego rozporządzeniem z dnia 31 marca 1933 roku (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 220) oraz noweli z dnia 15. VI 1932 roku (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 481).

Pierwszeństwo w uzyskaniu kredytu będą mieli budujący, którzy:

1) w stosunku do całkowitych kosztów budowy będą potrzebowali najmniejszego kredytu,
2) jeżeli chodzi o budownictwo blokowe, będą budowali na terenach już przygotowanych pod zabudowę, a więc położonych w pobliżu centrum miasta i posiadających już urządzenia kanalizacyjno-wodociągowe, oświetleniowe gazowe i komunikacyjne,
3) budować będą na terenach odpowiadających zamierzeniom planu regulacyjnego i programowi rozbudowy miasta.

Kredyty będą udzielane na budownictwo murowane i drewniane. Maksymalna wysokość kredytu na jeden budynek może wynosić: **dla budownictwa blokowego** o kubaturze minimum 1500 m. sz. — 40% kosztów budowy (w zależności od kosztów budowy i w razie wybudowania go w śródmieściu),
dla drobnego budownictwa zbiorowego w Łodzi 7.000 zł. w miejscowościach podmiejskich 6.000 zł. na budynek jednomieszkaniowy,
dla drobnego budownictwa indywidualnego w Łodzi 5.000 zł. w miejscowościach podmiejskich 4.000 zł. na budynek jednomieszkaniowy z tem, że kwota kredytu przy drobnem budownictwie zbiorowem i indywidualnem musi się mieścić w granicach najwyżej 50% kosztów budowy,
na remonty domów większych o małych mieszkaniach do 75% kosztów remontu.

Powyższe normy dla drobnego budownictwa zbiorowego i indywidualnego mogą być podwyższone o 50% na każde następne mieszkanie w budynku z tem, że łączna kwota kredytu w żadnym wypadku nie przekroczy 50% kosztów budowy. Wyjaśnień, co należy rozumieć pod samodzielnem mieszkaniem, udziela Biuro K.R.M.

Z uwagi na koszty hypotecznego zabezpieczenia kredytu, pożyczki mniejsze od 1.000 zł. udzielane nie będą. Pożyczki na budownictwo blokowe, drobne i remonty będą zabezpieczone na pierwszem miejscu hipotecznem, przyczem przy remontach, w wyjątkowych wypadkach pożyczki mogą być zabezpieczone na dalszych miejscach, o ile kredyt Banku Gospodarstwa Krajowego łącznie z poprzedzającemi go długami, będzie się mieścił w 50% wartości nieruchomości według oceny Banku. Dotychczasowe oprocentowanie 3³/₄, wzgl. od chwili spłaty pierwszej raty 3¹/₂ w stosunku rocznym będzie stosowanie do zalecenia Komitetu Ekonom. Rady Ministrów dla kredytów z kontyngentu 1935 r. podwyższone, którą to podwyżkę określi Minister Skarbu w najbliższym czasie.

Pożyczki do wysokości 10.000 zł. zabezpieczone będą odrazu skryptem dłużym z okresem amortyzacji najwyżej do lat 25, zaś ponad 10.000 zł. do czasu ukończenia budowy kaucją hypoteczną; po wykończeniu budowy zostaną one skonwertowane na długoterminowy kredyt amortyzacyjny. Pożyczki remontowe bez względu na wysokość kredytu nie podlegają konwersji; będą one zabezpieczone odrazu skryptem dłużnym z okresem amortyzacji do lat 25-ciu.

Petenci, reflektujący na pożyczki, winni składać podania o kredyt do K. R. M. (z miejscowości podmiejskich za pośrednictwem Wydziału Powiatowego), które winny zawierać:

a) dowód uregulowania tytułu własności (wyciąg hipoteczny z działu II i IV),
b) dwie kopie zatwierdzonego planu budowy,
c) kosztorys szczegółowy.

W podaniach winni petenci wyraźnie oświadczyć, że posiadają dostateczne fundusze własne i że w razie rezygnacji z pożyczki lub niemożności prowadzenia budowy z braku potrzebnych własnych wkładów, obowiązują się pokryć koszty wstępne Banku, poniesione przez Bank przed wydaniem promesy. Zarządzenie to ma na celu zapobieżenie blokowaniu kredytów ze szkodą dla innych reflektantów.

Z uwagi na ustalony przez Bank Gospodarstwa Krajowego zgodnie z § 20 rozporz. wykon. z dnia 31 marca 1933 roku (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 220) termin rozdzielenia pożyczek najpóźniej do dnia 10 czerwca 1935 roku, podania o kredyt należy składać do K. R. M. najpóźniej do 30 kwietnia 1935 roku.

Bliższych informacyj udziela Biuro Komitetu Rozbudowy Miasta Pl. Wolności 14, III piętro, pok. 43.

Łódź, dnia 29/XII 1934 roku.

Zarząd Miejski w Łodzi.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.